

Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007 – 2013 za leto 2010

Sklad: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

Programsko obdobje 2007-2013

CCI številka: 2007

SI 06 RPO 001

Junij 2011



KAZALO

UVOD	4
1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV	5
2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE	13
3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2010	45
4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA	54
5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA	61
6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRVLJANJE	75
7. PONOVNA UPORABA VRNJENE POMOČI	79

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDV	Bruto dodana vrednost
CMEF	Common Monitoring and evaluation Framework – Skupni okvir za spremljanje in vrednotenje
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EPD	Enotni programski dokument 2004-2006
EK	Evropska komisija
ESR	Evropski sklad za ribištvo
EU	Evropska unija
GVŽ	Glave velike živine
IAKS	Integrirani administrativni in kontrolni sistem
LAS	Lokalna akcijska skupina
LEADER	Povezava med ukrepi za razvoj podeželja (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale)
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KOP	Kmetijsko okoljski podukrepi iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
KSS	Kmetijska svetovalna služba
NSN	Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007-2013
OMD	Območje z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost
OU	Organ upravljanja
PDM	Polnovredne delovne moči v kmetijstvu
PKP	Primerljive kmetijske površine
PRP 2004-2006	Program razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
PRP 2007-2013	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
SKOP	Kmetijsko okoljski ukrepi iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
SKP	Skupna kmetijska politika
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SVLR	Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj
UMAR	Urad za makroekonomske analize in razvoj

UVOD

Z letom 2010 se je programsko obdobje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (v nadaljevanju PRP 2007-2013) prevesilo v drugo polovico. Poleg njegovega polnega izvajanja je leto 2010 zaznamovalo vmesno vrednotenje, ki je pokazalo, kako uspešno je bilo dosedanje izvajanje PRP 2007-2013, obenem pa so se začele aktivnosti v povezavi z izvajanjem politike razvoja podeželja v obdobju po letu 2013.

V letu 2010 so se izvajali vsi ukrepi PRP 2007-2013, tudi ukrep 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo, ki se financira iz sredstev Evropskega načrta za oživitev gospodarstva in nudi podporo razvoju širokopasovnega interneta na podeželju. Objavljen je bil tudi javni razpis v okviru ukrepa 121- Posodabljanje kmetijskih gospodarstev s podporo projektom v okviru »novih izzivov« pregleda SKP iz leta 2009. Dinamika objavljanja javnih razpisov se je pri nekaterih ukrepih upočasnila, saj so se z začetkom leta 2010 začeli izvajati zaprti javni razpisi. Precejšen napredek pri boljšem izvajanju PRP 2007-2013 pa predstavlja uvedba elektronskega vnosa vlog pri ukrepih z večjim interesom vlagateljev, ter bolj sistematičen pregled upravičenih stroškov, saj se je s tem bistveno poenostavilo izvedbo javnih razpisov in omogočilo lažje spremljanje učinkov podprtih naložb.

Skladno s pogodbo je v letu 2010 izvajalec sprotne vrednotenja, podjetje Oikos d.o.o. skupaj z nemškim partnerjem Policy Research & Consultancy Bergs and Issa Partnership Co., Bad Soden pripravil Poročilo o vmesnem vrednotenju PRP 2007-2013. Vmesno vrednotenje je zajelo razmeroma kratko obdobje izvajanja PRP 2007-2013, od začetka leta 2007 do konca leta 2009, tako da izvajalci vrednotenja za enkrat še niso zaznali večjih vplivov na širši kontekst razvoja podeželja. Razloge velja iskati v tem, da je od začetnega finančnega vložka do doseganja ciljev projektov potreben določen časovni zamik, pri ukrepih, ki se tičejo okolja pa je težko ločiti vplive kmetijstva od vplivov ostalih politik, ki prispevajo k varovanju okolja. So pa izvajalci vrednotenja poudarili, da je PRP 2007-2013 zagotovo pomagal blažiti posledice gospodarske krize, ki je Slovenijo in svet zajela ob koncu leta 2008. Ta se je odrazila tudi pri samem izvajanju PRP 2007-2013, saj so upravičenci težje zaključevali svoje projekte, končni roki za izvedbo so se podaljševali, nekateri upravičenci pa so tudi odstopili od projektov.

V letu 2010 je Evropska komisija pripravila Sporočilo Evropskemu svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom »Skupna kmetijska politika (SKP) do leta 2020: Soočanje z izzivi prihodnosti na področju preskrbe s hrano in naravnih virov ter z ozemeljskimi izzivi«. S tem dokumentom je pozvala k razpravi o prihodnosti SKP, katerega pomemben del je tudi razvoj podeželja. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) kot Organ upravljanja PRP 2007-2013 (OU) se je v to razpravo aktivno vključilo. Organiziranih je bilo več delavnic, na katerih so deležniki lahko podali svoja videnja glede prihodnosti SKP in razvoja podeželja po letu 2013, pripravljena pa so bila tudi osnovna izhodišča, ki jih bo Slovenija zastopala pri nadaljnjih pogovorih o prihodnosti SKP. Seveda pa bo prihodnost razvoja podeželja po letu 2013 močno odvisna tudi od doseganja zastavljenih ciljev PRP 2007-2013, zato bo prej omenjeno Poročilo o vmesnem vrednotenju PRP 2007-2013 dober pripomoček pri pripravi vseh pomembnih strateških dokumentov.

1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV

1.1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV, KI NEPOSREDNO VPLIVAJO NA IZVAJANJE PROGRAMA

1.1.1 Razmere v makroekonomskem okolju in stanje v kmetijstvu v letu 2010

Makroekonomsko okolje: po navedbah UMAR-ja (2011a)¹ se je v letu 2010 **bruto domači proizvod** v Sloveniji povečal za 1,2 %. Okrevanje slovenskega gospodarstva je bilo tako počasnejše kot v povprečju evrskega območja (1,7 %), raven BDP pa po 8,1 % realnem padcu v letu 2009 še vedno precej zaostaja za ravno iz leta 2008. Za okrevanje v lanskem letu je bilo ključno povečanje izvoza, spremembo BDP pa je zopet pomembno zaznamovalo gibanje zalog, ki so h gospodarski rasti prispevale kar 1,6 odstotne točke. Pozitivni signali za gospodarsko aktivnost so iz tujega povpraševanja prihajali že v drugi polovici leta 2009, v letu 2010 pa so se še okrepili. Rast izvoza blaga (10,2 %) v primerjavi z letom 2009, je temeljila predvsem na tehnološko zahtevnejših proizvodih. Za okrevanje izvoza je bilo ključno okrevanje v glavnih partnericah EU, vendar pa so se tudi ti impulzi tekom leta upočasnili, kar je bilo povezano z upočasnjevanjem gospodarske rasti v teh državah zaradi nižje rasti svetovne trgovine, izteka začasnih spodbud in uvajanja varčevalnih ukrepov za znižanje javnofinančnih primanjkljajev.

Investicijska aktivnost se je lani nadalje znižala. Po več kot 20 % znižanju bruto investicij v osnovna sredstva v letu 2009 so se te v letu 2010 znižale še za 6,7 %, na kar je vplival nadaljnji padec investicij v zgradbe in objekte. Zniževanje gradbenih investicij, ki so se v dveh letih skupaj znižale za tretjino, je bilo tudi lani prisotno v vseh segmentih gradnje. Po drugi strani so investicije v stroje in opremo predvsem zaradi spodbudnega vpliva rasti tujega povpraševanja in večje izkoriščenosti kapacitet predlansko raven presegle za 6,8 %.

Dodana vrednost se je v letu 2010 realno zvišala za 1,6 %. Po precejšnjem znižanju v letu 2009 (-7,9 %) so lani rast dodane vrednosti zabeležili tudi v industriji, k čemur so največ prispevale predelovalne dejavnosti (+ 8,0 %), in v nekaterih tržnih storitvah. V javnih storitvah se je dodana vrednost ponovno zvišala (+ 1,8 %), vendar manj kot v letu 2009. V gradbeništvu se je upadanje dodane vrednosti iz leta prej nadaljevalo (- 14,4 %), prav tako tudi v kmetijstvu (- 1,8 %) in gostinstvu, kjer pa je bil za razliko od gradbeništvu padec dodane vrednosti precej nižji kot leto prej (- 0,1 %). Prvič v obdobju krize se je znižala tudi dodana vrednost finančnega posredništva. Po ocenah UMAR-ja (2011a) naj bi se v letu 2011 ob nadaljnjem postopnem okrevanju večine tržnih dejavnosti realna rast skupne dodane vrednosti povišala na 2,3 %. Rast dodane vrednosti se pričakuje v vseh dejavnostih z izjemo gradbeništvu, kjer se bo aktivnost še nekoliko znižala, in finančnega posredništva, kjer se napoveduje stagnacijo. Učinki gospodarske krize, ki se kažejo v spremenjenih razmerah na finančnih trgih doma in v tujini ter poslabšanem položaju javnih financ se bodo še naprej odražali na obnašanju potrošnikov in delovanju podjetij in države. **Končna potrošnja** gospodinjstev in države se je v 2010 povišala. Rast zasebne potrošnje je bila 0,5-odstotna, podatki pa še niso v celoti revidirani. Rast državne potrošnje je lani znašala 0,8 %, kar je precej manj kot v letu 2009 (3,1 %).

Kot navaja UMAR (2011b)² se je **izvoz blaga** v 2010 nominalno povečal za 13,7 %, kljub visoki rasti pa se v primerjavi z večino držav EU počasneje približuje predkriznim ravnem. **Uvoz blaga** je bil nominalno višji za 14,6 %, na kar je precej vplivala podražitev nafte in ostalih primarnih surovin. Pogoji menjave blaga so se zato v lanskem letu precej poslabšali (-3,2 %), saj je bila

¹ Vir: UMAR (2011a): Spomladanska napoved gospodarskih gibanj 2010. Ljubljana, marec 2011.

² Vir: UMAR (2011b): Ekonomsko ogledalo. Ljubljana, februar 2011.

rast uvoznih cen (6,5 %) precej višja od izvoznih (3,1 %). Na področju **storitvene menjave** se je izvoz storitev nominalno povečal za 1,2 %, uvoz storitev pa nominalno povečal za 3,5 %.

Letna rast cen življenjskih potrebščin oziroma **stopnja inflacije** je bila z 1,9 % v letu 2010 na podobni ravni kot v predhodnih dveh letih (UMAR, 2011a). Umirjena rast cen je zaznamovala večino skupin indeksa, kar je odraz splošnih gospodarskih razmer. Od teh gibanj so večinoma odstopala le povišanja cen proizvodov v povezavi z vplivi rasti cen energentov in neenergetskih surovin na svetovnih trgih in cen tistega blaga, kjer je prišlo do zvišanja davčnih obremenitev (tobak, alkohol, elektrika), katerih vpliv na inflacijo je bil v letu 2010 podobno visok kot v letu 2009.

Na področju **trga dela** se je v letu 2010 število zaposlenih nadalje znižalo. Kljub postopni krepitvi gospodarske aktivnosti so podjetja še vedno zniževala raven zaposlenosti in jo s tem prilagajala spremenjenim gospodarskim okoliščinam od začetka gospodarske krize, ki se kažejo v še vedno nižji ravni bruto domačega proizvoda kot v letu 2008 in zaostrenih pritiskih s strani stroškov dela ter likvidnostjo podjetij. Povprečno število delovno aktivnih po nacionalnih računih je bilo leta 2010 tako za 2,2 % nižje kot v letu 2009, število formalno delovno aktivnih pa za 2,7 %. Znižanje je bilo največje v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu, v dejavnosti prometa, skladiščenja in zvez in trgovini. Kot še navaja UMAR (2011c), so bile v letu 2010 v povprečju registrirane 100.504 brezposelne osebe, kar je 14.151 oseb (16,4 %) več kot leta 2009. V povprečju se je število registriranih brezposelnih oseb povečalo na vseh izobrazbenih ravneh, v vseh starostnih razredih ter po obeh spolih. Med temi kategorijami se je najbolj povečalo število brezposelnih s terciarno izobrazbo (za 28,7 %), brezposelnih starih nad 50 let (za 19,8 %), in brezposelnih moških (za 19,8 %). Veliko povečanje števila starejših registriranih brezposelnih ob koncu leta 2010 je verjetno posledica novega Zakona o urejanju trga dela in pričakovanega novega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, povečanje brezposelnih moških pa je v veliki meri povezano s slabimi razmerami v gradbeništvu. Zaradi nezadostnega števila novih zaposlitev se je v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 povišalo tudi število dolgotrajno brezposelnih (za 35,8 %) ter iskalcev prve zaposlitve (za 17,9 %). Povprečni čas trajanja brezposelnosti pa je bil v primerjavi z letom 2009 krajši za 20 dni. Zmanjšal se je v večini opazovanih kategorij (nekvalificirani delavci, moški in ženske), medtem ko so bile osebe z visoko izobrazbo brezposelne malenkost dlje. Še vedno so najdlje brezposelne ženske in nekvalificirane osebe. Število brezposelnih se je povečalo v vseh regijah; najbolj v Osrednjeslovenski (25,2 %), Spodnjeposavski (18,9 %), Goriški (18,5 %) ter Notranjsko-kraški (18,4 %).

Primanjkljaj tekočega računa **plačilne bilance** se je po močnem znižanju v letu 2009 v 2010 še nadalje znižal (na 409 milijonov € oziroma 1,1 % BDP). Izrazito krčenje primanjkljaja v letu 2009 je bilo večinoma posledica znižanja blagovnega primanjkljaja, ki se je v letu 2010 zaradi poslabšanja pogojev menjave že povečal. Znižanje primanjkljaja tekočega računa je bilo posledica vidnega izboljšanja prilivov sredstev iz proračuna EU in nadaljnjega znižanja primanjkljaja pri dohodkih od kapitala. Neto položaj državnega proračuna do proračuna EU, ki se je izboljšal že v letu 2009, je bil v letu 2010 najvišji doslej (326,4 milijonov €), kar je primanjkljaj tekočih transferjev po petih letih prevesilo v presežek (UMAR, 2011a).

Kot ugotavlja UMAR (2011b), se je povečevanje bruto **zunanjega dolga** v 2010 še nadalje upočasnilo. Konec decembra 2010 je bruto zunanji dolg dosegel 40,8 milijard €, kar je 0,6 milijard € več kot decembra predhodnega leta. To predstavlja 113,3 % BDP. K rasti skupnega bruto zunanjega dolga je tako kot v letu 2009 tudi v letu 2010 največ prispeval dolg državnega sektorja. Neto zunanji dolg je znašal 11,3 milijard € oziroma 31,4 % BDP.

Kmetijstvo: po izrazitem poslabšanju ekonomskega položaja kmetijstva v letu 2009 so se razmere v letu 2010 nekoliko izboljšale. Po ocenah Ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS,

2011a)³ je bil **realni faktorski dohodek** na polnovredno delovno moč v kmetijstvu (PDM) v letu 2010 predvidoma za 7 % višji kot v letu 2009. Glavna vzroka za to sta bila višja vrednost kmetijske proizvodnje in manjša zaposlenost. Faktorski dohodek obsega neto dodano vrednost, ki so ji odšteti drugi davki na proizvodnjo in prištete druge subvencije na proizvodnjo. Faktorski dohodek v kmetijstvu v letu 2010 naj bi bil po drugi oceni za 5 % višji kot pred enim letom. Subvencije (neposredna in izravnalna plačila) naj bi predstavljale 60 % vrednosti faktorskega dohodka.

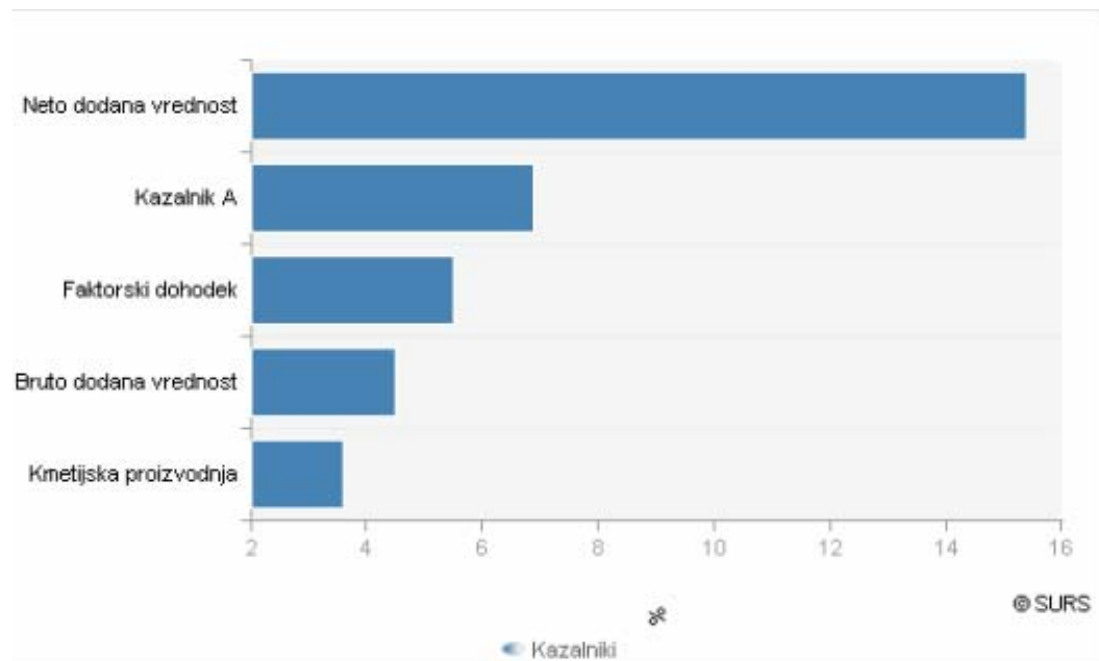
Po drugi oceni naj bi se **vrednost kmetijske proizvodnje** v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom zvišala skoraj za 4 %. Obseg proizvodnje naj bi bil večji za 1 %, cene pa naj bi bile višje skoraj za 3 %. Vrednost rastlinske pridelave naj bi se zvišala za 5 % (zaradi skoraj 5 % zvišanja cen rastlinskih pridelkov in zaradi 0,5 % povečanja obsega pridelave). Cene naj bi se zvišale na skoraj vseh področjih rastlinske pridelave, najbolj cene žit. Zvišale naj bi se tudi cene krompirja, zelenjadnic in sadja. Znižale naj bi se predvsem cene industrijskih rastlin. Obseg pridelave naj bi bil večji kot v predhodnem letu pri žitih, industrijskih rastlinah in sadju. Vrednost proizvodnje na področju živinoreje naj bi bila predvidoma višja za 2 %, in sicer deloma zaradi večjega obsega proizvodnje (za 1,6 %), deloma zaradi višjih cen (za 0,6 %). Po dosedanjih ocenah naj bi se najbolj zvišala vrednost prireje mleka.

Vrednost vmesne potrošnje v 2010 naj bi bila predvidoma višja za 3 %, v glavnem zaradi zvišanja cen postavk vmesne potrošnje; te naj bi bile višje za 4 %; obseg vmesne potrošnje pa naj bi bil nižji za 1 %. Najizraziteje naj bi se zvišale cene goriva, cene krme in cene veterinarskih storitev.

Po ocenah se **zaposlenost** v kmetijstvu znižuje, in sicer zaposlenost plačane in neplačane delovne sile. V letu 2010 naj bi se znižala za 1,3 %.

Glavni agregati v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2010 so grafično prikazani še na sliki 1.

Slika 1: Dohodkovni kazalniki kmetijstva, Slovenija, 2010



Vir: SURS 2011a

³ Vir: SURS (2011a): Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2010. Ljubljana, januar 2011.

V preglednici 1 so prikazane letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom.

Preglednica 1: Letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu, Slovenija, 2010

	Letna sprememba realnih vrednosti v osnovnih cenah, %
Kmetijska proizvodnja, osnovne cene	3,6
• Rastlinska pridelava	5,1
• Živinoreja	2,2
Vmesna potrošnja	3,1
Bruto dodana vrednost, osnovne cene	4,5
Potrošnja stalnega kapitala	-1,7
Neto dodana vrednost, osnovne cene	15,4
Ostali davki na proizvodnjo	-0,2
Ostale subvencije na proizvodnjo	-0,2
Faktorski dohodek	5,5
Zaposlenost	-1,3
Indeks realnega dohodka faktorjev na polnovredno delovno moč (kazalnik A)	106,9

Vir: SURS 2011a

Opomba: Deflator je implicitni indeks cen BDP v tržnih cenah. Njegova vrednost za leto 2009 po Eurostatovem izračunu znaša 100,1728.

Po podatkih SURS-a (2011b)⁴ so se **cene proizvodov in storitev za tekočo porabo in investicije v kmetijstvu (inputov)** v letu 2010 zvišale v povprečju za 8,7 %, v primerjavi z letom 2009 pa so bile višje v povprečju za 1,5 %. Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu so se v letu 2010 (primerjava cen za december 2010 s cenami za december 2009) zvišale v povprečju za 12,0 %, v primerjavi s predhodnim letom pa so bile višje v povprečju za 1,8 %. Po znižanju cen gnojil v letu 2009 so se cene gnojil v letu 2010 ponovno občutno zvišale (v povprečju za 28,9 %). Cene energije in maziv so se zvišale v povprečju za 18 %, cene krmil pa v povprečju za 17,8 %. Cene žit in drugih proizvodov so se zvišale povprečno za 29,3 %, cene močnih krmil pa v povprečju za 16,6 %. Med žiti in drugimi proizvodi so se najbolj podražila žita in mleti proizvodi (v povprečju za 37,5 %), med močnimi krmili pa krmila za govedo (v povprečju za 20,2 %) in krmila za prašiče (povprečno za 18,7 %), najmanj pa so se podražila krmila za ostalo živino (drobnico), in sicer v povprečju za 9,3 %. Indeksi cen inputov za leto 2010 so prikazani v preglednici 2.

Cene proizvodov in storitev za investicije v kmetijstvu so se v letu 2010 zvišale povprečno za 2,1 %, v primerjavi z letom 2009 pa so bile višje v povprečju za 0,7 %. Cene opreme so bile v povprečju višje za 1,2 %, cene zgradb pa za 4,2 %. Cene mehanizacije in druge opreme so se zvišale v povprečju za 2,2 %, medtem ko so cene transportne opreme (traktorjev, prikolic) v povprečju ostale na ravni prejšnjega leta.

⁴ Vir: SURS (2011b): Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2010. Ljubljana, februar 2011.

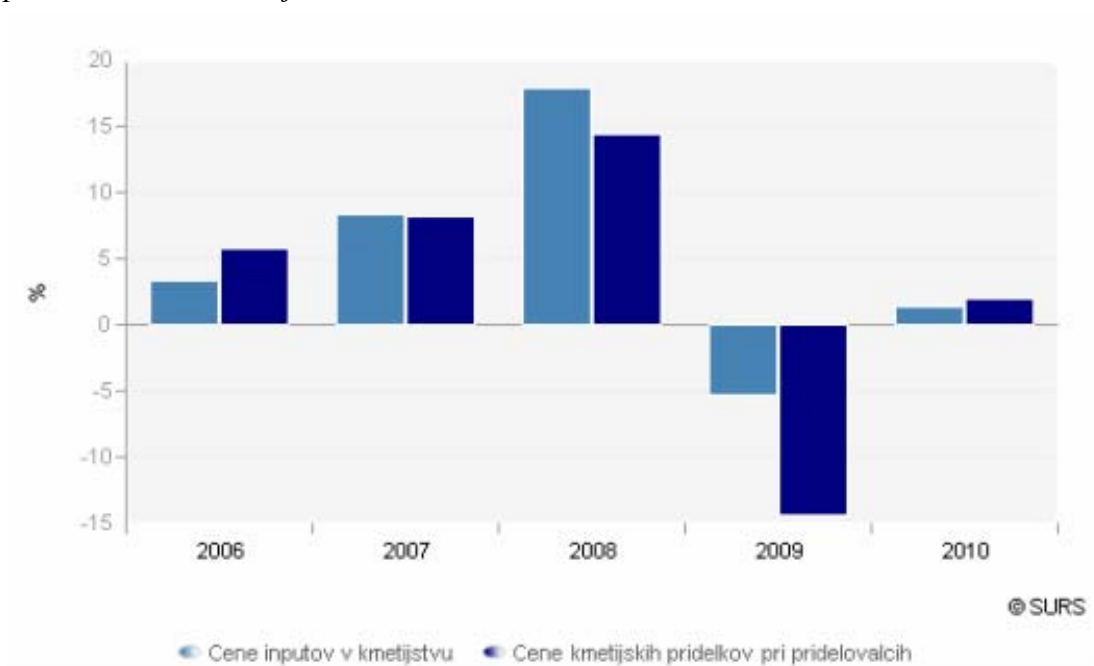
Preglednica 2: Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2010

	Indeksi	$\frac{\text{Ø 2010}}{\text{Ø 2005}}$	$\frac{\text{Ø 2010}}{\text{Ø 2009}}$	$\frac{\text{XII 10}}{\text{XII 09}}$
Proizvodi in storitve za tekočo porabo v kmetijstvu (input 1)		129,6	101,8	112,0
Semena in sadike		113,3	91,1	96,3
Energija; maziva		128,9	117,8	118,0
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal		168,5	92,2	128,9
Sredstva za varstvo rastlin		120,4	99,4	98,4
Veterinarske storitve		138,0	102,0	102,0
Krmila		128,2	99,6	117,8
Vzdrževanje opreme		142,9	103,0	102,2
Vzdrževanje zgradb		2,3	100,7	99,7
Drugi proizvodi in storitve		106,1	100,2	100,1
Proizvodi in storitve za investicije v kmetijstvu (input 2)		122,2	100,7	102,1
Oprema		126,7	99,9	101,2
Zgradbe		111,9	102,8	104,2
SKUPAJ (INPUT 1 + INPUT 2)		127,2	101,5	108,7

Vir: SURS 2011b

Na sliki 2 je prikazano razmerje med povprečnimi letnimi stopnjami rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih za obdobje 2006-2010.

Slika 2: Povprečne letne stopnje rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih, Slovenija, 2006 - 2010



Vir: SURS 2011b

Iz slike je razvidno, da so se ekonomske razmere za kmetijstvo v primerjavi z letom 2009, ko so se le te izrazito poslabšale, v letu 2010 začele izboljševati. V obdobju 2006-2009 so cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in cene reprodukcijskega materiala za kmetijstvo naraščale. V primerjavi z izrazito rastjo cen proizvodov in inputov v letih 2007 in 2008 smo bili v letu 2009 priča občutnemu padcu cen finalne pridelave znižale pa so se tudi cene inputov. Takšne razmere so pripeljale do izrazitega poslabšanja dohodkovnega položaja v kmetijstvu. V letu 2010 se kaže izboljšanje razmer, ko so tudi proizvajalčeve cene presegle raven cen na strani inputov.

1.1.2 Zakonodajne spremembe

Nacionalna zakonodaja:

V letu 2010 so bili spremenjeni oziroma sprejeti naslednji nacionalni pravni akti, ki neposredno vplivajo na izvajanje PRP 2007–2013:

- **Uredba o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2010-2013** (Ur. l. RS, št. 40/2010, spremembe: Ur.l. RS, št. 85/2010)

Na podlagi 3. spremembe PRP 2007-2013, potrjene z odločbo Komisije K(2009)10300 z dne 17. 12. 2009, je bila v letu 2010 sprejeta Uredba o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2010-2013. Z njo so določene vrste ukrepov, upravičene naložbe in aktivnosti, upravičenci, upravičeni stroški, pogoji za upravičenost, merila za izbor, postopki za izvajanje posameznih ukrepov, nadzor nad izvajanjem ukrepov, višina sredstev ter finančna merila za izvajanje. V skladu s 3. spremembo PRP 2007-2013 je uredba uvedla tudi nov ukrep in sicer ukrep 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo, katerega cilj je podpora naložb v širokopasovno omrežje elektronskih komunikacij na podeželju. V letu 2010 je bila uredba enkrat spremenjena, in sicer v delu ki se nanaša na vlaganje letnega izvedbenega načrta za leto 2011 pri ukrepih LEADER.

- **Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2010-2013** (Ur. l. RS, št. 14/2010, spremembe: Ur. l. RS, št. 60/2010 in 12/2011)

Uredba določa izvajanje ukrepov 2. osi v letih 2010-2013. Bila je pripravljena na podlagi že omenjene 3. spremembe PRP 2007-2013, ki je uvedla dva nova kmetijsko-okoljska podukrepa, in sicer za ohranjanje vinogradov na strmih legah in ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov. Skupna sredstva pri kmetijsko okoljskih plačilih so se za obdobje 2007-2013 povečala s 305,2 milijona evrov na dobrih 310,5 milijona evrov. Povečanje sredstev je posledica dejstva, da je Slovenija del sredstev EU iz nacionalne ovojnice za vinogradništvo in vinarstvo namenila kmetijsko okoljskim plačilom, v okviru katerih je uvedla že omenjeni nov kmetijsko okoljski podukrep za ohranjanje vinogradov na strmih legah.

S 3. spremembo PRP 2007-2013 je bila uvedena spremenjena diferenciacija izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD). Nova določitev višine izravnalnih plačil je odslej sestavljena iz fiksnega dela plačila, ki temelji na dosedanji razvrstitvi in variabilnega dela, ki je odvisen od števila točk na kmetijsko gospodarstvo. Do uveljavitve 3. spremembe PRP 2007-2013 je diferenciacija izravnalnih plačil temeljila na razvrstitvi kmetijskih gospodarstev v različne težavnostne razrede, znotraj katerih pa so lahko obstajale velike razlike med dejanskimi pogoji kmetovanja. Z novo diferenciacijo izravnalnih plačil OMD se ta slabost odpravlja, plačilo pa sedaj bistveno bolj odraža dejanske težavnostne pogoje kmetovanja.

V letu 2010 je bila ta uredba enkrat spremenjena zaradi odprave določenih neskladnosti pri postopku kontrole površin na podlagi LPIS-GIS sistema ter uskladitve sistema kontrol in sankcij, z namenom zagotoviti nemoteno izvajanje postopka obravnave zahtevkov za dodelitev plačil za kmetijsko okoljske podukrepe. Določena je bila tudi obravnava višje sile ali izrednih okoliščin zaradi smrti člana kmetije ali njegove dolgotrajne nezmožnosti za delo ter način izračuna števila normalnih pašnih dni.

V letu 2011 se je ta uredba drugič spremenila, spremembe pa vključujejo predlog 4. spremembe PRP 2007-2013 ter priporočila revizije Evropske komisije glede sistema kršitev in sankcij. Kot ključno bi izpostavili prerazporeditev sredstev med ukrepi 2. osi v korist povečanja sredstev za plačila OMD (povečanje z 282,3 na 311,3 milijona €), ukinitvev postopnega spreminjanja odstotkov fiksnega in variabilnega dela pri plačilih OMD ter spremembe zahtev glede gnojenja z dušikom pri podukrepah KOP, ki izhajajo iz spremenjene nacionalne zakonodaje (Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov - Ur. l. RS, št. 113/2009, s katero se v slovenski pravni red v celoti prenaša Direktiva Sveta 91/676/EEC), ter znižanje plačil na vodovarstvenih območjih (VVO), na katerih zaradi veljavnosti nacionalnih uredb, ki urejajo ta območja, prihaja do prekrivanja zahtev s področja uporabe fitofarmaceutskih sredstev.

- **Uredba o plačilih za kmetijsko okoljske ukrepe iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006 v letih 2009-2010** (Ur. l. RS, št. 11/2009, spremembe: Ur. l. RS, št. 14/2010 in 60/2010)

Spremembe in dopolnitve te uredbe v letu 2010 se nanašajo predvsem na spremembe finančnih določb, v katerih so določena sredstva za kmetijsko okoljske ukrepe iz PRP 2004-2006 (ukrepi SKOP) za leti 2009 in 2010 ter odpravo neskladnosti pri postopku kontrole površin na podlagi LPIS-GIS sistema ter uskladitve sistema kontrol in sankcij, z namenom zagotoviti nemoteno izvajanje postopka obravnave zahtevkov za dodelitev plačil za ukrepe SKOP, skladno z Uredbo o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2010 (Uradni list RS, št. 17/10 in 51/10).

- **Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2010** (Ur. l. RS, št. 17/2010, spremembe: Ur. l. RS, št. 51/2010)

Ta uredba določa natančnejše postopke v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom ter podrobna pravila v zvezi z navzkrižno skladnostjo za leto 2010, med drugim tudi za izvajanje Uredbe 1975/2006/ES.

Zakonodaja EU:

Glede na obsežne spremembe zakonodaje EU na področju politike razvoja podeželja v letu 2009, ki so nastale kot posledica »zdravstvenega pregleda« stanja reforme SKP iz leta 2003 in Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, je bilo v letu 2010 tovrstnih zakonodajnih sprememb manj. Obsežnejši paket zakonodajnih sprememb ključnih pravnih aktov EU na področju razvoja podeželja se pripravlja v letih 2011 in 2012.

Spremenjeni pravni akti v letu 2010, ki vplivajo na izvajanje PRP 2007-2013 so:

- **Uredba Komisije (EU) št. 108/2010 z dne 8. februarja 2010 o spremembi Uredbe (ES) št. 1974/2006 o podrobnih pravilih glede uporabe Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)** (UL L 36, 9.2.2010, str. 4–6)

Sprememba Uredbe 1974/2006/ES se navezuje na izvajanje Direktive 2000/60/ES (t.i. vodne direktive), saj natančneje opredeljuje podrobna pravila za izvajanje drugega odstavka 38. člena Uredbe 1698/2005/ES – torej izvedbo plačil, vezanih na Direktivo 2000/60/ES. S spremembo te uredbe so dodane določbe, ki preprečujejo prekrivanja med podporo za doseganje standardov iz 31. člena Uredbe 1698/2005/ES na eni strani, katere cilj je nadomestiti začasne pomanjkljivosti upravičencev zaradi obveznosti, da se prilagodijo standardom Unije na nekaterih področjih, in plačilom v skladu z 38 členom navedene uredbe, vezanim na Direktivo 2000/60/ES na drugi strani, katerega cilj je nadomestiti trajne pomanjkljivosti upravičencev zaradi obveznosti, da spoštujejo posebne zahteve za doseg okoljskih ciljev navedene direktive. S spremembo se ureja tudi področje upravičenosti nadomestila stroškov in izgube dohodkov kot posledica izvajanja te direktive ter opredeli najvišje in najnižje zneske podpore.

1.2 SPREMEMBA NACIONALNIH POLITIK ALI POLITIK SKUPNOSTI, KI VPLIVA NA USKLAJENOST MED EKSRP IN OSTALIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI

Do sprememb nacionalnih politik ali politik Skupnosti, ki vplivajo na usklajenost med EKSRP in ostalimi finančnimi instrumenti, je prišlo predvsem na področju okoljske zakonodaje. Te spremembe se odražajo v predlogu 4. spremembe PRP 2007-2013 in podrejenih nacionalnih izvedbenih predpisih, kar smo že opisali. Kot primer navedimo znižanje kmetijsko-okoljskih plačil na tistih vodovarstvenih območjih, kjer je prišlo do spremenjenih nacionalnih zahtev glede uporabe fitofarmaceutskih sredstev ter spremembe glede gnojenja z dušikom, ki so posledica uveljavitve Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur. l. RS, št. 113/2009), s katero se v slovenski pravni red v celoti prenaša Direktiva Sveta 91/676/EEC.

Kar zadeva usklajevanja med EKSRP in ostalimi finančnimi instrumenti, predvsem instrumenti evropske kohezijske politike, je do manjših sprememb prišlo tudi na **3. osi PRP 2007–2013, in sicer na področju obnovljivih virov energije pri ukrepih 311 in 312 ter možnosti sofinanciranja naložb v 10-km obmejnem pasu z Republiko Hrvaško pri ukrepu 322.** Usklajevanja med instrumenti potekajo redno, ob pripravi sprememb PRP 2007-2013, nacionalnih pravnih aktov, ki morajo biti pred sprejetjem na Vladi RS medresorsko usklajeni, in ob pripravi javnih razpisov, predvsem ko gre za ukrepe 3. osi PRP 2007–2013.

2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE

2.1 KAZALNIKI, PREDPISANI Z UREDBO 1974/2006/ES

V preglednicah 3, 4, 5 in 6 so navedeni vsi možni ukrepi, ki jih navaja priloga VII Uredbe 1974/2006/ES. Slovenija vseh ukrepov ni vključila v PRP 2007 - 2013. Dodatni nacionalni kazalniki so vključeni v točko 2.2 Analiza aktivnosti po ukrepih v letu 2010.

*Preglednica 3: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010 za 1. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)*

OS 1. IZBOLJŠANJE KONKURENČNOSTI KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA SEKTORJA					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
111	Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	– Število udeležencev usposabljanja	108	88	88
		– Število opravljenih dni usposabljanja	661	503	503
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	– Število mladih kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	1.460	1.274	1.274
		– Celotni obseg naložb (€)	NA	25.674.600,00	25.669.706,40
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	– Število kmetov, ki so se predčasno upokojili	145	133	133
		– Število kmetijskih delavcev, ki so se predčasno upokojili	NP	NP	NP
		– Število sproščenih hektarjev (ha)	1.590	1.541	1.541
114	Uporaba svetovalnih storitev	– Število kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
		– Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
115	Ustanavljanje služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah	– Število na novo ustanovljenih služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah ter služb za kmetijsko in gozdarsko svetovanje	NP	NP	NP
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	– Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	2.225	1.391	1.244
		– Celotni obseg naložb (€)	217.436.794,35	203.459.509,66	139.622.489,50
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	– Število gozdarskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	1.183	690	659
		– Celotni obseg naložb (€)	39.455.766,82	38.224.587,84	32.911.993,65
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	– Število podprtih podjetij	365	201	156
		– Celotni obseg naložb (€)	137.596.962,42	134.817.308,96	90.299.255,85
124	Sodelovanje pri razvoju novih proizvodov, proizvodnih postopkov in tehnologij	– Število podprtih pobud za sodelovanje	NP	NP	NP
125	Infrastruktura v zvezi z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	– Število podprtih aktivnosti	24	14	14
		– Celotni obseg naložb (€)	12.671.288,53	4.686.387,01	4.686.387,01
126	Obnavljanje proizvodnega potenciala gozdov, prizadetega zaradi naravnih nesreč	– Podprto območje prizadetega kmetijskega zemljišča	NP	NP	NP
		– Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
131	Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih	– Število upravičencev	0	24.437	24.437
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	– Število podprtih kmetijskih gospodarstev, ki so udeležena v shemah kakovosti hrane	111	92	92
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje	– Število podprtih ukrepov	39	31	17
141	Delno samooskrbno kmetovanje	– Število podprtih delno samooskrbnih kmetijskih gospodarstev	NP	NP	NP
142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	– Število podprtih skupin proizvajalcev	5	5	5
		– Prihodek podprtih skupin proizvajalcev (€)	8.176.656,13	8.176.656,13	8.176.656,13

Vir: ARSKTRP

Pri ukrepu 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij ni podatka o zaprošenih sredstvih vseh prejetih vlog, saj se obračun odobrenih sredstev opravi na podlagi točkovanja vloge. Če vloga ne izpolnjuje zahtev javnega razpisa, se zanjo točkovanje sploh ne opravi. Pri podatku o celotni vrednosti naložb gre za odobrena sredstva v okviru tega ukrepa. Pri ukrepu 113-Zgodnje upokojevanje kmetov gre pri podatkih o številu sproščenih ha za primerljive kmetijske površine (PKP), ki so podlaga za določitev višine rente na tem ukrepu.

*Preglednica 4: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010 za 2. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)*

OS 2. IZBOLJŠANJE OKOLJA IN PODEŽELJA Z UPRAVLJANJEM ZEMLJIŠČ					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorskih območjih	– Število podprtih kmetijskih gospodarstev na gorskih območjih	36.909	36.171	36.171
		– Podprto kmetijsko zemljišče na gorskih območjih (ha)	261.006,17	256.490,14	256.490,14
212	Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	– Število kmetijskih gospodarstev na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	13.828	13.552	13.552
		– Podprta kmetijska zemljišča na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja (ha)	95.047,01	94.806,97	94.806,97
213	Plačila v okviru območij Natura 2000 in plačila, vezana na Direktivo 2000/60/ES	– Število podprtih kmetijskih gospodarstev na območjih Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP
		– Podprta kmetijska zemljišča v okviru Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP
214	Kmetijsko okoljska plačila	– Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	26.549	26.407	26.407
		– Celotno območje pod kmetijsko okoljsko podporo (ha)	377.781,00	375.973,84	375.973,84
		– Fizično območje pod kmetijsko okoljsko podporo pod tem ukrepom (ha)	263.900,96	255.059,67	255.059,67
		– Celotno število pogodb	54.676	54.095	54.095
		– Število pogodb, povezanih z genskimi viri	4.059	3.975	3.975
215	Plačila za dobro počutje živali	– Število kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		– Število pogodb za dobro počutje živali	NP	NP	NP
216	Neproduktivne naložbe	– Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		– Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
221	Prvo pogozdovanje kmetijskih zemljišč	– Število upravičencev, ki prejemajo pomoč	NP	NP	NP
		– Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP
222	Prva vzpostavitev kmetijsko gozdarskih sistemov na kmetijskih zemljiščih	– Število upravičencev	NP	NP	NP
		– Število hektarjev pod novimi kmetijsko gozdarskimi sistemi	NP	NP	NP
223	Prvo pogozdovanje nekmetijskih površin	– Število upravičencev, ki prejemajo pomoč za pogozdovanje	NP	NP	NP
		– Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP
224	Plačila v okviru Nature 2000	– Število gozdarskih gospodarstev, ki prejemajo pomoč na območju Nature 2000	NP	NP	NP
		– Plačila za gozdne površine (ha) na območju Nature 2000	NP	NP	NP
225	Gozdno okoljska plačila	– Število gozdarskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		– Celotno gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP
		– Fizično gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP
		– Število pogodb	NP	NP	NP
226	Obnavljanje proizvodnega potenciala	– Število preprečevalnih/obnovitvenih ukrepov	NP	NP	NP
		– Podprto območje poškodovanih gozdov	NP	NP	NP
		– Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
227	Neproduktivne naložbe	– Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
		– Celotni obseg naložb	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Zbiranje vlog na 2. osi se izvaja v okviru kampanje za neposredna plačila, odločbe pa se izdajajo tik pred izplačilom. Slovenija je do sedaj izplačevala plačila za to os po načelu N+1, zato je dinamika izplačil po letih različna in lahko določena kmetijska gospodarstva prejmejo v enem letu plačila za več let. Iz tega razloga smo v preglednici 4 uporabili podatke o neto

kumulativnem številu kmetijskih gospodarstev in neto kumulativni površini vključenih zemljišč. »Neto kumulativno« pomeni, da smo samo enkrat upoštevali vsako kmetijsko gospodarstvo, ki je vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 prejelo plačilo v okviru posameznega ukrepa 2. osi, enako pa smo upoštevali vsako kmetijsko površino, za katero je bila izplačana podpora za posamezen ukrep vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007-2013. Pri ukrepu 214 so upoštevani tako ukrepi kmetijsko okoljskih ukrepov (SKOP) iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006 do leta 2010 kot tudi podukrepi kmetijsko okoljskih plačil (KOP) iz PRP 2007-2013. Porazdelitev med obema shemama je prikazana v poglavju 2.3.2, kjer je ukrep 214 podrobneje predstavljen.

Preglednica 5: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010 za 3. os (NP = v Sloveniji se ne uporablja)

OS 3. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU IN SPODBUJANJE DIVERZIFIKACIJE PODEŽELSKEGA GOSPODARSTVA					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
311	Diverzifikacija v nezemeljske dejavnosti	– Število upravičencev	254	175	111
		– Celotni obseg naložb (€)	43.595.307,16	42.573.333,81	22.982.779,43
312	Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	– Število podprtih/ustanovljenih mikro podjetij	466	290	166
313	Spodbujanje turističnih dejavnosti	– Število podprtih novih ukrepov za turizem	NP	NP	NP
		– Celotni obseg naložb (€)	NP	NP	NP
321	Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	– Število podprtih ukrepov	3	1	0
		– Celotni obseg naložb (€)	3.574.979,77	1.382.354,77	0
322	Obnova in razvoj vasi	– Število vasi, kjer so bili ukrepi izvedeni	407	320	76
		– Celotni obseg naložb (€)	38.418.904,26	35.840.198,08	12.154.153,75
323	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	– Število podprtih ukrepov za dediščino podeželja	164	41	28
		– Celotni obseg naložb (€)	3.918.290,70	3.757.582,45	2.249.094,67
331	Usposabljanje in obveščanje	– Število gospodarskih udeležencev, udeleženih pri podprtih aktivnostih	NP	NP	NP
		– Število dni usposabljanja, ki so jih opravili udeleženci	NP	NP	NP
341	Pridobivanje strokovnih znanj, animacija in izvajanje lokalnih razvojnih strategij	– Število ukrepov za pridobivanje strokovnih znanj in animacijo	NP	NP	NP
		– Število udeležencev pri ukrepih	NP	NP	NP
		– Število podprtih javno-zasebnih partnerstev	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Tako kot pri ukrepih 1. osi so tudi pri ukrepih 3. osi v tabelah zajeti podatki o vseh prejetih, odobrenih in izplačanih vlogah od začetka izvajanja PRP 2007-2013 do konca leta 2010. V tem času se je na tej osi izvajalo pet ukrepov, vendar za ukrep 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo v tem obdobju še ni bilo nobenih izplačil.

Preglednica 6: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010 za 4. os

OS 4. LEADER					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij 411 – konkurenčnost 412 – upravljanje z okoljem/zemljišči 413 – kakovost življenja/diverzifikacija	– Število lokalnih akcijskih skupin (LAS)	33	33	33
		– Celotna velikost območij lokalnih akcijskih skupin (km ²)	19.349,6	19.349,6	19.349,6
		– Celotno število prebivalcev na območjih lokalnih akcijskih skupin	1.269.308	1.269.308	1.269.308
		– Število projektov, ki jih financirajo lokalne akcijske skupine	729	678	293
		– Število upravičencev, ki prejemale pomoč	611	360	360
421	Izvajanje projektov sodelovanja	– Število projektov sodelovanja	6	6	1
		– Število sodelujočih lokalnih akcijskih skupin	7	7	2
431	Vodenje lokalnih akcijskih skupin	– Število podprtih ukrepov	80	73	63

Vir: MKGP

Pri kazalnikih učinka za 4. os se, glede na to da je bil izveden samo en javni poziv za izbor in potrditev LAS, kazalniki glede števila lokalnih akcijskih skupin, velikosti območja LAS in celotnega števila prebivalcev na območjih LAS z leti ne spreminjajo.

*Preglednica 7: Skupni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)*

SKUPNI KAZALNIKI REZULTATOV		
Os/Cilji	Kazalniki rezultata	Vrednost
Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	1) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje, povezano s kmetijstvom in/ali gozdarstvom	87
	2) Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih (€)	12.240.259
	3) Število gospodarstev/podjetij, ki vpeljujejo nove proizvode in/ali nove tehnologije	1.378
	4) Vrednost kmetijske proizvodnje po priznanih znakih/standardih kakovosti (€)	21.300.651
	5) Število kmetij, ki vstopajo na trg	74
Izboljšanje okolja in podeželja z upravljanjem zemljišč	6) Območje uspešnega opravljanja zemljišč (ha), ki prispeva k:	
	a) biološki raznovrstnosti	422.506,28
	b) kakovosti vode	255.059,67
	c) podnebnim spremembam	255.059,67
	d) kakovosti prsti	66.220,80
e) preprečevanju marginalizacije in zapuščenja zemlje	524.191,20	
Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva	7) Zvišanje nekmetijske bruto dodane vrednosti v podprtih dejavnostih (€)	1.208.411
	8) Bruto število ustvarjenih delovnih mest	63
	9) Dodatno število turistov	NP
	10) Prebivalstvo na podeželju, ki ima koristi od izboljšanih storitev (število)	75.027
	11) Večja gostota interneta na podeželju (dostop do povezave)	1.392.822 prebivalcev (68 %)
	12) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje	NP

Vir: MKGP

Pri kazalniku Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih v preglednici 7 gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 112, 113, 121, 122, in 123. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letu 2008 in 2009 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2010.

Pri kazalniku Izboljšanje okolja in podeželja z upravljanjem zemljišč gre za neto površine na katerih se izvaja vsaj eden izmed ukrepov SKOP in podukrepov KOP, ki spadajo v posamezno kategorijo izboljševanja. Določeni ukrepi SKOP in podukrepi KOP lahko sicer nastopajo v več kategorijah izboljševanja in posledično se tudi površine vključujejo v več kategorij, vendar pa je vsaka površina v posamezni kategoriji izboljševanja upoštevana le enkrat. Pri podkazalnikih Preprečevanje marginalizacije in zapuščenja zemlje ter Biološka raznovrstnost so površinam v okviru ukrepa 214 prištete tudi površine, ki so vključene v ukrepa 211 in 212, zato velja poudariti, da gre, skladno s smernicami CMEF, za bruto površine.

Pri kazalniku Zvišanje nekmetijske bruto dodane vrednosti podprtih dejavnosti gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 311 in 312, primerjamo pa podatke o BDV celotnih podprtih mikro podjetij oziroma dopolnilnih dejavnosti kmetijskih gospodarstev. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letih 2008 in 2009 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2010.

2.2 DODATNI NACIONALNI KAZALNIKI

Slovenija je za potrebe spremljanja in vrednotenja v PRP 2007-2013 zapisala tudi dodatne nacionalne kazalnike učinkov in rezultata, prikazanih v preglednicah 8 in 9, ki niso bili predpisani s strani Evropske komisije. Obrazložitev vrednosti posameznih kazalnikov je opisna v poglavju 2.3 pri posameznih ukrepih.

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki učinkov

Preglednica 8: Dodatni nacionalni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010
(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki učinkov	Vrednost na dan 31. 12. 2010	CILJ
Os 1	123	Število podprtih mikro podjetij oz. kmetijskih gospodarstev	98	126
	125	Število podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije)	0	18
	125	Skupni obseg podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije)	0	3.800
	125	Površine, opremljene z vodomeri (namakanje in hidromelioracije), ha	0	3.400
	125	Skupna višina naložb (namakanje in hidromelioracije), €	0	17.600.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture)	14	50
	125	Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja (povečanje), %	188	200
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture), ha	3.460	10.000
	125	Število parcel znotraj komasacijskega območja (zmanjšanje) %	53	50
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje posestne strukture), €	4.686.387	15.400.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal)	0	20
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal), ha	0	2.000
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje lastnosti tal), €	0	5.000.000
Os 2	211	Plačila kmetom na gorskih območjih, €	27.510.711	34.000.000
	212	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	13.552	11.000
	214	Število kmetijskih gospodarstev vključenih v podukrep ekološko kmetovanje	2.195	5.000
Os 3	311	Število podprtih projektov za turistične namene	53	200
	311	Število udeležencev, ki so uspešno zaključili usposabljanje	NA	50
	312	Število podprtih projektov za turistične namene	28	150
	312	Število udeležencev, ki so uspešno zaključili usposabljanje	NA	50
	312	Celotni obseg naložb, €	37.889.415	92.000.000
	322	Število podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami	10	200
	322	Celotni obseg naložb v navezavi z osnovnimi storitvami, €	1.520.893	8.000.000

Vir: MKGP

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki rezultata

Preglednica 9: Dodatni nacionalni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2010

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki rezultata	Vrednost na dan 31. 12. 2010	CILJ
Os 1	121	Število kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES	187	1.225
	122	Število lastnikov gozdov in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu	659	490
	142	Število kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in posebnih kmetijskih proizvodov	77	1.500
Os 2	211, 212	Površine znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, ha	85.189,55	84.000
	214	Površine znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi, ha	55.072,77	62.000
	214	Delež površin, vključenih v podukrep ekološko kmetovanje glede na KZU, %	6,3	10
Os 3	311	Dodatno število turistov (indeks)	108,1	120
	312	Dodatno število turistov (indeks)	101,7	120
	311	Število prebivalcev na podeželju s koristmi od izboljšanih storitev	NA	20.000
	312	Število prebivalcev na podeželju s koristmi od izboljšanih storitev	NA	20.000

Vir: MKGP

2.3 ANALIZA AKTIVNOSTI PO UKREPIH V LETU 2010

Sredstva za ukrepe 1. in 3. osi PRP 2007-2013 se dodeljujejo na podlagi vlog, prejetih v okviru objavljenih javnih razpisov. Javni razpisi so odprtega in zaprtega tipa, odvisno od posameznega ukrepa. Po zaprtem sistemu izvajanja javnih razpisov se od konca leta 2009 oziroma po potrditvi 3. spremembe PRP 2007-2013 izvajajo naslednji ukrepi:

- ukrep 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev
- ukrep 122 - Povečanje gospodarske vrednosti gozdov
- ukrep 123 - Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom
- ukrep 142 - Podpore za ustanavljanje in delovanje skupin proizvajalcev

Vsi ostali ukrepi 1. in 3. osi PRP 2007-2013 se izvajajo po odprtem sistemu javnih razpisov.

Nekoliko drugače je z ukrepi 2. osi PRP 2007-2013, kjer se zahtevki za plačila na predpisanih obrazcih vlagajo letno na podlagi uredbe, ki ureja izvedbo ukrepov kmetijske politike, sredstva pa se dodelijo v skladu z uredbo, ki ureja plačila za ukrepe 2. osi PRP 2007-2013. Upravičenci do plačil za ukrepe 2. osi (izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in kmetijsko okoljska plačila) so kmetijska gospodarstva, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev ter se v izvajanje teh ukrepov vključijo prostovoljno in izpolnjujejo vse predpisane pogoje.

Pri ukrepih 4. osi upravičenci, ki so lokalne akcijske skupine, na podlagi letnih odločb o potrjenih projektih, vlagajo zahtevke za povračilo zaključenih projektov, glede na dinamiko, opredeljeno v letni odločbi. Letne odločbe se izdajo na podlagi letnega izvedbenega načrta, ki

vsebinsko, finančno in časovno opredeljuje projekte, ki jih je lokalna akcijska skupina v določenem letu potrdila. Projekti in izplačila se izvajajo po pravilu N+2.

2.3.1 Ukrepi 1. osi

Ukrep 111: Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju

Za ukrep je bilo v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 10.070.155 €. Do 31. 12. 2010 je bilo za ta ukrep izplačano 15.040 € sredstev, kar predstavlja 0,15 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 10: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 111 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	105	85	15.040	13.928
V letu 2010	0	0	0	1.112
Kumulativno 31. 12. 2010	105	85	15.040	15.040

Vir: MKGP in ARSKTRP

V letu 2010 so bile aktivnosti na ukrepu usmerjene v poenostavitev njegovega izvajanja. Glede na težave pri izvajanju ukrepa se je smiselno prilagodila vsebina PRP 2007-2013, ki je bila podlaga za pripravo Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (Uradni list RS, št. 40/2010 in 85/2010), s čemer bo mogoča priprava poenostavljenega javnega razpisa. Razpis bo temeljil na novem konceptu, po katerem bodo končni upravičenci še vedno posamezniki, ki se ukvarjajo s kmetijsko, gozdarsko ali živilsko-predelovalno dejavnostjo, vlagatelji pa izobraževalne oziroma za izobraževanje usposobljene ustanove, ki jim bodo potrjeni primerni izobraževalni programi. Dodatni pogoji glede minimalnega števila udeležencev in števila dni usposabljanja, ki bodo opredeljeni v javnih razpisih, bodo prispevali k izboljšanju doseganja ciljev ukrepa.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 15.500 udeležencev usposabljanj s celotnim obsegom usposabljanj v višini 5.000 dni. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 85 vlog za 88 udeležencev usposabljanja, kar predstavlja 0,6 % raven doseganja cilja. Do konca leta 2010 so izvedena usposabljanja obsegala 503 dni, kar predstavlja 10 % ravni zastavljenega cilja.

Ukrep 112: Pomoč mladim prevzemnikom kmetij

Za ukrep 112 je bilo do konca leta 2010 razpisanih 34.300.000 € sredstev. Uredba 74/2009/ES je, zaradi dodatnega olajšanja zagona dejavnosti mladih kmetov in kasnejšega strukturnega prilagajanja njihovih prevzetih kmetij, omogočila dvig zgornje meje podpore iz 40.000 € na 70.000 € na upravičenca, kar je bilo predmet 3. spremembe PRP 2007-2013. Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007-2013 za ukrep 112 namenjenih 35.253.236 € sredstev, do 31. 12. 2010 je bilo v okviru tega ukrepa izplačanih 25.669.706 €, kar predstavlja 73 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 11: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 112 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	1.299	861	18.106.000	17.828.600
V letu 2010	161	413	7.568.600	7.841.106
Kumulativno 31. 12. 2010	1.460	1.274	25.674.600	25.669.706

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2010 so bili objavljeni trije javni razpisi. Na razpise se je prijavilo 1.460 vlagateljev, odobrenih pa je bilo 1.274 vlog, od tega je bilo pozitivno rešenih 9 pritožb. Odobrenih je bilo za 25.674.600 € sredstev kar predstavlja v povprečju 20.152 € na odobreno vlogo. Skupno je bilo prenesenih 31.290 ha vseh površin (kmetijske in gozdne), kar predstavlja povprečno 24,5 ha na odobreno vlogo ter 16.607 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar pomeni povprečno 13,0 ha na odobreno vlogo. Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije je bila 33 let, 83 % prevzemnikov je moškega spola in 17 % ženskega. Če opazujemo izobrazbeno strukturo prevzemnikov, lahko vidimo, da jih ima 23,5 % nedokončano oziroma končano osnovno šolo, 13 % prevzemnikov pa ima več kot srednjo izobrazbo. Največ prevzemnikov in sicer 33,5 % ima končano srednješolsko izobrazbo.

Če pogledamo ukrep kot celoto, smo že s 3. javnim razpisom presegli cilj podprtih 1.200 prevzemnikov kmetij, ki je bil zastavljen v PRP 2007-2013. To kaže na dokaj veliko zanimanje mladih za kmetovanje. Povprečna vrednost odobrenih sredstev je nekaj čez 20.000 € na upravičenca, kar je le polovico ciljne vrednosti podpor. Razlog velja iskati predvsem v tem, da so v Sloveniji kmetije majhne in razdrobljene, da imajo vlagatelji, ki kandidirajo na razpis, prenizko stopnjo izobrazbe in da nimajo družin, zaradi teh razlogov pri ocenjevanju vloge ne morejo pridobiti večjega števila točk in s tem posledično tudi več sredstev. V prihodnje se zaradi sprememb pri izvajanju ukrepa 111-Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju pričakuje večje vključevanje mladih prevzemnikov v procese usposabljanja.

S predlogom 4. spremembe PRP je za ukrep 112 predvideno, da se:

- omogoči vstop v ukrep vlagateljem, ki so doma ob meji z drugimi državami, ter imajo kmetijska zemljišča tako v Republiki Sloveniji, kot tudi izven območja Republike Slovenije in zaradi tega ne izpolnjujejo vstopnega kriterija 3ha PKP. Ti vlagatelji pa imajo dohodek iz kmetijske, gozdarske in dopolnilne dejavnosti v Republiki Sloveniji;
- gozdna zemljišča upoštevajo le pri izpolnjevanju vstopnega kriterija, ne upoštevajo pa se pri merilih za izplačilo.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 1.200 mladih prevzemnikov kmetij s celotnim obsegom 50 milijonov € dodeljenih sredstev. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 1.274 vlog, kar predstavlja 106 % raven doseganja cilja (72 % v letu 2009). Skupni obseg izplačanih sredstev je do konca leta 2010 dosegel 25.669.706 € sredstev, kar predstavlja 51 % ravni zastavljenega cilja (36 % v letu 2009). Cilj do konca izvajanja programa bo mogoče doseči le z zagotovitvijo dodatnih sredstev za ta ukrep.

Ukrep 113: Zgodnje upokojevanje kmetov

Za ukrep je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 38.097.939 € sredstev. Do konca leta 2010 je bilo izplačanih 6.542.525 € sredstev oziroma 17 % vseh razpoložljivih sredstev. Izvajanje ukrepa se brez večjih sprememb nadaljuje iz obdobja PRP 2004-2006. Tako je bilo za sprejete

obveznosti iz preteklega obdobja izplačano 5.010.092 €, za upravičence iz PRP 2007 – 2013 pa 1.532.433 € sredstev.

Preglednica 12: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 113 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	111	81	3.748.787
V letu 2010	34	52	2.793.738
Kumulativno 31. 12. 2010	145	133	6.542.525

Vir: MKGP in ARSKTRP

Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb v preglednici 12 se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. Skupno je bilo v okviru tega ukrepa predanih 1.541 ha primerljivih kmetijskih površin (PKP) ali v povprečju 11,6 ha na odobreno vlogo. Pri ukrepu 113 se za izračun rente ne upoštevajo kmetijska zemljišča v uporabi temveč prenesena primerljiva kmetijska zemljišča, ki so dejansko v lasti prenosnika.

Povprečna odobrena desetletna renta v okviru razpisov PRP 2007-2013 je znašala 82.406 € na upravičenca, kar v 10 letnem obdobju pomeni za 10.959.958 € sprejetih obveznosti. Povprečna starost prenosnikov kmetij je 59 let. Med 133 upravičenci je 28 žensk, kar predstavlja 21 % vseh upravičencev.

Iz naslova sprejetih obveznosti za preteklo programsko obdobje PRP 2004 – 2006 so bila sredstva izplačana za 372 upravičencev, ki so na prevzemnike prenesli skupno 3.752 ha PKP. Obveznosti rent iz preteklega programskega obdobja znašajo okoli 14,5 milijona € sredstev, kar skupaj z obveznostmi iz PRP 2007-2013 znaša okoli 25,5 milijona €. Gre zgolj za okvirno oceno, saj dejanske višine izplačanih rent ne moremo predvideti (izguba rente zaradi smrti, zmanjšanje rente ob redni upokojitvi).

Izvajanje ukrepa nima velikih ekonomskih učinkov, predstavlja pa veliko finančno obremenitev zaradi narave njegovega izvajanja. Z vsako odobreno rento se sprejmejo do 10 letne obveznosti, kar pomeni, da se bodo rente, ki so bile dodeljene v letu 2010, izplačevale do leta 2020, torej že v novem programskem obdobju, rente, ki bodo dodeljene v letu 2011, pa se bodo izplačevale še v letu 2021, kar je še preko predvidenega novega programskega obdobja.

S predlogom 4. spremembe PRP se za ukrep 113 predvideva, da:

- se gozdna zemljišča upoštevajo le za izpolnjevanje vstopnega kriterija, ki je 5 ha PKP, pri oceni variabilnega dela rente pa se gozdna zemljišča ne upoštevajo;
- ob smrti upravičenca ni več mogoč prenos rente na vlagateljevega zakonca, zunajzakonskega partnerja ali njegove otroke niti v primeru socialne ogroženosti.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 210 upokojenih kmetov s skupno 2.226 ha prenesenih kmetijskih in gozdnih zemljišč. Do konca leta 2010 je bilo izdanih 133 pozitivnih odločb, kar predstavlja 63 % zastavljenega cilja (38 % v letu 2009). S 1.541 ha prenesenih PKP je bila dosežena 69 % raven doseganja pričakovanega cilja (42 % v letu 2009).

Ukrep 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev

Za ukrep je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 90.872.327 €. Do 31. 12. 2010 je bilo na javne razpise tega ukrepa dodeljenih 65.617.120 €, kar pomeni 72 % vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Izplačanih je bilo 43 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 13: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 121 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	2.196	1.338	43.460.991	25.674.874
V letu 2010	844	326	22.156.129	13.165.775
Kumulativno 31. 12. 2010	3.040	1.664	65.617.120	38.840.654

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 121 izplačanih 1.679.878 €, kar predstavlja 4 % vseh izplačanih sredstev na tem ukrepu, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 11 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb v tej preglednici se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnje analize te obveznosti niso bile zajete.

Do konca leta 2010 je bilo objavljenih 12 javnih razpisov. Podatki o zadnjem javnem razpisu še niso na voljo, ker je bil objavljen 31. 12. 2010. Prav tako ne razpolagamo s podatki o odobrenih vlogah na 10. javnem razpisu, na katerega je sicer prispelo 780 vlog, saj do 31. 12. 2010 še niso bili zaključeni vsi postopki iz naslova obravnave vlog. Na javne razpise tega ukrepa je skupaj prispelo 3.040 vlog, od katerih je bilo odobrenih 1.664.

Razlika med prejetimi in odobrenimi vlogami na zaključenih razpisih predstavlja dobro četrtno vseh prejetih vlog. Ta delež je enak ne glede na to ali gre za odprte ali zaprte javne razpise. Čeprav smo z začetkom leta 2010 začeli izvajati javne razpise po principu zaprtih javnih razpisov, to ni bistveno vplivalo na večjo razliko med številom prejetih in odobrenih vlog.

Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 39.433 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 122.217 €. Obstajajo velike razlike med posameznimi javnimi razpisi, največ vpliva na to ima nakup kmetijske mehanizacije, saj je v tistih javnih razpisih, kjer ni bil možen nakup kmetijske mehanizacije oziroma je bil njen nakup omejen z določenimi pogoji, povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo višja.

Od 1.664 odobrenih vlog jih je bilo 372 odobrenih za vlagatelje, ki so mladi prevzemniki kmetij. Zaradi vsebinske povezave z ukrepom 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, smo v letu 2009 začeli z izvajanjem ločenih javnih razpisov za podporo naložbam, ki jih mladi prevzemniki načrtujejo ob prevzemu njihovih kmetij. S to prakso bomo nadaljevali tudi v prihodnje, zato pričakujemo, da bo delež vlagateljev, ki so mladi prevzemniki kmetij, še višji.

Vlagateljem, ki kmetujejo v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) - vključene so kmetije, ki imajo več kot 50 % KZU v OMD- je bilo odobrenih 61 % vseh vlog in pa 54 % vseh odobrenih sredstev. Čeprav predstavlja OMD kar 85 % ozemlja Republike Slovenije, bi bilo zmotno pričakovati, da bo delež odobrenih vlog teh vlagateljev na ukrepu 121 višji. Nekateri javni razpisi so bili izrazito sektorsko naravnani in na te kmetovanje na OMD območjih nima bistvenega vpliva (vrtnarstvo, hmeljarstvo, prašičereja in reja perutnine, ipd.).

Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije. Te predstavljajo kar 95 % vseh odobrenih vlog, za katere je bilo odobreno cca. 68 % vseh sredstev. Čeprav je število odobrenih vlog ostalih vlagateljev (gospodarske družbe, zadruga, ...) zelo majhno, so le-ti prejeli kar slabo tretjino vseh odobrenih sredstev.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrenih zahtevkov, ki so jih vlagatelji vložili na ARSKTRP, iz katerih je razvidna vsebina zahtevka oz. stroška ter njegova vrednost. Največ odobrenih zahtevkov je bilo za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije, ki predstavljajo 41,2 % vrednosti vseh odobrenih zahtevkov. Če k temu dodamo še gorsko mehanizacijo, se delež kmetijske mehanizacije poveča na 46,2 %.

Z letom 2010 smo na temu ukrepu uvedli elektronski vnos vlog ter bolj sistematičen pregled upravičenih stroškov. To bo bistveno poenostavilo izvedbo javnih razpisov in omogočilo lažje spremljanje učinkov podprtih naložb.

12. javni razpis tega ukrepa je bil namenjen sklopu podpor v okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP). Skupaj je prispelo 63 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 52 s skupnim zneskom 7.301.418 € odobrenih sredstev. Do konca leta 2010 izplačil še ni bilo.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 predstavlja 2.622 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 183,9 milijonov €. Od začetka izvajanja programa do konca leta 2010 je bilo odobrenih 1.664 vlog za 1.391 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 53 % zastavljenega cilja (45 % v letu 2009). Celoten obseg odobrenih naložb je dosegel 203.409.558 € sredstev, kar predstavlja 110 % ciljne vrednosti (71 % v letu 2009).

Ukrep 122: Povečanje gospodarske vrednosti gozdov

Za ta ukrep je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 24.939.252 €, v obliki izplačil pa je bilo do konca leta 2010 počrpanih 60 % razpoložljivih sredstev. Tik pred koncem leta 2010 je bil objavljen 4. javni razpis, sprejem vlog pa se je pričel šele v letu 2011. Pri tem ukrepu je prišlo do kar znatnega števila odstopov, ker so upravičenci zaradi vsesplošne gospodarske krize odstopili od investicij predvsem pri gradnji gozdne infrastrukture.

Preglednica 14: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 122 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	1.442	827	18.744.692	9.886.079
V letu 2010	0	- 33	- 671.835	5.169.215
Kumulativno 31. 12. 2010	1442	794	18.072.857	15.055.294

Vir: MKGP in ARSKTRP

Do konca leta 2010 je bilo razpisanih 21.425.734 € sredstev, na razpise je prispelo 1.442 vlog, od katerih je bilo odobrenih 827, ker pa je prišlo do odstopov in posledično do vrnitve izplačanih sredstev, je dejansko število odobrenih vlog 794. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 18.072.858 € oziroma 22.762 € na odobreno vlogo, kar predstavlja 72 % vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Celotna vrednost odobrenih naložb znaša 38.224.588 €, kar v povprečju pomeni 48.142 € na odobreno vlogo.

Za naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in gozdnih vlak ter pripravo gozdnih vlak je bilo dodeljenih 16 % vseh sredstev, za naložbe v nakup nove mehanizacije in nove opreme za sečnjo in spravilo lesa pa 84 %.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrenih zahtevkov, ki so jih vlagatelji vložili na ARSKTRP, iz katerih je razvidna točna vsebina zahtevka oz stroška ter njegova denarna vrednost. Največ odobrenih zahtevkov je bilo za naložbe v nakup gozdarske mehanizacije, ki predstavljajo 83,9 % vrednosti vseh odobrenih zahtevkov.

V letu 2010 smo uvedli zaprt sistem zbiranja vlog. Podobno kot pri ukrepu 121 smo uvedli tudi elektronski vnos vlog, pomoč vlagateljem pri njihovi pripravi pa nudi Zavod za gozdove Slovenije.

V okviru 4. spremembe PRP 2007-2013 je predvideno povečanje razpoložljivih sredstev na ukrepu za 1 milijon € na 25.939.252 €. Razlog za povečanje sredstev je predvsem velika zainteresiranost lastnikov gozdov za naložbe v gozdarstvo, kajti tovrstne podpore so začele dodeljevati šele v tem programskem obdobju. Večina naložb je bila namenjenih novi mehanizaciji in opremi za sečnjo in spravilo lesa, kajti obstoječa je zastarela in manj varna za delo v gozdu. Tako ima ukrep, poleg ekonomskega vpliva, tudi velik vpliv na povečano varnost pri delu v gozdu.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 3.276 lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč, s skupnim obsegom naložb v višini 49,9 milijonov €. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 794 vlog 690-ih vlagateljev, kar predstavlja 21 % zastavljenega cilja (22 % v letu 2009). Razlog za razhajanje s ciljno vrednostjo je zmotno predvidevanje, da bodo vlagatelji vlagali več skupinskih vlog v okviru združenj lastnikov gozdov, zlasti za gradnjo gozdne infrastrukture, vendar se to ni zgodilo, saj vlagatelji zaradi zahtevne gradbene zakonodaje niso uspeli pridobiti dovoljenj za gradnjo. Skupni obseg odobrenih naložb je obsegal 38.224.588 € sredstev, kar predstavlja 76 % raven doseganja cilja (79 % v letu 2009).

Ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

Za ta ukrep je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 93.171.965 €, v obliki izplačil pa je bilo do konca leta 2010 porabljenih 26 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 15: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 123 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	289	169	26.957.762	8.298.039
V letu 2010	196	71	15.284.065	16.131.960
Kumulativno 31. 12. 2010	485	240	42.241.827	24.429.999

Vir: MKGP in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 123 izplačanih 795.110 € oziroma 3,2 % vseh izplačanih sredstev, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 13 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb v tej preglednici se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007-2013. V nadaljnjih analizah ukrepa 123 so upoštevane

samo vloge prispele na javne razpise v tem programskem obdobju.

Do konca leta 2010 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih osem javnih razpisov. Razpisanih je bilo 98.654.703 € sredstev, od tega je bilo dodeljenih 42.241.872 €, kar predstavlja 42,8 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Razlika med razpisanimi in dodeljenimi sredstvi izhaja iz dejstva, da je bilo na skoraj vseh dosedanjih javnih razpisih zaprosenih manj sredstev, kot je bilo razpisanih, izjema je zadnji javni razpis, kjer je bilo zaprosenih enkrat več sredstev od razpisanih. Prav tako kot pri ukrepu 121 do konca leta 2010 še ni bilo odločeno o vseh vlogah, prispelih na zadnja dva javna razpisa, ki sta bila objavljena v juniju in juliju 2010 (eden namenjen podjetjem drugi pa kmetijam).

Črpanje sredstev na tem ukrepu je počasnejše od načrtovanega predvsem na račun večletnih rokov, potrebnih za dokončanje naložb. Roki za dokončanje naložb se podaljšujejo tudi zaradi neugodnih gospodarskih razmer s katerimi se soočajo podjetja. Pričakuje se, da bo črpanje sredstev naraslo v letih 2011 in 2012.

Na razpise je skupaj prispelo 485 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 240. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 42.241.827 €. V povprečju je bilo odobrenih 176.008 € na vlogo. Celotna vrednost podprtih naložb znaša 134.817.308 € oziroma 561.739 € na naložbo.

Glede na dejavnost, ki je predmet naložbe, smo vlagatelje razvrstili v dve skupini in sicer na vlagatelje, ki so vložili vlogo s področja prve stopnje predelave lesa (48 odobrenih vlog) in na vlagatelje, ki so vložili vlogo s področja trženja in predelave kmetijskih proizvodov (192 odobrenih vlog). Za naložbe v predelavo lesa je bilo tako namenjenih 9,6 % vseh odobrenih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih proizvodov pa 90,4 % vseh odobrenih sredstev.

Pri večini naložb gre za rekonstrukcije, dozidave in preureditve proizvodnje ter za nakup že dobro poznane in široko uporabljane strojne opreme. Od 156 podprtih vlagateljev je bilo do konca 2010 le 97 takih, ki so izvedli naložbe namenjene vpeljavi novih proizvodov in/ali tehnologij.

Do 31. 12. 2010 je le 7 vlagateljev uveljavljalo 5 % višji delež sofinanciranja za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, kjer se naložba nanaša na proizvodnjo, na kateri se proizvajajo tudi proizvodi, ki imajo certifikat ekološke pridelave.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 450 podprtih podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 227,1 milijona €. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 240 vlog 201 vlagatelju (podjetjem in fizičnim osebam), kar predstavlja 45 % vrednosti zastavljenega cilja (37 % v letu 2009). Celotna vrednost podprtih naložb obsega 134.817.309 € sredstev, kar predstavlja 59 % raven zastavljenega cilja (38 % v letu 2009). Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 126 podprtih mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev. Do konca leta 2010 je bilo v okviru ukrepa podprtih 98 mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 78 % ciljne vrednosti.

Ukrep 125: Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

Za ukrep 125 je v celotnem programskem obdobju na voljo 43.633.948 € sredstev, od tega jih je 17.453.578 € namenjeno komasacijam in agromelioracijam ter 26.180.370 € namakalnim sistemom.

V dosedanjem izvajanju ukrepa je na javne razpise za namen namakanja prispelo šest vlog, nobena od njih pa do konca leta 2010 še ni bila odobrena.

Za namen komasacij so vlagatelji poslali 18 vlog od katerih je bilo 14 odobrenih, za vloge iz zadnjega razpisa, objavljenega novembra 2010, pa še niso bile izdane odločbe. Znesek odobrenih sredstev znaša 22 % razpoložljivih sredstev za ta namen oziroma aktivnost. Povprečna vrednost odobrenih projektov znaša 334.742 € na vlogo.

Preglednica 16: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 125 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	16	11	3.379.516	1.600.719
V letu 2010	8	3	510.411	1.457.338
Kumulativno 31. 12. 2010	24	14	3.889.927	3.058.057

Vir: MKGP in AKTRP

Skupno je bilo v komasacije vključenih 3.460 ha zemljišč, ki so bila pred postopkom komasacije razdeljena na 10.562 parcel. Po postopku komasacije se je število parcel v tem območju zmanjšalo na 5 620.

V letu 2010 se je zaradi večjih sprememb Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 zaprl drugi javni razpis za ukrep 125 za aktivnost Izgradnja velikih namakalnih sistemov in tehnološke posodobitve namakalnih sistemov. Objavljena sta bila tretja javna razpisa za obe aktivnosti tega ukrepa. Tretji javni razpis za aktivnost komasacij in agromelioracij za leto 2010 je bil objavljen v novembru. Bistvena novost je možnost pridobitve sredstev tudi za agromelioracijska dela na komasacijskih območjih. S tem je omogočeno celovito urejanje komasacijskih območij in njihova čimprejšnja vrnitev v kmetijsko rabo, s čimer se skrajšuje čas od uvedbe komasacijskega postopka do zaključka vseh del na komasacijskem območju. Tretji javni razpis za aktivnost izgradnje velikih namakalnih sistemov in tehnološke posodobitve namakalnih sistemov je bil objavljen v juliju 2010. MKGP je upoštevalo predloge investitorjev v prenovo namakalnih sistemov in izvedel poenostavitve za financiranje prenove, za katere ni potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja.

Na podlagi analiz vlog za izgradnjo namakalnih sistem se je ugotovilo, da je za izgradnjo ekonomsko utemeljenih velikih namakalnih sistemov na večjih površinah najvišji znesek dodeljene pomoči 1.500.000 € prenizek, zato je v predlogu 4. spremembe PRP predlagano povečanje najvišjega zneska dodeljene pomoči za vse namene ukrepa 125 do 3.000.000 €.

Za odpravljanje ovir pri izvajanju aktivnosti komasacij so nosilci v letu 2010 izvedli sklop sestankov z izvajalci komasacij ter z zainteresiranimi občinami, s čimer so skušali odpraviti administrativne ovire pri pripravi vlog. Skupaj z AKTRP, izvajalci in predstavniki občin so poiskali rešitve za širitev agromelioracijskih vlog iz potne infrastrukture na vsa agromelioracijska dela na komasacijskem območju, usklajevali pa so se tudi z Zavodom RS za varstvo narave glede mnenja v postopku izdaje okoljevarstvenega soglasja, naravovarstvenega soglasja ali drugih dovoljenj. Pri izvajanju aktivnosti za namen namakanja je bil z Ministrstvom za okolje in prostor sklenjen dogovor, da se za pridobitev gradbenega dovoljenja pridobijo služnostne pogodbe le za površine, kjer se dejansko izvaja gradnja. Na sestankih s potencialnimi investitorji in Agencijo RS za okolje so potekala tudi usklajevanja z namenom določitve investitorjev in podelitve vodnih dovoljenj.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 95 podprtih aktivnosti s skupnim obsegom naložb v višini 43,6 milijonov €. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 14 vlog, kar predstavlja 14,7 % raven doseganja cilja (11,6 % v letu 2009). Skupni obseg projektov je znašal 4.686.387 € sredstev, kar predstavlja 10,7 % raven doseganja cilja (9 % v letu 2009).

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov pri aktivnosti za izboljšanje posestne strukture, je načrtovana ciljna vrednost 50 podprtih operacij, v katerih naj bi se povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja povečala za 100 %, oziroma naj bi se število parcel znotraj komasacijskega območja prepolovilo. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 10.000 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 15,4 milijona €. Do konca leta 2010 je bilo podprtih 14 operacij (28 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 4.686.387 € (30,4 % ciljne vrednosti) in v obsegu 3.460 ha (34,6 % ciljne vrednosti). Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja se je povečala od 33 arov na 62 arov, kar predstavlja 88 % rast, število parcel znotraj komasacijskih območij pa se je zmanjšalo za 46,8 %. Za aktivnosti namakanje in hidromelioracije ter izboljšanje lastnosti tal še ni bil odobren noben projekt.

Ukrep 131: Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih

Gre za ukrep iz preteklega programskega obdobja PRP 2004-2006, kjer se izplačila obveznosti izvajajo še v tem programskem obdobju. V letu 2010 izplačevanje sredstev iz EKSRP ni potekalo. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 24.000 upravičencev do finančne podpore. V obdobju od 2007 do 2010 je bilo za ta ukrep skupno 24.437 upravičencem izplačano 41.814.413 € sredstev.

Ukrep 132: Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

Za ukrep 132 je v okviru PRP 2007-2013 na voljo 16.069.003 € sredstev, do sedaj je bil objavljen en javni razpis, za katerega je prispelo 211 vlog, od katerih jih je bilo odobreno 147.

Preglednica 17: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 132 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	145	68	26.535	26.151
V letu 2010	66	79	37.137	37.111
Kumulativno 31. 12. 2010	211	147	63.672	63.262

Vir: MKGP in ARSKTRP

Povprečen znesek odobrenih sredstev na vlogo znaša 433 €. Največ vlog je bilo odobrenih za kmetijska gospodarstva, ki so vključena v shemo z zaščiteno označbo porekla oziroma geografskim poreklom. Geografsko gledano, kar 73 % vseh odobrenih vlog prihaja iz Obalno-kraške regije, zanje pa je bilo odobrenih 63 % sredstev.

Če gledamo vrsto proizvoda, s katerim so kmetijska gospodarstva vključena v sheme kakovosti, je največ podprtih kmetijskih gospodarstev s proizvodnjo olj in maščob (72 %), sledijo proizvajalci pekovskih proizvodov (8,8 %) in zelenjave (6,8 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 1.500 podprtih kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti, kar predstavlja razliko med pričakovano in izhodiščno vrednostjo. Do konca leta 2010 bilo podprtih 92 kmetijskih gospodarstev, ki so vključena upravičena v sheme kakovosti vključenih, ta pa so prejela 147 pozitivnih odločb. Ciljna vrednost je tako dosežena le 6,1 %.

Ukrep 133: Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje

Za ukrep 133 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 6.619.268 € sredstev. Do konca leta 2010 je bilo dodeljenih 4.957.344 € oziroma 75 % razpoložljivih sredstev.

Odobrenih je bilo 31 vlog, ki jih je vložilo 22 skupin proizvajalcev. Ena od skupin proizvajalcev je dobila odobrene tri vloge v treh letih, šest pa po dve.

Preglednica 18: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 133 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	20	17	2.415.058	848.459
V letu 2010	19	14	2.542.286	1.059.537
Kumulativno 31. 12. 2010	39	31	4.957.344	1.907.996

Vir: MKGP in ARSKTRP

Glede na shemo kakovosti, v katero so vključene skupine proizvajalcev, je bilo največ odobrenih vlog s področja vin z označbo porekla, za te vloge pa je bilo namenjenih tudi največ odobrenih sredstev (42,3 %). Sledijo integrirana pridelava (14,9 %), ekološka shema (14,8 %) ter zaščitene označbe porekla oziroma geografsko poreklo (12,7 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 50 podprtih aktivnosti. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 31 aktivnosti, kar predstavlja 62 % ciljne vrednosti (34 % v letu 2009).

Ukrep 142: Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

Za ukrep 142 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 1.471.537 € sredstev. Do konca leta 2010 je bilo dodeljenih 227.114 € oziroma 15,4 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 19: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 142 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	7	7	227.114	86.101
V letu 2010	3	0	0	91.387
Kumulativno 31. 12. 2010	10	7	227.114	177.488

Vir: MKGP in ARSKTRP

V letu 2010 so na ta ukrep prispele tri vloge, za katere so bili vlagatelji zaradi nepopolnosti pozvani k dopolnitvi.

V dosedanjem izvajanju ukrepa je največ odobrenih vlog (4) prispelo iz Osrednjeslovenske regije, dve sta bili iz Obalno kraške in ena iz Gorenjske statistične regije. Odobrenih je bilo 7 vlog za 5 skupin proizvajalcev. Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo je bila 32.445 €, skupna vrednost odobrenih projektov pa 261.465 €. Tri odobrene vloge se nanašajo na organizacije proizvajalcev s področja ekološke pridelave in predelave, štiri pa na organizacije proizvajalcev zaščitene oznake porekla oziroma geografskega porekla. Glede na panogo so po dve odobreni vloge prejele organizacije proizvajalcev s področja mleka, mesa ter oljčnega olja.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 30 podprtih skupin proizvajalcev s skupnim obsegom bruto prihodka v višini 4,5 milijona €. Do konca leta 2010 so bile odobrene vloge 5 skupinam proizvajalcev, kar predstavlja 16,6 % raven doseganja cilja. Skupni obseg bruto prihodka podprtih skupin proizvajalcev znaša 8,18 milijona €, kar predstavlja 182 % zastavljenega cilja.

2.3.2 Ukrepi 2. osi

V okviru ukrepov 2. osi se izvajajo aktivnosti, ki pripomorejo k obdelanemu podeželju in s prilagoditvijo tehnologij prispevajo k zmanjšanju negativnega vpliva kmetijstva na vode, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007-2013. Za Slovenijo je značilna visoka stopnja ohranjenosti biotske raznovrstnosti, pestrosti in obsega habitatov ter krajinskih posebnosti, ki jih želimo ohraniti tudi v bodoče. To je v največji meri mogoče doseči prav z uporabo okolju prijaznih kmetijskih praks in ohranjanjem kmetijske dejavnosti na območjih, kjer obstaja nevarnost opuščanja in zaraščanja kmetijskih površin. Kot prioriteto se šteje ohranjanje kmetijskih zemljišč v rabi, posebno na območjih, ki so za intenzivno kmetovanje neprimerna, in kjer je potrebno s pomočjo izravnalnih plačil kmetom zagotavljati ustrezno izravnavo dodatnih stroškov pridelave in izgube dohodka ter preprečevati marginalizacijo teh območij. Druga prioriteta usmeritev te osi pa je nadaljevanje usmerjanja kmetovalcev v sonaravne načine kmetovanja, ki so naravi prijazni in dolgoročno ugodno vplivajo na okoljske danosti, in jih je Slovenija pričela izvajati že v predpristopnem obdobju.

Ukrepi 2. osi prispevajo k varovanju in izboljšanju stanja okolja (tal, vode in zraka), ohranjanju biotske raznovrstnosti in kulturne krajine ter s tem neposredno prispevajo tudi k doseganju ciljev na območjih Natura 2000 in območjih visoke naravne vrednosti, ki so za ohranjanje biotske raznovrstnosti posebnega pomena.

Sredstva v okviru teh ukrepov se namenjajo za financiranje:

- izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- kmetijsko okoljskih ukrepov (ukrepi SKOP) iz PRP 2004-2006 do leta 2010,
- kmetijsko okoljskih plačil s 23 kmetijsko okoljskimi podukrepi (podukrepi KOP) in
- pozitivno rešenih pritožb za te namene.

Ukrep 211: Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih

V okviru PRP 2007-2013 je za ukrep 211 na voljo 236.924.109 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru kampanje neposrednih plačil vložilo zahtevke 36.909 kmetijskih gospodarstev in sicer za 261.006 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 6,98 ha na zahtevek. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 36.171 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 256.490 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bila za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2010 je bilo na ukrepu izplačanih 127.898.759 € sredstev, kar predstavlja 54 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

V letu 2010 je novost predstavljalo točkovanje kmetijskih gospodarstev, ki imajo zemljišča v OMD. S tem se je spremenila višina izravnalnega plačila, ki ga lahko za svoja zemljišča pridobi upravičenec. Višina izravnalnega plačila je tako od leta 2010 odvisna od dosedanje razvrstitve kmetijskega gospodarstva v težavnostne razrede (55 % vpliv) in od doseženih težavnostnih točk (45 % vpliv), s katerimi se bolj ustrezno upošteva dejanska težavnost kmetovanja na kmetijskem gospodarstvu. S tem ključem določitve višine plačila smo zagotovili postopnost vpeljave novega sistema razvrščanja kmetijskih gospodarstev glede na težavnost kmetovanja.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 33.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 226.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke 36.171 kmetijskih gospodarstev (110 % ciljne vrednosti) v skupnem fizičnem obsegu 256.490 ha (113 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika

na tem ukrepu je za 34 milijonov € plačil kmetom na gorskih območjih, v letu 2010 pa je bilo za ta namen izplačanih 27.510.71 € oziroma 81 % ciljne vrednosti

Ukrep 212: Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja

V okviru PRP 2007-2013 je za ukrep 212 na voljo 45.464.579 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru kampanje neposrednih plačil vložilo zahtevke 13.828 kmetijskih gospodarstev in sicer za 95.047 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 6,87 ha na zahtevek. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 13.552 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 94.807 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bilo za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2010 je bilo na ukrepu izplačano 31.330.174 € sredstev, kar predstavlja 68 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

V letu 2010 je novost predstavljalo točkovanje KMG, ki imajo zemljišča v OMD. S tem se je spremenila višina izravnalnega plačila, ki ga lahko za svoja zemljišča pridobi upravičenec. Višina izravnalnega plačila je tako od leta 2010 odvisna od dosežane razvrstitve KMG v težavnostne razrede (55% vpliv) in od doseženih težavnostnih točk KMG (45% vpliv). S tem smo zagotovili postopnost vpeljave novega sistema razvrščanja KMG glede na težavnost kmetovanja.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 11.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 74.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke skupno 13.552 kmetijskih gospodarstev (122 % ciljne vrednosti) v skupnem obsegu 94.807 ha (128 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ukrep 214: Kmetijska okoljska plačila

V okviru ukrepa 214 Kmetijsko okoljska plačila se izvajata dve shemi kmetijsko okoljskih plačil:

- ukrepi SKOP iz PRP 2004-2006,
- podukrepi KOP iz PRP 2007-2013.

Za ukrep 214 je v okviru PRP 2007-2013 na voljo 310.502.156 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru kampanje neposrednih plačil vložilo zahtevke 26.549 kmetijskih gospodarstev in sicer za 377.781 ha kmetijskih zemljišč. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo 26.407 kmetijskih gospodarstev za 375.974 ha zemljišč. Ker so kmetijska gospodarstva na istem zemljišču izvajala več (pod)ukrepov (S)KOP, je bilo dejansko podprtih 255.060 ha (fizičnih) zemljišč. Kmetijska gospodarstva z odobrenimi in izplačanimi zahtevki so izvajala skupaj 58.827 obveznosti (ukrepov SKOP in podukrepov KOP), kar pomeni, da je vsako kmetijsko gospodarstvo izvajalo v povprečju 2,2 (pod)ukrepa. Do konca leta 2010 je bilo na ukrepu 214 izplačanih 120.034.171,41 € sredstev, kar predstavlja 38 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Če razdelimo izvajanje ukrepa 214 na obe shemi, KOP in SKOP, podatki kažejo, da je bilo za shemo SKOP kumulativno v celotnem obdobju PRP 2007-2013 sklenjenih 14.911 pogodb z vključenimi 75.738 ha kmetijskih površin. Kumulativno pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost vsaj v en ukrep. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več ukrepov, je dejansko število vključenih kmetijskih gospodarstev 7.414 z vključenimi 45.863 ha fizičnih površin. V ukrep za rejo avtohtonih in

tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 351 kmetijskih gospodarstev s 1.762 živalmi oziroma 1.110 GVŽ. V povprečju so vključena kmetijska gospodarstva izvajala dva ukrepa SKOP.

Preglednica 20: Pregled vključenih kmetijskih gospodarstev, vključenih površin ter izplačanih sredstev po ukrepih SKOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31. 12. 2010

UKREPI SKOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	276	3.767	1.014.959,63
Zmanjševanje erozije sadjarstvu in vinogradništvu	215	161	49.014,86
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.069	5.474	545.274,91
Košnja grbinastih travnikov	2	2	577,45
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	118	288	56.323,11
Integrirano poljedelstvo	117	1.172	335.125,79
Integrirano sadjarstvo	176	372	176.530,29
Integrirano vinogradništvo	236	441	242.111,19
Integrirano vrtnarstvo	68	199	86.985,53
Ohranjanje kolobarja	202	1.135	216.776,45
Ohranjanje obdelane in poseljene krajine na zavarovanih območjih	2.541	16.385	259.298,86
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	351		153.297,59
Planinska paša brez pastirja	13	305	20.486,41
Planinska paša s pastirjem	54	2.105	176.140,49
Sonaravna reja domačih živali	4.752	32.056	3.275.219,81
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50%	356	404	58.999,06
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50%	2.420	5.385	1.104.924,21
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	338	1.834	564.159,29
Travniški sadovnjaki	263	240	53.225,80
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	98	264	95.186,49
Ozelenitev njivskih površin	499	2.427	638.110,26
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	234	1.321	43.258,16
Skupna vsota	14.911	75.738	9.165.985,64

Vir: MKGP in ARSKTRP

Pri kumulativnih podatkih za ukrepe SKOP je potrebno upoštevati, da vsako leto zaradi izteka obveznosti z izvajanjem ukrepov zaključi več kmetijskih gospodarstev. Tako je v okviru kampanje neposrednih plačil v letu 2009 zahtevke za ukrepe SKOP vložilo 2.496 kmetijskih gospodarstev, v letu 2010 pa le še 25, vključevanje v shemo KOP po zaključku obveznosti SKOP pa je zanemarljivo majhno.

Za shemo KOP je bilo kumulativno v dosedanem obdobju izvajanja PRP 2007-2013 sklenjenih 39.104 pogodb z vključenimi 300.236 ha kmetijskih površin. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več podukrepov, dejansko število znaša 18.993 vključenih kmetijskih gospodarstev z vključenimi 209.196 ha fizičnih površin. V podukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.146 kmetijskih gospodarstev s 17.384

živalmi oziroma 5.472 GVŽ. Tudi v primeru sheme KOP so vključena kmetijska gospodarstva v povprečju izvajala dva podukrepa.

Preglednica 21: Pregled števila podprtih kmetijskih gospodarstev, podprtih površin ter izplačanih sredstev po podukrepih KOP kumulativno od začetka PRP 2007-2013 do 31.12. 2010

PODUKREPI KOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	1.919	26.361	16.623.665,45
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.570	10.022	1.127.033,99
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	0	0	0
Košnja grbinastih travnikov	36	30	10.093,34
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	195	492	81.553,67
Integrirano poljedelstvo	1.811	45.716	20.708.927,54
Integrirano sadjarstvo	855	3.378	2.892.607,17
Integrirano vinogradništvo	2.308	8.985	8.451.655,75
Integrirano vrtnarstvo	284	957	440.649,18
Ohranjanje kolobarja	2.101	18.853	4.735.925,16
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	86	161	25.187,88
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	1.146		1.454.259,49
Planinska paša brez pastirja	15	473	73.079,21
Planinska paša s pastirjem	116	4.877	836.751,95
Sonaravna reja domačih živali	9.752	79.667	18.449.183,54
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50%	5.245	14.199	3.623.457,29
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50%	3.085	5.466	2.184.729,47
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	2.140	6.115	1.446.086,48
Ohranjanje steljnikov	21	38	11.665,79
Strmi vinogradi	0	0	0
Travniški sadovnjaki	785	698	174.717,40
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na območjih Natura 2000	39	372	64.144,75
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	283	840	105.610,65
Ozelenitev njivskih površin	4.903	63.794	26.764.204,72
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	647	8.740	583.738,70
Skupna vsota	39.104	300.236	110.868.185,77

Vir: MKGP in ARSKTRP

Če gledamo ukrep 214 kot celoto, je bilo v (pod)ukrepe obeh shem vključenih 26.407 kmetijskih gospodarstev, ki so sprejele 54.095 obveznosti izvajanja (pod)ukrepov na bruto 375.974 ha površin. Vključenih fizičnih površin je 255.060 ha. V (pod)ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.497 kmetijskih gospodarstev z 19.146 živalmi oziroma 6.582 GVŽ.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 26.700 vključenih kmetijskih gospodarstev s skupno vključenimi 368.000 ha zemljišč oziroma

205.000 ha tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski (pod)ukrep. Do konca leta 2010 je bilo vključenih 26.407 kmetijskih gospodarstev (99 % ciljne vrednosti), in sicer za 375.974 ha zemljišč (102 % ciljne vrednosti), oziroma 255.060 ha (124 % ciljne vrednosti) tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski (pod)ukrep. Za izvajanje (pod)ukrepov, povezanih z ohranjanjem genetskih virov, je ciljna vrednost sklenjenih 4.400 obveznosti, do konca leta 2010 pa je bilo sklenjenih 3.975 obveznosti, kar predstavlja 89 % ciljne vrednosti. V (pod)ukrep ekološko kmetovanje naj bi bilo v skladu z zastavljenimi cilji vključenih 5.000 kmetijskih gospodarstev, do konca leta 2010 pa je bilo vključenih 2.195 ekoloških kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 43 % ciljne vrednosti.

2.3.3 Ukrepi 3. osi

V okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva je EK državam članicam namenila dodatna sredstva, kar je imelo za posledico spremembo PRP 2007-2013. V njej je Slovenija na 3. osi uvedla nov ukrep 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo, s katerim bo podprla vzpostavitev širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Ukrep se je začel izvajati v letu 2010.

Ker so tako pri ukrepu 311-Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti kot tudi pri ukrepu 312-Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij vlagatelji lahko mikro podjetja, je bila potrebna demarkacija. Ukrep 311 se lahko izvaja samo na dejavni kmetiji, ukrep 312 pa dejavne kmetije ne zahteva. Za dejavno kmetijo se šteje, če izpolnjuje naslednja pogoja:

- da je v letu pred oddajo vloge na javni razpis dosegla prihodek iz kmetijstva in gozdarstva v višini vsaj ene minimalne bruto plače za preteklo leto (v letu 2009 je minimalna bruto plača znašala 7.111,48 €),
- da je kmetija odda zbirno vlogo na ARSKTRP.

ARSKTRP preverja sedež vlagatelja ter naslov naložbe in v kolikor se na naslovu oziroma sedežu pojavi KMG MID, mora vlagatelj tudi v primeru ukrepa 312 izpolniti posebno tabelo iz katere je razvidno koliko prihodka je imel ta KMG MID v letu pred oddajo vloge na javni razpis. Preveri se tudi, ali je ta KMG MID oddal zbirno vlogo.

Za določitev mikro podjetja se uporablja priporočilo Evropske Komisije 2003/361/EC.

Ukrep 311: Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti

Za ukrep 311 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 31.551.000 € sredstev. Do konca leta 2010 je bilo dodeljenih 17.019.571 € sredstev, kar pomeni 54 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 22: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 311 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	223	143	12.923.013	5.353.151
V letu 2010	78	35	4.096.558	3.335.203
Kumulativno 31. 12. 2010	301	178	17.019.571	8.688.354

Vir: MKGP in AKTRP

Na razpise je prispela 301 vloga, od katerih jih je bilo odobrenih 178. V povprečju je bilo odobrenih 95.616 € sredstev na vlogo. Celotna vrednost podprtih naložb znaša 42.573.334 € oziroma 239.176 € na odobreno vlogo.

V letu 2010 se je izvedla 4. generacija razpisa za ukrep 311, ki je prinesla spremembo v deležu sofinanciranja. Delež sofinanciranja se je dvignil s 50 % na 60 % oziroma v primeru naložb v obnovljive vire energije na 70 %.

Glede na vrsto naložbe je bilo največ odobrenih sredstev za naložbe v turizem in gostinsko dejavnost na kmetijah (63,6 %) ter v rabo obnovljivih virov energije (24,3 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 360 upravičencev s skupnim obsegom naložb v višini 52 milijonov €. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 178 vlog 175 upravičencem, kar predstavlja 48,6 % raven doseganja cilja (40 % v letu 2009). Skupna vrednost odobrenih naložb je obsegala 42.573.334 € sredstev, kar predstavlja 81 % raven doseganja cilja (63 % v letu 2009). Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 200 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2010 pa je bilo podprtih 53 turističnih projektov kar predstavlja 26,5 % ciljne vrednosti.

Ukrep 312: Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij

Za ukrep 312 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 55.520.136 € sredstev. Do konca leta 2010 je bilo razpisanih 48.000.000 €, dodeljenih pa 31.603.664 € sredstev, kar pomeni 57 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 23: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 312 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	370	184	18.130.033	6.669.858
V letu 2010	177	129	13.473.631	8.320.630
Kumulativno 31. 12. 2010	547	313	31.603.664	14.990.488

Vir: MKGP in ARSKTRP

Skupna vrednost podprtih naložb znaša 77.871.343 €, kar predstavlja v povprečju 248.790 € na odobreno vlogo. Povprečen znesek odobrenih sredstev na vlogo znaša 100.970 €. V letu 2010 se je izvedla 4. generacija razpisa za ukrep 312, ki je prinesla spremembo v deležu sofinanciranja. Delež sofinanciranja se je dvignil iz 50 % na 60 % oziroma v primeru naložb v obnovljive vire na 70 %.

Glede na področje naložbe je bilo največ odobrenih sredstev namenjenih vlagateljem, ki se ukvarjajo z obdelavo lesa (32,3 %) ter z gostinstvom in turizmom (22,9 %). Za oskrbo z energijo je bilo namenjenih 10,1 % vseh odobrenih sredstev.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 900 podprtih mikro podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 92 milijonov €. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 313 vlog za 290 podprtih podjetij, kar predstavlja 32,5 % raven doseganja cilja (19,6 % v letu 2009). Skupni obseg naložb je dosegel 77.871.343 € sredstev, kar predstavlja 84,6 % zastavljenega cilja (51 % v letu 2009). Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 150 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2010 pa je bilo podprtih 28 turističnih projektov kar predstavlja 18,6 % ciljne vrednosti.

Ukrep 321: Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo

Ukrep je bil, na podlagi dodatnih sredstev, ki jih je RS prejela v okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, vključen v tretjo spremembo v PRP 2007-2013, ki jo je EK potrdila decembra 2009. Podpora se namenja naložbam v gradnjo širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v lokalnih skupnostih na območju belih lis.

Za ukrep 321 je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 4.268.889 € sredstev. Do konca leta 2010 so na javni razpis prispele tri vloge, od katerih je bila ena odobrena, ena zavrnjena, za eno pa je

bil vlagatelj pozvan, da jo dopolni. Za odobreno vlogo je bilo dodeljenih 1.382.355 € sredstev, kar pomeni 32,3 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 24: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 321 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	0	0	0	0
V letu 2010	3	1	1.382.355	0
Kumulativno 31. 12. 2010	3	1	1.382.355	0

Vir: MKGP in ARSKTRP

Ukrep 321 ima strogo omejen tako naložbeni (širokopasovni internet) kot tudi regionalni (Pomurje) okvir. Razpoložljiva sredstva so lahko porabljena samo na tem ukrepu, kar pomeni, da ne more priti do prerazporeditve sredstev na druge ukrepe.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 so 4 podprti projekti s skupnim obsegom naložb v višini 4,6 milijona €. Do konca leta 2010 na tem ukrepu še ni bilo odobrenih projektov.

Ukrep 322: Obnova in razvoj vasi

Za izvajanje ukrepa 322 je v okviru PRP 2007–2013 namenjenih 30.259.000 € sredstev. Do konca leta 2010 je bilo razpisanih 43.000.000 € sredstev, od tega dodeljenih 15.740.857 €, kar predstavlja 52 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 25: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31.12.2009	135	64	6.664.283	708.377
V letu 2010	90	49	9.076.574	2.369.925
Kumulativno 31.12.2010	225	113	15.740.857	3.078.302

Vir: MKGP in ARSKTRP

Razlika med razpisanimi in dodeljenimi sredstvi izhaja iz tega, da je bilo na prvih dveh javnih razpisih zaprosenih polovico manj sredstev kot je bilo razpisanih, drug razlog pa je, da do konca leta 2010 še ni bilo odločeno o vseh vlogah, ki so prispele na četrti in peti javni razpis.

Z vidika črpanja sredstev se ukrep izvaja upočasnjeno, vendar je ob tem potrebno pojasniti, da iz naslova tega ukrepa sofinanciramo projekte, ki se izvajajo dlje časa, kar pomeni, da od začetka izvajanja projekta do njegovega zaključka lahko mineta več kot dve leti. Zato je realno pričakovati, da bo črpanje sredstev naraslo v letih 2011 in 2012, ko se bodo zaključevali projekti, ki so bili predmet kandidiranja na tretji, četrti oziroma peti javni razpis.

Do konca leta 2010 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih pet javnih razpisov. Prvi trije javni razpisi s stopnjo sofinanciranja do 50 % so bili objavljeni v letih 2008, 2009 in v prvi polovici leta 2010. V letu 2010 je na javne razpise iz naslova ukrepa 322 prispelo 40 % vseh prejetih vlog na ta ukrep, kar kaže da se je interes vlagateljev zaradi višje stopnje sofinanciranja znatno povečal.

S tretjo spremembo PRP 2007–2013 se je na ukrepu povišala stopnja sofinanciranja s 50 na 85 % oziroma na 100 % v primeru preselitve kmetij iz vaških središč. Zanimanje občin na objavljeni četrti in peti javni razpis je naraslo, tako na račun bistvenega povečanja odstotka sofinanciranja iz 50 na do 85 % oziroma 100 %, kot tudi zaradi boljšega poznavanja ukrepa in izvedenih promocijskih aktivnosti.

Skupna vrednost podprtih naložb znaša 35.840.198 € sredstev, kar v povprečju predstavlja 317.170 € na vlogo. Povprečen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 139.300 €.

Preglednica 26: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopih naložb pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2010

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog po sklopih, %	Znesek odobrenih sredstev, €	Delež odobrenih sredstev po sklopih, %	Celotna vrednost naložb, €
1: Urejanje površin, ki služijo skupnim namenom in potrebam v podeželskih naseljih	18	15,9	1.550.817	9,9	4.397.014
2: Urejanje vaških jeder	20	17,7	2.843.450	18,1	6.360.517
3: Urejanje infrastrukture in povezav znotraj naselij	17	15,0	2.320.895	14,7	5.068.896
4: Obnova in izgradnja večnamenskih stavb skupnega pomena	58	51,3	9.025.695	57,3	20.013.771
5: Preselitev kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve	0	0	0	0	0
Skupna vsota	113	100,0	15.740.857	100,0	35.840.198

Vir: MKGP in ARSKTRP

Glede na predmet podpore je bilo največ vlog in največ sredstev odobrenih za obnavljanje in izgradnjo večnamenskih stavb skupnega pomena. Največji napredek v primerjavi z letom 2009 je bil narejen pri projektih namenjenih urejanju vaških jeder.

S tretjo spremembo PRP 2007–2013 in nato v četrtem in petem javnem razpisu je bil dodan predmet podpore preselitev kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve. Do konca leta 2010 na javni razpis nismo prejeli nobene vloge za ta namen. Postopek pridobivanja potrebne dokumentacije, soglasij in priprava vloge zahteva svoj čas, zato je bilo nerealno pričakovati, da se bodo vlagatelji in kmetije, ki bi bila lahko predmet preselitve v tako kratkem času pripravili na javni razpis.

Ugotavljamo, da se vsebina vlog izboljšuje, da je manj zavrnjenih in zavrženih, kot je bo bilo v preteklosti, zato lahko pričakujemo, da se bo črpanje na tem ukrepu še izboljšalo.

V letu 2010 je bila narejena nova razmejitev med PRP 2007-2013 in operativnimi programi, s katerimi upravlja Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (SVRL). Omejitev kandidiranja na razpis 322 Obnova in razvoj vasi naseljem, ki ležijo v 10 kilometrskem obmejnem pasu z Republiko Hrvaško je bila odpravljena in v mesecu decembru 2010 je bil objavljen prvi javni razpis, na katerega so lahko kandidirale občine, katerih naselja ležijo v 10 kilometrskem obmejnem pasu z Republiko Hrvaško.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 550 vasi, v katerih bi se izvajali ukrepi s skupnim obsegom naložb v višini 32 milijonov €. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 113 vlog, vključenih je bilo 320 vasi oziroma 58 % ciljne vrednosti (33,6 % ciljne vrednosti v letu 2009). Skupni obseg naložb je dosegel 35.840.198 € sredstev, kar predstavlja 112 % pričakovane ciljne vrednosti (56 % v letu 2008). Ob primerjavi vrednosti za 2010 z letom 2009 lahko trdimo, da je bil v letu 2010 dosežen velik napredek. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 200 podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami s celotnim obsegom naložb v višini 8 milijonov €. Za navezavo z osnovnimi storitvami smo šteli projekte za urejanje infrastrukture in povezav znotraj naselij. Do konca leta 2010 je bilo podprtih 10 vasi v navezavi z osnovnimi storitvami s celotnim obsegom naložb v višini 1.520.893 €.

Ukrep 323: Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

Za izvajanje ukrepa 323 je v okviru PRP 2007–2013 namenjenih 14.709.000 € sredstev. Razpisanih je bilo 22.846.957 € sredstev, od tega dodeljenih 1.627.391 €, kar predstavlja 11 % razpoložljivih sredstev namenjenih za ta ukrep.

Preglednica 27: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2010

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	71	34	1.258.147	254.243
V letu 2010	93	7	369.244	564.036
Kumulativno 31. 12. 2010	164	41	1.627.391	818.279

Vir: MKGP in ARSKTRP

Razlika med razpisanimi in dodeljenimi sredstvi je zelo velika, vendar je potrebno pojasniti, da je na četrti javni razpis, ki je bil objavljen v letu 2010 prispelo 93 vlog, od tega je bilo do konca leta 2010 izdanih samo sedem odločb, ostalih 86 vlog pa je bilo še v postopkih obdelave. Skupna vrednost podprtih naložb znaša 3.757.582 €, kar predstavlja v povprečju 91.648 € na vlogo. Povprečen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 39.693 €.

Z vidika črpanja sredstev se ukrep izvaja upočasnjeno, potrebno pa je upoštevati, da se podobno kot pri ukrepu 322, iz naslova tega ukrepa sofinancirajo projekti, ki se izvajajo dlje časa, kar pomeni, da od začetka izvajanja projekta do njegovega zaključka, lahko mineta več kot dve leti. Zato je realno za pričakovati, da bo črpanje sredstev naraslo v letu 2012, ko se bodo zaključevali projekti, ki so bili predmet kandidiranja na četrtem javnem razpisu.

Do konca leta 2010 so bili iz naslova tega ukrepa objavljeni štirje javni razpisi. Prvi trije javni razpisi s stopnjo sofinanciranja do 50 % so bili objavljeni v letih 2008 in 2009. Najmanj vlog (14) je prispelo na prvi javni razpis, ki je bil objavljen in tudi zaprt v začetku leta 2008. Razpisanih je bilo 2.846.957 €, z vlogami na javni razpis pa je bila zaprosena le petina razpisanih sredstev.

S tretjo spremembo PRP 2007–2013 se je na ukrepu povišala stopnja sofinanciranja s 50 na 85 %. Na četrtem javnem razpisu, ki je bil objavljen od junija 2010 do novembra 2010, je bilo razpisanih 8.000.000 € sredstev. Zanimanje za objavljeni četrti javni razpis je očitno naraslo, saj je višina zaprosenih sredstev prvič dosegla višino razpisanih sredstev. Na četrti javni razpis je tako prispelo 93 vlog, kar predstavlja 56,7 % vseh prejetih vlog na ta ukrep.

Glede na status vlagatelja so največ odobrenih vlog (58,5 %) in sredstev (36,4 %) prejele fizične osebe. Po tipu dediščine je bilo kar 40 vlog oziroma 97,6 % vseh odobrenih vlog za naložbe v ohranjanje kulturne dediščine in le ena za ohranjanje naravne dediščine.

Preglednica 28: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopu naložbe pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2010

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog, %	Odobrena sredstva, €	Delež odobrenih sredstev, %	Celotna vrednost naložb, €
1: Nepremična kulturna dediščina na podeželju	33	80,5	1.208.751	74,3%	2.905.571
2: Muzeji na prostem	0	0	0	0 %	0
3: Ekomuzeji	2	4,9	247.424	15,2%	403.582
4: Prostorji za postavitev stalnih razstav etnološke dediščine	3	7,3	118.036	7,3%	309.606
5: Ureditev in izgradnja tematskih poti	3	7,3	53.180	3,3%	138.823
Skupna vsota	41	100,0	1.627.391	100,0	3.757.582

Vir: MKGP in ARSKTRP

Glede na predmet podpore, kamor se naložba uvršča, trend sledi tistemu iz leta 2008 in 2009, ko je bilo ravno tako največ vlog odobrenih v okviru predmeta podpore 1: Nepremična kulturna dediščina na podeželju. Do konca leta 2009 je bilo tako odobrenih 28 vlog, v letu 2010 pa še dodatnih 5. Ravno tako pa je bilo za ta namen največ dodeljenih sredstev (74,3 %). Na predmet podpore 2: Muzeji na prostem, sta do konca leta 2010 prispeli dve vlogi, vendar do konca leta 2010 o njiju še ni bilo odločeno.

Ker do konca leta 2010 večina vlog, ki so prispele na četrti javni razpis še ni bila pregledanih, v tem trenutku še ne moremo ugotoviti ali se je bistveno izboljšalo črpanje sredstev na tem ukrepu.

V sklopu priprave nove nacionalne uredbe je bilo v letu 2010 opravljenih veliko usklajevanj, tako s socialnimi partnerji (npr. Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije) kot tudi z Ministrstvom za kulturo. Njihovi predlogi izboljšav bodo prispevali k boljšemu razumevanju vsebine tega ukrepa, kar bo posledično vplivalo na učinkovitejše izvajanje tega ukrepa.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 250 podprtih projektov s skupnim obsegom naložb v višini 17 milijonov €. Do konca leta 2010 je bilo odobrenih 41 projektov, kar predstavlja 16,4 % ciljne vrednosti (13,6 % v letu 2009). Skupni obseg podprtih naložb je znašal 3.757.582 € sredstev, kar predstavlja 22,1 % doseganje načrtovanega cilja (19 % v letu 2009). Tako lahko ugotovimo, da je na ukrepu v letu 2010 rast skupnega obsega podprtih naložb za enkrat še nekoliko upočasnjena, pri čemer pa ne smemo zanemariti dejstva, da za 86 vlog, ki so prispele na 4. javni razpis do konca leta 2010 še niso bile izdane odločbe, zato jih ta analiza še ne zajema. Višina zaprosenih sredstev v teh vlogah znaša blizu 8 milijonov €, kar bo bistveno spremenilo rezultate izvajanja tega ukrepa.

2.3.4 Ukrepi 4. osi

4. os LEADER

Za os LEADER je v okviru PRP 2007-2013 na razpolago 33.760.006 € sredstev. Do konca leta 2010 je bilo izplačanih 5.449.396,71 € sredstev, kar pomeni 16 % razpoložljivih sredstev za to os. Za leto 2010 lahko ugotovimo, da je bilo aktivnih vseh 33 LAS.

Preglednica 29: Pregled stanja delujočih LAS, število odobrenih projektov ter sredstev pri osi LEADER na dan 31. 12. 2010

	Število delujočih LAS	Število odobrenih projektov	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2009	33	380	7.481.005	963.166
V letu 2010	33	298	6.472.297	4.486.231
Kumulativno 31. 12. 2010	33	678	13.953.302	5.449.397

Vir: MKGP in ARSKTRP

Celotna vrednost podprtih projektov LEADER je znašala skupaj 11.374.258 €, od tega je bilo za 4.234.246 € izplačanih javnih sredstev, zasebna sredstva pa so obsegala 7.140.012 €. Projekti se tako v povprečju 38% sofinancirani iz javnih sredstev. Povprečna celotna vrednost projekta znaša 15.454 €.

Preglednica 30: Pregled izplačanih sredstev po ukrepih osi LEADER na dan 31. 12. 2010

LEADER UKREP	Izplačana sredstva v 2008, €	Izplačana sredstva v 2009, €	Izplačana sredstva v 2010, €	Skupaj izplačanih sredstev, €
411– Konkurenčnost	0	36.486	421.016	457.502
412 – Upravljanje z okoljem/zemljišči	0	21.041	332.952	353.992
413 – Kakovost življenja/diverzifikacija	0	380.552	3.031.337	3.411.888
421 – Izvajanje projektov sodelovanja	0	0	10.864	10.864
431 – Vodenje lokalnih akcijskih skupin	0	525.087	690.063	1.215.151
SKUPAJ	0	963.166	4.486.231	5.449.397

Vir: MKGP in ARSKTRP

V letu 2010 je MKGP na podlagi analiz letnih poročil LAS, ugotovitev sistemskih revizij, priporočil Evropskega računskega sodišča in s sodelovanjem in pobudami lokalnih akcijskih skupin, pristopilo k sistemskim in vsebinskim izboljšavam izvajanja ukrepov LEADER, ki bodo stopile v veljavo predvidoma v aprilu 2011 s sprejemom nove nacionalne uredbe. Namenjene so predvsem odpravi administrativnih bremen. Izvedlo je tudi nekaj tehničnih nadgradenj (posodobitev) obrazcev, aplikacij in navodil za vlaganje zahtevkov za povračilo, kar je omogočilo skrajšanje rokov, potrebnih za izplačilo, s čemer smo v veliki meri odpravili začetne zaostanke pri izplačevanju. V letu 2010 so se zaključili tudi zadnji projekti, odobreni v letu 2008 (zaradi pravila N+2). Opažamo tudi, da so LAS po začetniških težavah sprejele način izvajanja ukrepov LEADER, zato se je stanje priprave, izvedbe in poročanja o projektih, kot tudi izdelava zahtevkov in poročil, v zadnjem letu močno izboljšalo.

V letu 2010 je bilo izvedenih veliko intenzivnih usklajevanj z LAS. Ta usklajevanja so bila vezana predvsem na izboljšanje administrativnih postopkov in odpravo ovir, pa tudi na

poenostavitve izvajanja ukrepov - enoten delež sofinanciranja, zmanjšanje dovoljenega števila zahtevkov, ipd. Sodelovanje z LAS se je izboljšalo tudi z ustanovitvijo delovne skupine za LEADER (10 predstavnikov LAS), ki je sogovornik MKGP in povezuje ter zastopa vseh 33 LAS. Drugi del usklajevanj je potekal predvsem z Ministrstvom za finance in je bil vezan na prilagoditve in morebitne spremembe nacionalne zakonodaje s področja javnih financ, tudi operativne zakonodaje in postopkov. Potekali so tudi intenzivni sestanki s SVLR glede lažjega preverjanja dvojnega financiranja.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 20 delujočih LAS s celotno površino 16.000 km² in 1,4 milijona prebivalcev. Predvidena ciljna vrednost projektov, financiranih s strani LAS znaša 650 projektov.

V Sloveniji sedaj deluje 33 LAS. Z njimi je tako:

- skupaj pokritih 19.349,6 km² (97 % slovenskega podeželja - brez mest),
- skupaj vključenih 1.269.308 prebivalcev (94 % slovenskega podeželja - brez mest),
- vključenih 199 občin (od 210),
- povprečna površina LAS – 586,4 km²,
- povprečno število prebivalcev LAS – 38.464,
- povprečno število občin / LAS – 6,
- povprečna gostota prebivalstva – 65,6 prebivalcev/km² (Slovenija 99,6).

Do konca leta 2010 je bilo zaključenih 293 projektov, financiranih s strani LAS (45 % doseganje ciljne vrednosti), v okviru katerih je prejelo podporo 360 upravičencev (28 % doseganje ciljne vrednosti). Do konca programskega obdobja naj bi v okviru 10 sodelujočih LAS-ov bilo skupno podprtih tudi 75 projektov medregijskega in meddržavnega sodelovanja. Dosedanji rezultati kažejo, da bo zastavljene cilje težko doseči, saj sta do konca leta 2010 le 2 LAS-a sodelovala v enem projektu na medregijski ravni. V sklopu vodenja LAS je predvideno 250 podprtih projektov oziroma ukrepov s področja usposabljanja in/ali animacije. Do konca leta 2010 je bilo na področju vodenja LAS skupno izplačanih 63 projektov, kar predstavlja četrtno doseganja zastavljenega cilja.

2.3.5 Dodatna sredstva iz Evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Evropski svet je na zasedanju 11. in 12. decembra 2008 potrdil Evropski načrt za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP), v katerem so evropski voditelji med prednostnimi nalogami za blažitev posledic gospodarske recesije predvideli tudi podporo razvoju širokopasovnega interneta na podeželju in novih izzivov iz t.i. »zdravstvenega pregleda« stanja reforme SKP iz leta 2003 (angl. Health Check).

Za podporo tem prednostnim nalogam je Evropski svet v letih 2009 in 2010 predvidel 1,02 milijarde € sredstev (natančneje dodatnih pravic porabe), prerazporejenih v okviru Naslova 2 splošnega proračuna Evropskih skupnosti, ki naj bi se preko Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) prelila v programe razvoja podeželja vseh 27 držav članic na osnovi obstoječega porazdelitvenega ključa.

Stopnja sofinanciranja aktivnosti iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES s strani EKSRP za konvergenčne regije (kamor sodi Republika Slovenija) znaša do 90 %, za nekonvergenčne pa do 75 %. Preostali delež morajo zagotoviti države članice.

Slovenija je za namen izvajanja Evropskega načrta za oživitev gospodarstva upravičena do dodatnih 11.526.000 € sredstev iz EKSRP. Od tega zneska bosta dve tretjini sredstev namenjeni izvajanju aktivnosti (a), (b), (c) in (e) iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES, tretjina sredstev pa infrastrukturi širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Dodatna sredstva ne vplivajo na razdelitev sredstev med osmi. Za izvajanje teh aktivnosti mora Slovenija iz državnega proračuna zagotoviti 10 % sofinanciranje.

Dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva so namenjena **ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev** na 1. osi PRP 2007-2013 ter **ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo** na 3. osi PRP 2007-2013. Temu ustrezno je bil v letu 2009 prilagojen tudi slovenski PRP 2007-2013.

Preglednica 31: Finančni načrt po oseh PRP 2007-2013 za dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva - SLOVENIJA

		Javna sredstva (€)		
OS		Skupaj (EKSRP + SI), €	Stopnja sofinanciranja EKSRP, %	Prispevek EKSRP, €
1. os	→ <i>Konkurenčnost in prestrukturiranje</i>	8.537.778	90	7.684.000
2. os	→ <i>Okolje in izravnalna plačila</i>	0	0	0
3. os	→ <i>Diverzifikacija in kakovost življenja</i>	4.268.889	90	3.842.000
4. os	→ <i>Lokalne pobude</i>	0	0	0
Tehnična pomoč		0	0	0
Skupaj		12.806.667	90	11.526.000

Vir: MKGP

12. javni razpis ukrepa 121- Posodabljanje kmetijskih gospodarstev je bil namenjen sklopu podpor v okviru Načrta za oživitev gospodarstva. Skupaj je prispelo 63 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 52 s skupnim zneskom 7.301.418 € odobrenih sredstev. Do konca leta 2010 izplačila za odobrene vloge še niso bila izvedena.

Do konca leta 2010 so na javni razpis ukrepa 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo prispele tri vloge, od katerih je bila ena odobrena, ena zavrnjena, za eno

pa je bil vlagatelj pozvan, da jo dopolni. Za odobreno vlogo je bilo dodeljenih 1.382.355 € sredstev. Do konca leta 2010 izplačila za odobreno vlogo še niso bila izvedena.

3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2010

Preglednica 32: Finančna sredstva po ukrepih/oseh ter poraba sredstev do 31. 12. 2010 (v €)

Temeljni cilji	Letna plačila - leto 2010		Kumulativa plačila od leta 2007	
	EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 1 Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva				
1.1.1 Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	834,06	1.112,09	11.279,98	15.039,98
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	5.880.810,74	7.841.106,40	19.252.260,74	25.669.706,40
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 Zgodnje upokojevanje kmetov	2.095.302,27	2.793.738,03	4.906.892,31	6.542.525,05
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.451.764,12	1.935.686,73	3.757.567,00	5.010.091,80
1.2.1 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	9.874.330,22	13.165.780,15	29.130.485,57	38.840.654,19
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-2.479,29	-3.305,72	1.259.908,68	1.679.878,27
1.2.2 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	3.876.911,11	5.169.215,17	11.291.470,17	15.055.294,05
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.3 Dodajanje vrednosti kmet. in gozd. proizvodom	12.098.969,63	16.131.959,55	18.322.499,07	24.429.998,85
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	596.332,83	795.110,44
1.2.5 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	1.093.003,51	1.457.338,03	2.293.543,08	3.058.057,46
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1 Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti	1.136,96	1.513,54	31.360.818,59	41.814.413,28
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.136,96	1.513,54	31.360.818,59	41.814.413,28
1.3.2 Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	27.832,62	37.110,66	47.445,89	63.261,69
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.3 Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	794.652,93	1.059.537,30	1.430.997,04	1.907.996,11
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4.2 Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	68.725,10	91.386,64	133.301,09	177.487,97
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 1	35.812.509,12	47.749.797,56	118.180.993,51	157.574.435,03
- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.450.421,79	1.933.894,55	36.974.627,10	49.299.493,79

Temeljni cilji	Letna plačila - leto 2010		Kumulativa plačila od leta 2007	
	EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 2 Podpiranje upravljanja z zemljišči in izboljšanje okolja				
2.1.1 Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na gorskih območjih - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	22.005.844,80 3.445,50	27.510.711,28 4.306,88	102.316.297,86 39.636,57	127.898.759,36 49.545,79
2.1.2 Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na obm., ki niso gorska - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	6.713.381,12 -65,73	8.391.734,39 -82,16	25.063.092,70 16.388,38	31.330.174,42 20.485,49
2.1.4 Kmetijsko okoljska plačila - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	30.431.571,84 27.488,83	38.040.819,88 34.482,11	96.025.736,31 423.695,49	120.034.171,41 529.751,67
SKUPAJ OS 2 - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	59.150.797,76 30.868,60	73.943.265,55 38.706,83	223.405.126,87 479.720,44	279.263.105,19 599.782,95
OS 3 Izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje diverzifikacije gospodarske dejavnosti				
3.1.1 Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	2.501.403,25 0,00	3.335.203,47 0,00	6.516.266,49 0,00	8.688.354,48 0,00
3.1.2 Podpore ustanavljanju in razvoju podjetij - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	6.240.472,22 0,00	8.320.629,75 0,00	11.242.865,72 0,00	14.990.487,75 0,00
3.2.1 Osnovne storitve za podeželskogospodarsvo in prebivalstvo - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00
3.2.2 Obnova in razvoj vasi - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.777.443,86 0,00	2.369.925,14 0,00	2.308.726,36 0,00	3.078.301,81 0,00
3.2.3 Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	423.026,55 0,00	564.035,41 0,00	613.709,11 0,00	818.278,83 0,00
SKUPAJ OS 3 - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	10.942.345,86 0,00	14.589.793,77 0,00	20.681.567,67 0,00	27.575.422,87 0,00
OS 4 LEADER				
4.1. Izvajanje lokalnih razvojnih strategij - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	3.028.243,09 0,00	3.785.303,94 0,00	3.378.705,67 0,00	4.223.382,15 0,00
4.2.1 Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	8.691,34 0,00	10.864,17 0,00	8.691,34 0,00	10.864,17 0,00
4.3.1 Vodenje lokalnih akcijskih skupin in spodbujanje sodelovanja - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	552.050,41 0,00	690.063,00 0,00	972.120,33 0,00	1.215.150,39 0,00
SKUPAJ OS Leader - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	3.588.984,85 0,00	4.486.231,11 0,00	4.359.517,33 0,00	5.449.396,71 0,00
Tehnična pomoč - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	1.234.535,22 0,00	1.646.044,95 0,00	3.486.379,82 0,00	4.648.587,87 0,00
SKUPAJ PROGRAM - od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	110.729.172,81 1.481.290,39	142.415.132,94 1.972.601,38	370.113.585,19 37.454.347,54	474.510.947,67 49.899.276,74

Vir: ARSKTRP in MKGP

3.1 PREGLED ČRPANJA SREDSTEV PROGRAMA

3.1.1. Učinkovitost črpanja sredstev programa

Za izvedbo PRP 2007-2013 je načrtovanih 1.176.985.582,00 € sredstev. Sredstva so razdeljena med štiri osi: 1. os, 2. os, 3. os in 4. os LEADER ter na sklop tehnične pomoči. 1. os je glede na celotni PRP 2007-2013 po načrtovanih sredstvih zastopana v vrednosti 34,16 %, 2. os je zastopana v 50,37 % deležu, 3. os v 11,58 % deležu, os LEADER v 2,87 % ter tehnična pomoč v 1,02 % deležu.

V spodnji preglednici je podan pregled razpoložljivih sredstev PRP 2007-2013 ter kumulativna vrednost izplačil do 31. 12. 2010 po posameznih oseh. V vrednost izplačil so vključena tudi izplačila iz naslova sprejetih obveznosti iz Programa razvoja podeželja 2004-2006 in Enotnega programskega dokumenta 2004-2006. Največji del razpoložljivih sredstev iz PRP 2007-2013 je predviden za izvajanje ukrepov 2. osi, sledi 1. os in nato 3. os, najmanj sredstev pa je namenjenih osi LEADER. Tudi izplačila sredstev upravičencem do 31. 12. 2010 so sledila v tem zaporedju. Do 31. 12. 2010 je bilo izplačanih 474.510.947,67 € oziroma 40,32 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 33: Črpanje razpoložljivih sredstev programa do 31.12.2010 (v €)

Osi	Razpoložljiva javna sredstva 2007-2013, €	Izplačila do 31.12.2010, €	Črpanje razpoložljivih sredstev, %
1. os	402.023.149,78	157.574.435,03	39,20
2. os	592.890.843,75	279.263.105,19	47,10
3. os	136.308.024,89	27.575.422,87	20,23
4. os	33.760.006,25	5.449.396,71	16,14
Tehnična pomoč	12.003.557,33	4.648.587,87	38,73
SKUPAJ	1.176.985.582,00	474.510.947,67	40,32

Vir: MKGP in ARSKTRP

V nadaljevanju sledi pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih. Iz preglednice je razvidno, da izplačila iz naslova 1. in 3. osi naraščajo (v letu 2007 so bila izplačana le sredstva iz naslova ukrepa 131 EU standardi, kjer je šlo za prenos obveznosti iz PRP 2004-2006). Razlog je predvsem v zaključevanju projektov in posledično večjemu številu vloženih zahtevkov za izplačilo sredstev. Največje povečanje izplačil med letoma 2009 in 2010 je razvidno pri ukrepih 4. osi, kjer je bilo v letu 2010 izplačanih kar za 4,66-krat več sredstev kot v letu pred tem, predvsem zaradi zaključevanja projektov in posledično vlaganja več zahtevkov, pa tudi na račun izboljšanja sistema kontrole zahtevkov ter s tem odprave administrativnih ovir pri pregledovanju zahtevkov.

Do zmanjšanja izplačil v letu 2010 glede na leto 2009 je prišlo pri ukrepih 2. osi, predvsem na račun večjih izplačil za OMD v letu 2009 (skoraj v celoti so bile izplačane obveznosti, nastale s subvencijsko kampanjo 2009 in nekaj več kot ena tretjina obveznosti, nastalih s subvencijsko kampanjo 2008) ter zmanjšanja izplačil iz naslova ukrepa 214. Nekoliko manj sredstev v letu 2010 glede na leto 2009 je bilo izplačanih tudi za izvajanje tehnične pomoči.

Preglednica 34: Pregled izplačil iz naslova PRP 2007-2013 po letih (v €)

Osi	Izplačila				Indeks (2010/2009)
	2007	2008	2009	2010	
1. os	40.409.442,83	29.241.526,79	40.173.667,85	47.749.797,56	1,19
2. os	0,00	110.764.680,00	94.555.159,64	73.943.265,55	0,78
3. os	0,00	1.888.593,31	11.097.035,79	14.589.793,77	1,31
4. os	0,00	0,00	963.165,60	4.486.231,11	4,66
Tehnična pomoč	0,00	1.251.137,76	1.751.405,16	1.646.044,95	0,94
SKUPAJ	40.409.442,83	143.145.937,86	148.540.434,04	142.415.132,94	0,96

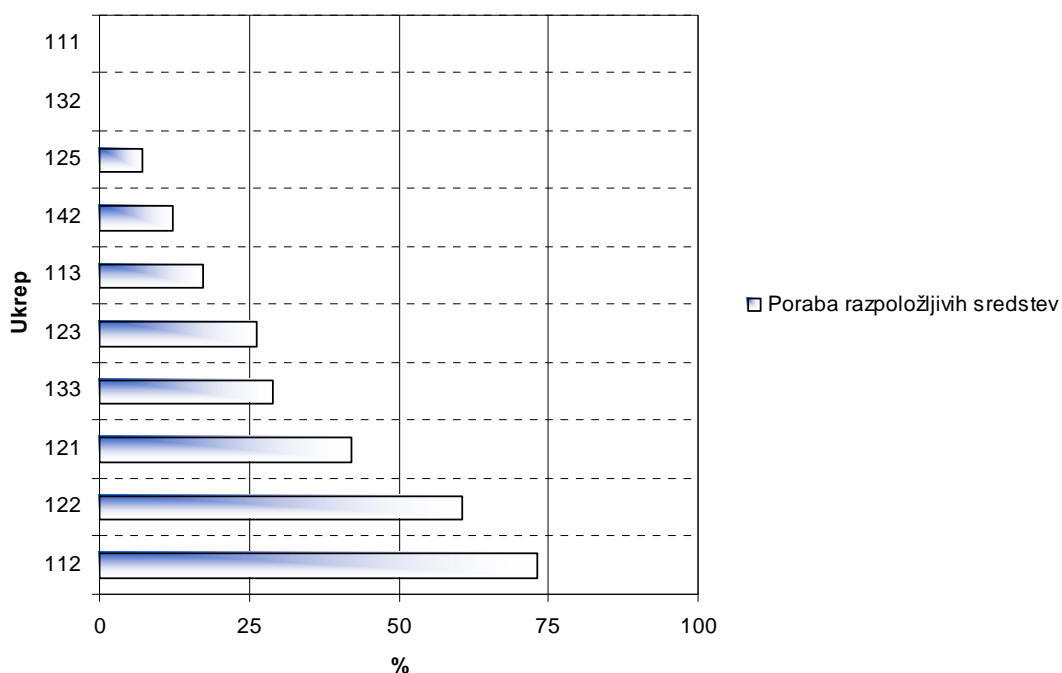
Vir: MKGP in ARSKTRP

3. 1. 2. Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 1. osi

Za 1. os je namenjenih 34,16 % celotnih sredstev PRP 2007-2013. Razpoložljiva sredstva 1. osi v PRP 2007-2013 znašajo 402.023.149,78 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a. člena Uredbe 1698/2005/ES za spodbujanje uvajanja novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav na kmetijskih gospodarstvih ter stabilizacijo dohodkov na kmetijskih gospodarstvih, na ukrepu 121, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP in RS opredeljeno 90:10.

1. os je razdeljena na enajst ukrepov. To so ukrepi 111, 112, 113, 121, 122, 123, 125, 131, 132, 133, 142. Ukrepi z največ načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 123, 121, 125 in 131. Ukrepi z najmanj načrtovanimi sredstvi v PRP 2007-2013 so: 142, 133 in 111. Ukrep 131 se v tem programskem obdobju ne izvaja, sredstva so se v celoti porabila za pokritje obveznosti, sprejetih v predhodnem programskem obdobju (PRP 2004 – 2006).

Slika 3: Črpanje razpoložljivih sredstev pri ukrepih 1. osi



Podrobnejši pregled izvajanja 1. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2010 izplačanih 39,20 % razpoložljivih sredstev. Od izplačanih sredstev jih kar 27 % odpade na izplačila iz naslova ukrepa 131 iz PRP 2004-2006.

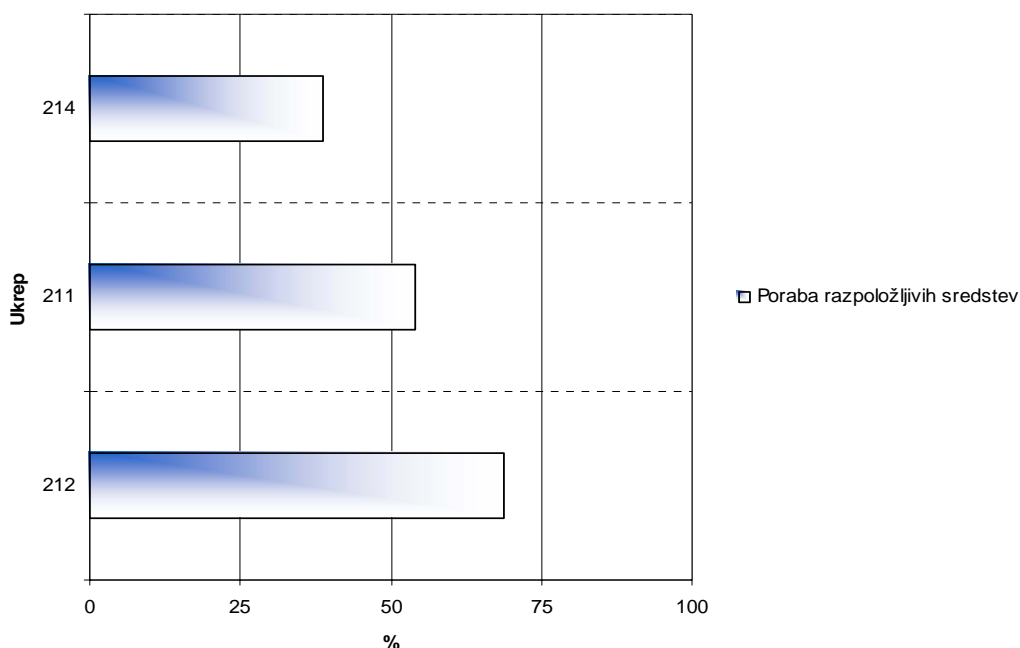
Primerjava izvajanja osi 1 s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 1. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno, vendar je treba poudariti, da so med posameznimi ukrepi zelo velike razlike. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev je pri ukrepih 112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (73,12 %) in 122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov (60,62 %), najslabše pa pri ukrepih 111 Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu (0,15 %) ter 132 Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane (0,40 %).

Glede na zgoraj prikazano črpanje po ukrepih je bila v letu 2010 na Evropsko komisijo posredovana četrta sprememba PRP 2007-2013, ki vključuje tudi spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih 1. osi. Razlogi za spremembo izhajajo iz spremenjenih potreb po sredstvih ter projekcijah porabe sredstev na posameznih ukrepih ob upoštevanju zastavljenih ciljev. Tako je bilo predlagano zmanjšanje sredstev na ukrepih 111, 113, 125, 132 in 133 ter povečanje razpoložljivih sredstev na ukrepih 112, 121 in 122. Pri vseh predlaganih prerazporeditvah je šlo za prerazporeditev sredstev med ukrepi znotraj 1. osi.

3. 1. 3 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 2. osi

Razpoložljiva sredstva 2. osi v PRP 2007-2013 znašajo 592.890.843,75 €. Razmerje med sredstvi EKS SRP in RS je 80 : 20. V okviru 2. osi se izvajajo trije ukrepi, 211, 212 in 214.

Slika 4: Črpanje razpoložljivih sredstev pri ukrepih 2. osi



Podrobnejši pregled izvajanja 2. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2010 izplačanih dobrih 47,10 % razpoložljivih sredstev. Največ je bilo izplačil za ukrep 212 (68,91 %), sledita ukrepa 211 (53,98 %) in 214 (38,66 %).

Primerjava izvajanja 2. osi s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 2. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. 2. os je glede na ostale osi PRP 2007-2013 najbolj uspešna z vidika črpanja sredstev, saj je bilo upravičencem do 31. 12. 2010 izplačanih največ sredstev iz PRP 2007-2013, kar je moč pripisati dejstvu, da tu ne gre za investicijske projekte, pri katerih pride do črpanja sredstev šele po njihovem zaključku, ampak za redna letna izplačila na podlagi t.i. zbirnih vlog.

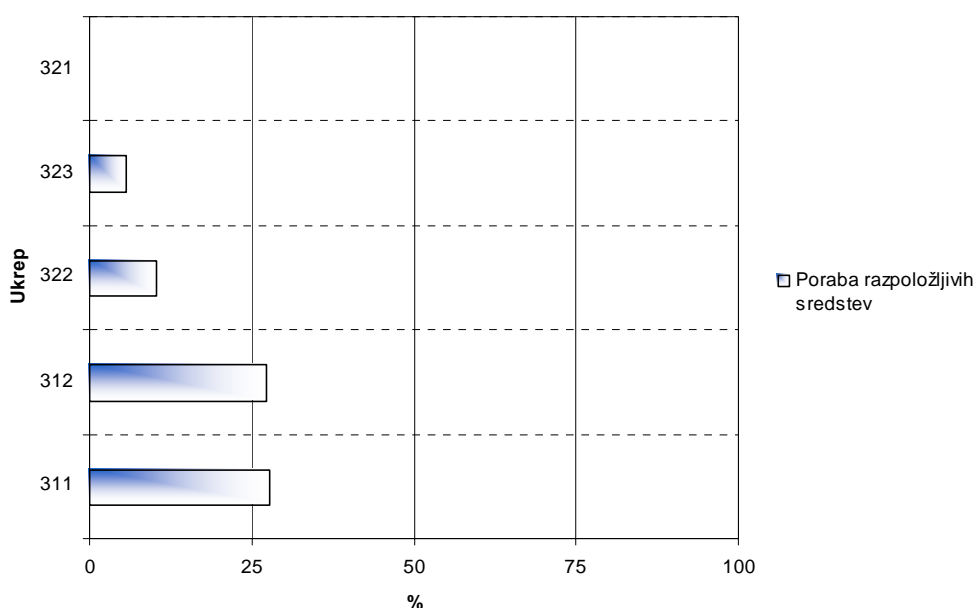
V predlogu četrte spremembe PRP 2007-2013 je podan predlog za povečanje sredstev na ukrepih 211 in 212, v okviru katerih se izplačujejo izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD). Potreba po dodatnih sredstvih je nastala deloma zaradi višjega obsega izplačil v letih 2007, 2008 in 2009, deloma pa zaradi uvedbe novega sistema izračuna plačil OMD, ki temelji na točkovanju (vrednotenju) kmetijskih zemljišč in se je pričel izvajati v letu 2010. Višina razpoložljivih sredstev na teh dveh ukrepih se poveča na račun zmanjšanja sredstev na ukrepu 214 Kmetijsko okoljska plačila.

3. 1. 4 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 3. osi

Razpoložljiva sredstva 3. osi v PRP 2007-2013 znašajo 136.308.024,89 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitve gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES za namen razvijanja širokopasovnega interneta na podeželskih območjih v okviru ukrepa 321, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP:RS opredeljeno 90:10.

3. os je razdeljena na pet ukrepov. To so ukrepi 311, 312, 321, 322 in 323. Ukrep z največ načrtovanimi sredstvi iz 3. osi v PRP 2007-2013 je ukrep 312, ukrep z najmanj načrtovanimi sredstvi iz osi 3 v PRP 2007-2013 pa je 321.

Slika 5: Črpanje razpoložljivih sredstev pri ukrepih 3. osi



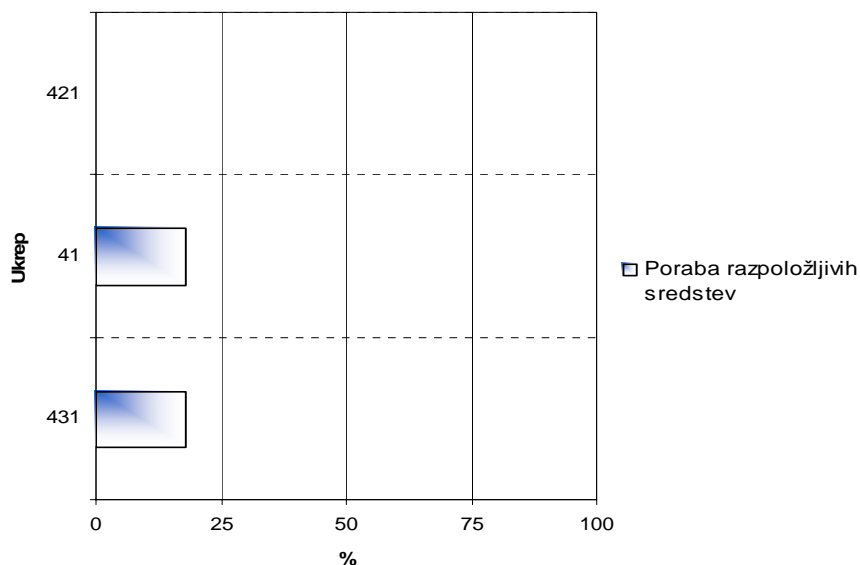
Podrobnejši pregled izvajanja 3. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2010 izplačanih 20,23 % razpoložljivih sredstev. Za 3. os tako lahko rečemo, da je manj uspešna z vidika črpanja sredstev, vendar so, kot je razvidno iz zgornje slike, med posameznimi ukrepi precejšnje razlike. V primeru 3. osi gre za izvedbo dolgotrajnejših naložb, saj običajno do zaključka mineta vsaj dve leti. Večji obseg izplačil se tako načrtuje v prihodnjih letih. V predlogu četrte spremembe PRP 2007-2013 prerazporeditev sredstev med ukrepi 3. osi ni bila predlagana.

3. 1. 5 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 4. osi

Razpoložljiva sredstva 4. osi - LEADER v PRP 2007-2013 znašajo 33.760.006,25 €, razmerje med sredstvi EKSRP in RS je opredeljeno na 80:20.

Os LEADER je razdeljena na tri ukrepe. To so ukrepi 41 (znotraj tudi podukrepi 411, 412, 413), 421 in 431.

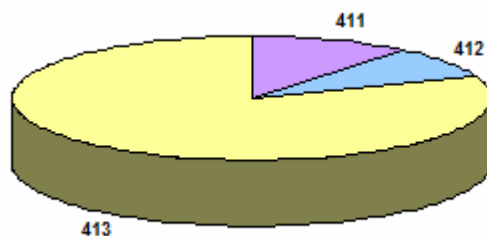
Slika 6: Črpanje razpoložljivih sredstev pri ukrepih 4. osi



Podrobnejši pregled izvajanja 4. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2010 v okviru celotne 4. osi izplačanih 16,14 % razpoložljivih sredstev. Največ izplačil je bilo namenjenih ukrepu 431. Gre za logično razlago, saj gre za financiranje vodenja lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacijo območja, kar je začetna aktivnost vsake lokalne akcijske skupine (LAS), in je vsaj deloma tudi posledica dejstva, da se je LEADER v Sloveniji prvič začel izvajati šele v tem programskem obdobju.

V letu 2010 se je glede na leto 2009 precej izboljšalo črpanje na ukrepu 41, vendar je kljub temu še precej skromno, saj znaša 17,87 % razpoložljivih sredstev. Razlog za tako nizek delež izplačil je podoben kot pri ukrepih 3. osi; gre za projekte oziroma naložbe, ki so dolgotrajnejši in kjer partnerji založijo sredstva in do izplačil pride na podlagi vloženih zahtevkov po zaključku projekta. Pri ukrepu 41 je bilo največ izplačil izvedenih iz naslova izvajanja podukrepa 413, kar pomeni projektov povezanih z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželju.

Slika 7: Razdelitev izplačil po podukrepih na ukrepu 41



Najslabše je črpanje na ukrepu 421, pri katerem je do prvih izplačil prišlo šele v letu 2010 in kjer znaša odstotek koriščenja razpoložljivih sredstev le 0,32 %.

V predlogu četrte spremembe PRP 2007-2013 je podan predlog za povečanje sredstev na podukrepu 413 na račun zmanjšanja sredstev na ukrepu 421, v okviru katerega se sredstva namenijo izvedbi projektov za spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja.

3.2 PREGLED ČRPANJA LETNIH PRAVIC PORABE

Prispevek iz EKSRP namenjen izvajanju ukrepov PRP 2007 – 2013 je ocenjen na 915.992.729 €. Ta znesek je razdeljen na letne pravice porabe, pri črpanju katerih velja pravilo n+2. Letni prispevek se nanaša na celotni program in ne na posamezne osi ali ukrepe.

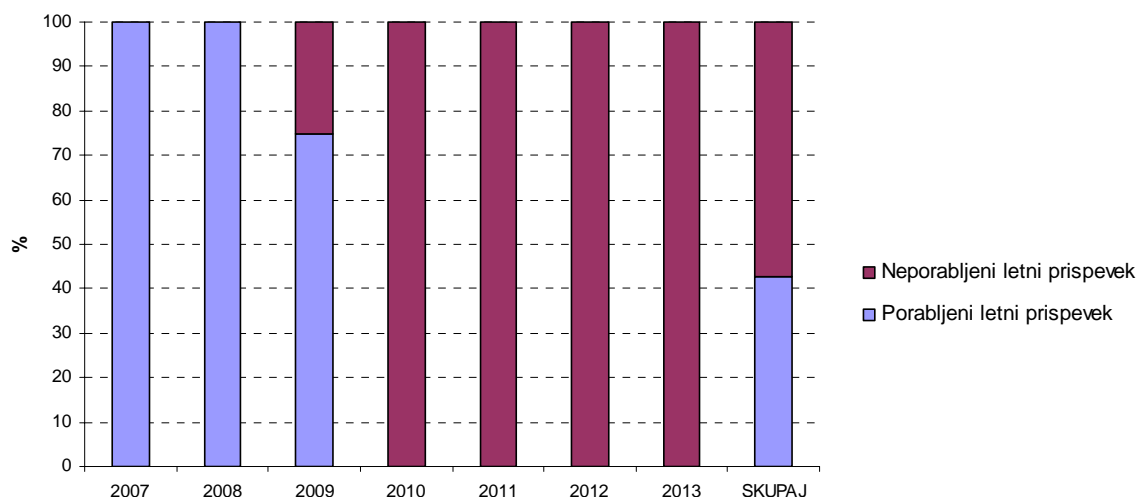
Preglednica 35: Letne pravice porabe (v €)

Leto	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ
Skupaj EKSRP	149.549.387	139.868.094	136.508.049	134.100.946	124.076.091	118.858.866	113.031.296	915.992.729

Vir: PRP 2007-2013 (3. sprememba)

Do 31. 12. 2010 je Slovenija počrpala 391.588.801 € sredstev iz EKSRP, kar pomeni, da smo v celoti počrpali letna prispevka za leti 2007 in 2008 in 74,8 % letnega prispevka za leto 2009. To Slovenijo uvršča na drugo mesto med novimi državami članicami in na deveto med vsemi državami članicami. V porabo letnega prispevka uvrščamo zneske izplačil, ki so bili povrnjeni s strani Evropske Komisije na podlagi posredovanih izjav o izdatkih in zneske treh prejetih avansov v vrednosti 64.119.491,03 €.

Slika 8: Poraba letnih prispevkov EKSRP do 31. 12. 2010



3.3 DODATNA SREDSTVA IZ EVROPSKEGA NAČRTA ZA OŽIVITEV GOSPODARSTVA

V letu 2010 v okviru PRP 2007-2013 še ni bilo izplačanih sredstev, ki so bila Sloveniji dodeljena v okviru Načrta za oživitev gospodarstva.

Preglednica 36: Finančno izvajanje programa v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z novimi izzivi in širokopasovno infrastrukturo

Os/ukrep	Prispevek EKSRP za obdobje 2009-2013	Letno plačilo v letu 2010	Plačilo od 1.1. 2009 do 31. 12. 2010
Os 1 Ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	7.684.000	0	0
Skupaj os 1	7.684.000	0	0
Os 2			
Skupaj os 2	0	0	0
Os 3 Ukrep 321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo - Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES 0 - Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES 3.842.000	3.842.000 0 3.842.000	0 0 0	0 0 0
Skupaj os 3	3.842.000	0	0
Os 4			
Skupaj os 4	0	0	0
Skupaj program - Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES = novi izzivi iz Pregleda SKP 7.684.000 - Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a Uredbe 1698/2005/ES = broadband / širokopasovni internet 3.842.000	11.526.000 7.684.000 3.842.000	0 0 0	0 0 0

Vir: MKGP

4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA

4.1 UVOD

Sprotno vrednotenje je namenjeno izboljšanju kakovosti, učinkovitosti in uspešnosti izvajanja PRP 2007-2013. V letu 2010 je bila večina aktivnosti vrednotenja usmerjena v pripravo Poročila o vmesnem vrednotenju PRP 2007-2013. Več o opravljenem delu je napisano v naslednjih točkah tega poglavja, ugotovimo pa lahko, da je bilo Poročilo ustrezno pripravljeno ter poslano EK, predstavljeno pa je bilo tudi Nadzornega odbora PRP 2007–2013 (v nadaljevanju NO) in širši javnosti.

V letu 2010 je bil sprejet tudi okvir sprotnega vrednotenja za 2011, v katerem bodo izvajalci vrednotenja preverili, v kolikšni meri se PRP 2007-2013 dopolnjuje s shemami drugih politik ter v kolikšni meri gre morda za medsebojno konkurenčne sheme (»competing schemes»). Poudarek sprotnega vrednotenja bo tudi na okoljskih vsebinah, predvsem v smislu možnosti vplivov ukrepa 214 na točkovno onesnaženih območjih ter privlačnosti kmetijsko okoljskih ukrepov za izvajanje na kmetijskih gospodarstvih. V letu 2011 bodo pod drobnogled vzeti tudi ukrepi, pri katerih je bilo v postopku vmesnega vrednotenja ugotovljeno največ težav, ali pa je bilo iz različnih razlogov njihovo vrednotenje oteženo: 111, 112, 113, 142, 214, 311 in 323, izvajalec pa bo nastavljal tudi sistem za vrednotenje ukrepov LEADER. Ukrepi LEADER naj bi bili predmet podrobnejše evalvacije v letu 2012. Večji poudarek vrednotenja omenjenih ukrepov bo na vrednotenju javnih razpisov, razpisnih pogojev (vstopnih pogojih) in meril za izbor - ali so ti pogoji in merila ustrezni z vidika doseganja zastavljenih ciljev in razmejitve z ostalimi politikami, ki intervenirajo na podeželju.

4.2 **SISTEM, VZPOSTAVLJEN ZA ZAGOTAVLJANJE SPROTNEGA VREDNOTENJA**

V začetku leta 2010 je bila sklenjena štiriletna pogodba z neodvisnim izvajalcem vrednotenja. Sprotno vrednotenje bo v obdobju 2010–2013 opravljalo podjetje OIKOS skupaj z nemškim partnerjem Policy Research & Consultancy Bergs and Issa Partnership Co., Bad Soden. Postopek izbora neodvisnega izvajalca vrednotenja je natančno opisan v Letnem poročilu o napredku za leto 2009. Izvajalec vrednotenja je dolžan pripravljati poročila v naslednjih časovnih rokih:

Vrsta poročila	Začetek vrednotenja	Zaključek vrednotenja
1. Poročilo strateškega spremljanja NSN 2007-2013	2010	1. 6. 2010
2. Poročilo vmesnega vrednotenja PRP 2007-2013	2010	30. 6. 2010
3. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013	2011	1. 11. 2011
4. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013	2012	1. 11. 2012
5. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013	2013	1. 11. 2013

Skladno s 86. členom Uredbe 1698/2005/ES je v letu 2010 sprotno vrednotenje potekalo v obliki ločenega poročila o vmesnem vrednotenju PRP 2007–2013, ki ga je bilo potrebno skladno z 61. členom Uredbe 1974/2006/ES do 31. 12. 2010 predložiti Evropski komisiji.

Omenjeno poročilo je bilo v novembru 2010 predstavljeno članom NO in predstavnikom Evropske komisije. Pripombe članov NO v povezavi s poročilom o vmesnem vrednotenju so se usklajevale na naknadnih skupnih sestankih. Do roka, predvidenega po zakonodaji EU, je bilo poročilo posredovano Evropski komisiji. V letu 2011 bo poročilo prevedeno v angleški jezik in

bo posredovan na Evropsko komisijo. Obe verziji poročila o vmesnem vrednotenju bosta objavljeni in javno dostopni na spletnih straneh MKGP.

Do 1. oktobra 2010 je bilo Evropski komisiji posredovano tudi poročilo, ki prikazuje napredek pri izvajanju njenega Nacionalnega strateškega načrta in doseganju ciljev ter njen prispevek k izpolnjevanju strateških smernic Skupnosti (t.i. strateško poročilo). Skladno s 13. členom Uredbe 1698/2005/ES to poročilo povzema prejšnja letna poročila o napredku iz 82. člena, zlasti pa podaja dosežke in rezultate PRP 2007-2013 glede na kazalnike, ki so bili določeni v nacionalnem strateškem načrtu ter rezultate sprotne vrednotenja programa. Z informacijo o posredovanju tega poročila na Evropsko komisijo so bili člani NO seznanjeni na novembrski seji. Poročilo je bilo glede na pripombe Komisije v februarju 2011 dopolnjeno, v začetku marca 2011 pa tudi potrjeno.

Proces priprave obeh navedenih poročil v letu 2010 je bil z vsebinskega in časovnega vidika zahteven, tako za izvajalce vrednotenja kot tudi za zaposlene na ministrstvu in plačilni agenciji ARSKTRP, ki so sodelovali z izvajalci vrednotenja in jim posredovali zahtevane podatke in obrazložitve. Priprava in uskladitev metodologije za izračun kazalnikov, pridobivanje in medsebojno usklajevanje podatkov, pridobljenih iz obsežnih podatkovnih baz plačilne agencije ter njihova nadaljnja obdelava in analiza, so terjali precej časa, usklajevanja in tesnega sodelovanja med vsemi vpletenimi stranmi. V ta namen so bili v letu 2010 pogosti usklajevalni sestanki med člani Usmerjevalne skupine, ki na strani naročnika koordinirajo aktivnosti sprotne vrednotenja in spremljanja, ter predstavniki izvajalca. V zaključni fazi priprave poročila je bilo potrebno preveriti njegovo notranjo vsebinsko usklajenost in jasnost, opraviti navzkrižno preverjanje podatkov ter vsebinsko in oblikovno ustreznost poročila.

Koristne izkušnje, pridobljene v letu 2010, so pokazale na potrebo po optimizaciji sistema sprotne vrednotenja, za kar si bomo prizadevali že v letu 2011. V tesnem sodelovanju z izvajalci vrednotenja bo bistveno več poudarka namenjenega delu s podatkovnimi bazami oziroma s podatki, pridobljenimi iz teh baz, centraliziranemu zbiranju in posredovanju podatkov, pravilnemu razumevanju pomena podatkov, več pozornosti bo namenjene sprotne razreševanju zaznanih vsebinskih vprašanj, delu na kazalnikih ter temeljitejši pripravi anketnih vprašalnikov. To so le nekateri izmed ukrepov, s katerimi bomo poskušali postopoma odpraviti zaznane pomanjkljivosti sistema. Naš cilj je, da do začetka novega programskega obdobja leta 2014 sedanji sistem čim bolj izboljšamo.

Rezultati opravljenega vrednotenja v letu 2010, ki so jih izpostavili neodvisni izvajalci vrednotenja, so predstavljeni v poročilu o vmesnem vrednotenju, javno dostopnem na spletni strani MKGP. Ključna ugotovitev, ki so jo podali evalvatorji, je, da so vplivi izvajanja PRP 2007-2013 zaradi omejitev razpoložljivih podatkov trenutno še nekoliko podcenjeni. Poleg tega je na izvajanje programa pomembno vplivalo neugodno stanje gospodarstva v državi. Izkazalo se je namreč, da je izvajanje PRP 2007–2013 v obdobju do konca leta 2009 predvsem blažilo padec gospodarske rasti, manj pa je vplivalo na izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja. Ključni poudarki so zbrani v spodnjem okviru.

- Kazalniki vpliva kažejo, da je bil ob koncu leta 2009 vpliv PRP na vse tri cilje razvoja podeželja (izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja, izboljšanje okolja in podeželja ter izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva) zelo majhen, kar je treba postaviti v kontekst metodoloških ovir, gospodarske krize in značilnosti Slovenije. Za vse tri cilje kaže, da je vpliv sicer majhen, a pozitiven, vendar različni ukrepi različno prispevajo k vplivom.
- Dejstvo je, da se bodo vplivi PRP 2007–2013 pokazali šele čez čas, ko bo večina ukrepov dobro vpeljana in tekla vsaj 3 leta, torej nekako leta 2011.

- 3. sprememba, pa tudi predlog 4. spremembe, sta prilagodila izvajanje PRP 2007–2013 socialno-ekonomskim razmeram, kar se je leta 2010 že pokazalo z večjim številom prijav na razpise, v roku dveh do treh let pa se bo to poznalo tudi na rezultatih in vplivih PRP.

Za natančnejšo oceno bo v prihodnje treba oblikovati kontrolno skupino drugih kmetijskih gospodarstev oziroma drugih upravičencev (lastnikov gozdov, podjetij), ki bi bili upravičeni do sofinanciranja, a se niso vključili v ukrep, in torej niso prejemniki, analizirati podatke v roku enega leta (takrat bodo nove naložbe zaključene, do sedaj zaključene naložbe pa že dobro utečene), zagotoviti podatke o izvajanju osi 4 in spremljati kazalnike v daljšem časovnem obdobju, da bi se izognili letnim nihanjem.

Izvajalci vrednotenja so podali več priporočil glede usmeritev programa, načrtovanja in povezovanja ter orodij za izvajanje programa. Med drugim so izpostavili nujnost povečanja prepoznavnosti PRP 2007-2013 med potencialnimi upravičenci in celovitega svetovanja ter medsebojnega povezovanja ukrepov, vendar ne le s pomočjo točkovanja, temveč tudi s povezovanjem razpisov in s poenotenim spremljanjem izvajanja programa.

4.3 DEJAVNOSTI VREDNOTENJA, KI SE IZVAJAJO

Kot je bilo že omenjeno, je bilo v letu 2010 večina aktivnosti usmerjeno v pripravo Poročila o vmesnem vrednotenju PRP 2007-2013. Izvajalec vrednotenja si je pred začetkom izvedbe postavil načrt vrednotenja, katerega cilj je bil celovito in kakovostno vrednotenje. Načrt vrednotenja je obsegal:

➤ Pregled stanja v območju PRP 2007-2013

Izvajalec je pregledal podatke o osnovnih kazalnikih in na podlagi sprememb med izhodiščnim vrednosti v PRP 2007-2013, ki so bile na zahtevo EK leta 2009 ponovno revidirane, in sedanjim stanjem (vrednosti konec leta 2009) poskusil ugotoviti trende. Stanje v območju in trendi so bili izhodišče za ocenjevanje ali izvajanje PRP 2007-2013 vpliva na razvoj podeželja in obratno – kateri dejavniki so morebiti vplivali na izvedbo programa.

➤ Analiza finančne uspešnosti

Analiza finančne uspešnosti je temeljila na pregledu podatkov, ki jih je zagotovilo MKGP. Izvajalec je potreboval podatke o letnem proračunu, letnih obveznostih (sklenjenih pogodbah), izplačilih in vseh spremembah do 31. decembra 2009. Potreboval je izvirne podatke, strukturirane po sredstvih Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, nacionalnih finančnih sredstvih in zasebnih prispevkih, ob spremembah pa tudi po spremembah teh sredstev.

➤ Analiza notranje skladnosti

Notranjo skladnost PRP 2007-2013 je izvajalec preveril tako, da je preučil logiko intervencije oziroma medsebojno skladnost kazalnikov s cilji programa in poskusil ugotoviti morebitne sinergije med posameznimi ukrepi programa. Če določenih učinkov programa ni bilo mogoče zaznati z analizo kazalnikov in doseganja ciljev, je s pregledom notranje skladnosti poskusil ugotoviti ustreznost postavljenih kazalnikov in ciljev.

➤ Analiza zunanje skladnosti

Po uskladitvi glede ugotovitev o kazalnikih, ciljnih ipd. je izvajalec preverili še zunanjo skladnost programa. To je ugotavljal s primerjavo PRP 2007-2013 z drugimi programi za črpanje finančnih sredstev EU, kot so npr. Operativni programi za Strukturne sklade, različni nacionalni programi, regionalni razvojni programi ipd. S to analizo je poskusil ugotoviti morebitne povezave, sinergije in širše vplive izvajanja programa.

➤ Analiza izvedbe PRP 2007-2013 s pomočjo kazalnikov

Izvajalec je zbral podatke o vrednostih kazalnikov. Kazalnike rezultata je izračunal iz posredovanih podatkov ali iz drugih javno dostopnih podatkov. Poskusil je izračunati tudi kazalnike vpliva (vseh 7 obveznih kazalnikov) in osnovne kazalnike. Kjer kazalnikov vpliva ni bilo mogoče izračunati po postopku oziroma metodah, predlaganih v navodilih Skupnega okvirja za spremljanje in vrednotenje (Common Monitoring and evaluation Framework, CMEF), je na to opozoril. Na podlagi izračunanih kazalnikov je ugotavljal trende v spremembah kazalnikov. Analiza je bila opravljena tako na ravni ukrepov kot na ravni posamezne osi in programa kot celote.

➤ Analiza doseganja ciljev

Analiza kazalnikov in trendov njihovega gibanja med dosedanja izvedbo PRP 2007-2013 je pokazala, ali dosedanja izvedba vodi k doseganju ciljev in v kolikšni meri. Pokazala je tudi, na katerih področjih je bil program do sedaj uspešen in na katerih zaostaja za pričakovanji.

➤ Analiza administrativnih vidikov izvedbe PRP 2007-2013

Izvedba programa temelji na predpisih EU ter s tem povezanih nacionalnih predpisih in pravilih, usklajenih s predpisi EU. Izvajalec je pregledal pravni kontekst in administrativni vidik izvajanja PRP 2007-2013. Preveril je konsistentnost med posameznimi ravni izvajanja. Z anketami prejemnikov je zajel njihovo mnenje o administrativnih vidikih vlog in sodelovanja v programu. S to analizo je poskusil ugotoviti vzroke oziroma mehanizme za morebitno uspešno ali neuspešno doseganje ciljev, pomanjkljivosti zbranih in posredovanih podatkov ipd.

➤ Odgovori na evalvacijska vprašanja

Vrednotenje na ravni programa vključuje nekaj strateških vidikov, ki jih je izvajalec obravnaval s pomočjo horizontalnih evalvacijskih vprašanj in z njimi povezanimi kazalniki (napotek F priročnika CMEF). Pri pripravi odgovorov na obvezna evalvacijska vprašanja si je pomagal s podatki o kazalnikih in o doseganju ciljev ter širšim kontekstom izvajanja.

➤ Celovito ovrednotenje vplivov PRP 2007-2013

Ovrednotenje vplivov celotnega programa je temeljilo na ugotovitvah o doseganju ciljnih vrednosti kazalnikov, ugotovitvah o izvajanju posameznih ukrepov, odgovorih na evalvacijska vprašanja in ugotovitvah o izvajanju programa na splošno.

Kot del sprotnega vrednotenja PRP 2007-2013 ali pa vsaj kot podatkovno osnovo sprotne vrednotenju lahko vsekakor upoštevamo Letno poročilo o napredku za leto 2009, ki ga je najprej potrdil OU, nato pa je bil posredovan NO, ki ga je na svoji seji 9. 6. 2010 tudi potrdil. Na Letno poročilo smo s strani NO prejeli nekaj manjših pripomb, katerim smo Letno poročilo tudi prilagodili. V skladu s Smernicami za vrednotenje je bilo 23. 6. 2010 Letno poročilo o napredku skupaj s tabelami za spremljanje posredovano v sistem SFC2007.

Za namene sprotnega vrednotenja vplivov PRP 2007-2013 je OU z razpisom izbral tudi izvajalca študije, ki bi kazala na trende pri ohranjanju biodiverzitete na podeželskih področjih. Društvo za opazovanje in preučevanje ptic je v letu 2010 pripravilo študijo z naslovom Monitoring splošno razširjenih vrst ptic v letu 2009 za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine. Indeks ptic kmetijske krajine (FBI - Farm Bird Index) je seštevek opazovanj števila parov značilnih vrst ptic na opazovanih ploskvah za posamezno leto in za posamezno vrsto, deljen s seštevkom za osnovno leto in zaradi enostavnejše uporabe pomnožen s 100. Indeks kaže na ohranjanje primernih habitatov, v katerih se zadržujejo značilne vrste ptic. Študija je pokazala da se je indeks ptic kmetijske krajine od leta 2008 sicer nekoliko znižal in je v letu 2009 znašal 97,4. Ker so za večino vrst ptic, razen za kosca in za belo štokljo, na voljo podatki popisov le za dve zadnji leti, ocene trendov večinoma niso zanesljive, zaradi kratke časovne vrste pa še ne moremo

govoriti o drastičnem poslabšanju biodiverzitete zaradi vplivov intenzivnejšega kmetovanja, se pa kažejo težave pri populacijah določenih vrstah ptic.

4.4 ZBIRANJE PODATKOV TER POVEZOVANJA V OMREŽJE S STRANI OSEB, KI SODELUJEJO PRI VREDNOTENJU

Zbiranje podatkov za sprotno vrednotenje poteka na več nivojih. Za pridobitev podatkov iz računalniških aplikacij ARSKTRP je zadolžena Skupina za spremljanje in analize v okviru MKGP. Večina podatkov o vlogah na razpise je pridobljenih iz elektronskih podatkovnih baz, ki jih iz zajema IT aplikacije kreirajo na ARSKTRP. Aplikacije so oblikovane v skladu s Priročnikom za spremljanje izvajanja ukrepov PRP 2007–2013, ki ga je sprejel OU, tako da so v njej vključeni vsi podatki iz vlog, ki so potrebni za pripravo kazalnikov, predvidenih v CMEF. Podatki o ukrepih LEADER se zbirajo na MKGP.

Podatke o napredku pri gospodarjenju upravičencev se pridobivajo s pomočjo poročil o kazalnikih gospodarjenja, ki so jih prejemniki sredstev dolžni pošiljati še pet let po prejemu sredstev. MKGP je pripravil vprašalnike za vsak ukrep posebej, ti so na voljo na spletni strani ARSKTRP, tako da lahko vlagatelji, skladno z razpisnimi pogoji, vsako leto ustrezno poročajo. V okviru poročanja prejemniki sredstev na investicijskih ukrepih pošiljajo tudi podatke iz knjigovodstva po metodologiji FADN, in to v primeru, ko ne vodijo drugih uradnih oblik knjigovodstva. Napredek se oceni s primerjavo med podatki iz vlog, ki povzemajo stanje pred nalozbo, in podatki iz prejetih poročil.

Podatke pridobivamo tudi s sodelovanjem z drugimi vladnimi in nevladnimi institucijami. Tako je v zbiranje podatkov glede kakovosti voda in površin visoke naravne vrednosti vključena Agencija RS za okolje, podatke o bilanci hranil v tleh zagotavlja Kmetijski inštitut Slovenije, spremljanje obsega populacij ptic kmetijske krajine kot kazalnika biodiverzitete pa izvaja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Pomemben vir podatkov so tudi Poročila o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva, ki jih vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije, ter podatki Statističnega urada RS (SURS), ki so na voljo na njihovem portalu SI-STAT. Zelo pomembne informacije za upravljanje PRP 2007-2013, kakor tudi za pripravo programa razvoja podeželja po letu 2013 pa bo prinesel tudi popis kmetijskih gospodarstev, ki ga je SURS opravil v letu 2010. Prvi rezultati popisa bodo znani v začetku 2011 in ti bodo zagotovo dali nekatere odgovore na vprašanja o uspešnosti politike razvoja podeželja.

Za pripravo poročila o vmesnem vrednotenju je izvajalec uporabil rezultate predhodnega vrednotenja in okoljsko poročilo ter rezultate različnih raziskav in projektov (CRP, projekt RuDI ipd.). Poleg tega je izvedel ankete upravičencev nekaterih ukrepov, vprašanja so bila zaprtega tipa in so obsegala širok spekter vsebin, ne le tiste, ki se neposredno nanašajo na ukrepe, v katerega so bili vključeni upravičenci. Ankete so uporabili za zbiranje informacij za oceno kazalnikov rezultata in vpliva, v nekaterih primerih pa tudi za oceno kazalnikov učinka ter analizo administrativne ureditve izvajanja programa.

Pri pridobivanju podatkov in pripravi anket je izvajalec vrednotenja opravil tudi nekaj intervjujev z odgovornimi za izvedbo določenih aktivnosti v okviru posameznih ukrepov oziroma osi. S tem je pridobili pomembne podatke o administrativnih vidikih izvajanja programa ter o spremljanju stanja.

4.5 MREŽNE AKTIVNOSTI SODELUJOČIH V PROCESU VREDNOTENJA

V letu 2010 je bila izvedena delavnica t.i. fokusne skupine s predstavnico Evaluation Helpdeska za Slovenijo, go. Julijo Marošek. Delavnice z naslovom »Kako izboljšati Okvir skupnega spremljanja in vrednotenja (CMEF) po 2013« so se udeležili predstavniki MKGP, AKTRP,

KGZS, Kmetijskega inštituta Slovenije, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani ter predstavniki izvajalca sprotnega vrednotenja. Namenjena je bila zbiranju idej za izboljšanje Okvira skupnega spremljanja in vrednotenja za naslednje programsko obdobje in sodelujoči so poskušali najti odgovor na dve vprašanji

1. Kakšno pomoč oziroma smernice potrebujemo za tekoče programsko obdobje?
2. Kakšne smernice naj bi CMEF zagotovil v naslednjem programskem obdobju?

Rezultate diskusije je Evaluation Helpdesk analiziral, jih primerjal z rezultati drugih držav članic ter jih predstavili Evropski komisiji ter Ekspertni skupini za vrednotenje programov razvoja podeželja v novembru 2010. Ugotovitve bodo vključene neposredno v proces preoblikovanja politike na ravni EU.

V letu 2010 so bile v Bruslju izvedene tri seje Ekspertne skupine za vrednotenje programov razvoja podeželja (Evaluation Expert Committee), na katerih so sodelovali tudi predstavniki MKGP, ki so bili imenovani v to skupino. Na 5. seji je bilo omogočeno sodelovanje tudi predstavnici izvajalca vrednotenja, ki je na tak način lahko opozorila na težave, s katerimi se je izvajalec srečeval pri vmesnem vrednotenju, vzpostavila pa je tudi stike z izvajalci vrednotenja drugih držav članic, kar je pripomoglo k boljši izmenjavi izkušenj in dobrih praks.

Veliko pomoč za OU in za izvajalce vrednotenja predstavlja tudi Evaluation Helpdesk s sedežem v Bruslju, ki se trudi zagotoviti vse potrebne odgovore na vprašanja držav članic oziroma njihovih izvajalcev vrednotenja. Na njihovi spletni strani so tako na voljo priročniki, smernice in primeri dobrih praks v postopku vrednotenja, ki so jih pripravili v pomoč izvajalcem vrednotenja, z vprašanji pa se lahko obrnemo na njih bodisi preko elektronske pošte, bodisi preko spletnega foruma. V novembru 2010 so predstavniki Helpdeska tudi obiskali Slovenijo, da bi spoznali slovenski sistem sprotne vrednotenja, obenem pa so se z izvajalcem vrednotenja pogovarjali o njihovih težavah in potrebah za lažjo izvedbo vrednotenja.

4.6 NASTALE TEŽAVE IN POTREBA PO DODATNEM DELU

Informacije o nastalih težavah in potrebah po dodatnem delu so povzete iz Poročila o vmesnem vrednotenju Programa razvoja podeželja 2007-2013, ki ga je pripravil izvajalec vrednotenja.

Podatke iz različnih virov je moral izvajalec vrednotenja dobro uskladiti. Vsaka od organizacij, ki zbira podatke (MKGP, ARSKTP, SURS ...) uporablja svoj način zbiranja in obdelave podatkov. Zaradi tega lahko prihaja do razhajanj med istovrstnimi podatki. Razhajanja niso problematična, če izvajalec vrednotenja dovolj dobro razume podatke in upošteva metodologijo izračuna podatkov. Pri pridobivanju in pregledu podatkov je bila potrebna natančnost in previdnost. Pridobljeni podatki so bili večinoma dovolj kakovostni, vendar v nekaterih primerih (npr. podatki o spremljanju učinkov) podani v dokaj nepregledni obliki. Oblika je zagotovo lahko razumljiva tistim, ki redno delajo s tako organizirano bazo podatkov, zunanjemu uporabniku pa se je teže znajti, še posebej ker ima vsak ukrep in vsak razpis svoje značilnosti.

Finančni podatki iz različnih posredovanih datotek se v nekaterih primerih rahlo razhajajo, vendar so razlike tako majhne, da gre le za manjše neusklajenosti zaradi pritožb in poračunov ob koncu leta ali pa za administrativne napake. Podatki za nekatere ukrepe so povezani z izplačili obveznosti iz preteklega programskega obdobja, npr. ukrep 113-Zgodnje upokojevanje kmetov in 131-Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti, kar je bilo potrebno upoštevati pri vrednotenju finančne uspešnosti ukrepov.

Pri pripravi odgovorov na evalvacijska vprašanja se je izkazalo, da je bilo treba za nekatere odgovore nanje poiskati drugačen pristop in širše vire podatkov; v nekaterih primerih ni bilo primerljivih podatkov, zato odgovori temeljijo na kvalitativni oceni. Številni podatki, potrebni za oceno kazalnikov, so bili pridobljeni z anketiranjem upravičencev. Z boljše strukturiranim in premišljenim anketiranjem bi lahko izvajalec vrednotenja zajel še več informacij. Učinkovitost

anketiranja je bila slabša tudi zaradi majhnega števila upravičencev z zaključenimi naložbami, zaradi česar je bil nabor anketirancev manjši. Opozoriti je potrebno tudi, da so nekateri upravičenci že odgovarjali na nekaj anket in da imajo pogosto preverjanje na mestu samem (t. i. kontrole na kraju samem), zaradi česar, po izkušnjah izvajalca vrednotenja, niso naklonjeni ponovnim anketiranjem.

Okvir CMEF skupaj s smernicami podaja navodila za izračun sedmih kazalnikov vpliva, s katerimi je treba ovrednotiti vpliv izvajanja PRP 2007-2013. Poleg teh PRP 2007-2013 predvideva spremljanje še dveh dodatnih kazalnikov vpliva. Večine kazalnikov vpliva, po mnenju izvajalca vrednotenja, trenutno ni mogoče izračunati na način, kot ga predlagajo smernice CMEF oziroma priporočila, ki jih je za nekatere kazalnike vpliva pripravil Evaluation Helpdesk. Zato je več razlogov:

- nemogoče je bilo postaviti »ničelno« oziroma kontrolno skupino; večina kmetijskih gospodarstev je namreč vključena vsaj v enega od ukrepov PRP 2007-2013;
- metodološke pristope je bilo treba prilagoditi za Slovenijo in za zajem podatkov v Sloveniji. Primer je izračun kazalnika visoke naravne vrednosti, ki temelji na podatkih o dejanski rabi tal, ti pa niso vsakič ažurirani, zato podatek o dejanski rabi tal za določeno leto ne kaže realnega stanja za tisto leto, ampak je mešanica podatkov iz več let;
- dejansko izvajanje programa v času vrednotenja poteka šele dobri dve leti, zato je še prezgodaj, da bi bili vplivi programa že vidni oziroma »zaznavni« s predlaganimi metodologijam.

5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA

5.1 UKREPI SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA

Organ upravljanja

Skladno z zahtevami 75. člena Uredbe 1698/2005/ES je OU je odgovoren za učinkovito, smotrno in pravilno vodenje in izvajanje PRP 2007-2013 ter za druge organizacijske naloge.

V letu 2010 je na MKGP in ARSKTRP prišlo do notranje reorganizacije obeh institucij, zato je bil tudi sistem upravljanja programa ustrezno prilagojen. Prerazporeditve niso vplivale na obveznosti OU, ustrezno so bila le prilagojena relevantna navodila za upravljanje s programom.

OU je sestavljen iz:

- vodje Organa upravljanja,
- Usmerjevalnega odbora,
- Operativne podpore in
- Vsebinske podpore.

Usmerjevalni odbor je sestavljen iz generalnih direktorjev Direktorata za varno hrano in Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, predstavnikov sektorjev, odgovornih za posamezne ukrepe, in podpornih služb MKGP. Pri pomembnejših odločitvah se vodja OU posvetuje z Usmerjevalnim odborom. Operativna podpora izvaja tekoče naloge in pripravlja podlage za delo vodji OU in Usmerjevalnem odboru za dobro upravljanje s PRP 2007-2013. Vsebinska podpora pa predstavlja podporo vodji Organa upravljanja in Usmerjevalnemu odboru pri izvajanju vsebine PRP 2007-2013. Pri svojem delu se OU poslužuje podpore ostalih strokovnih služb MKGP.

OU v letu 2010 ni zaznal večjih težav pri vodenju programa. Izdelane so bile pravne, organizacijske in finančne podlage za tekoče izvajanje programa. Sistem koordinacije in spremljanja zagotavlja vse potrebne informacije za pravočasno, ustrezno in učinkovito ukrepanje v primeru zaznanih težav.

V letu 2010 se je OU sestal na štirih sejah, od tega so bile tri redne in ena dopisna seja. Najpomembnejše obravnavne vsebine so bile:

- 8. seja, 29. 1. 2010 (dopisna seja)

OU je potrdil predloge uredb za izvajanje ukrepov 2. osi PRP 2007-2013 pred pošiljanjem Vladi RS v postopek sprejemanja.

- 9. seja, 17. 2. 2010

OU je obravnaval finančno poročilo o izvajanju PRP 2007-2013 do 31. 12. 2009, sprejel predlog uredbe za izvajanje ukrepov 1., 3. in 4. osi PRP 2007-2013 pred pošiljanjem v postopek sprejemanja dokumentov Vladi RS, se seznanil s potekom sprejemanja uredb za izvajanje ukrepov 2. osi PRP 2007-2013 na Vladi RS, s prvim predlogom sprememb PRP 2007-2013, potrdil okvirni terminski načrt objave javnih razpisov za ukrepe 1. in 3. osi PRP 2007-2013 za leto 2010 in se seznanil z informacijo o spremljanju in vrednotenju PRP 2007-2013.

➤ 10. seja, 15. 4. 2010

OU je obravnaval finančno poročilo o izvajanju PRP 2007-2013 do 28. 2. 2010, potrdil predlog Letnega poročila o napredku pri izvajanju PRP 2007-2013 za leto 2009, končni predlog 4. spremembe PRP 2007-2013 pred pošiljanjem na sejo Nadzornega odbora PRP 2007-2013, se seznanil s stanjem in aktivnostmi na področju revizij PRP 2007-2013, potrdil okvirni terminski načrt objave javnih razpisov za ukrepe 1. in 3. osi PRP 2007-2013 za leto 2010 in obravnaval pismo EK glede upravičenosti dedovanja rente v okviru ukrepa 113- Zgodnje upokojevanje kmetov.

➤ 11. seja, 7. 10. 2010

OU je obravnaval finančno poročilo o izvajanju PRP 2007-2013 do 31. 8. 2010, poročilo po 34. členu Uredbe 1975/2006/ES, poročilo o ugotovljenih kršitvah za 1., 2., 3. in 4. os PRP 2007-2013 za leto 2009, se seznanil s prvim poročilom o strateškem spremljanju izvajanja NSN, ki je bil poslan EK, ter z informacijo o poteku in vsebini sprotnega in vmesnega vrednotenja.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (NO PRP 2007-2013) je bil s strani OU ustanovljen za nadzor uspešnosti izvajanja PRP 2007-2013 in sicer s sprejetim Sklepom o ustanovitvi, organizaciji, nalogah in imenovanju članov Nadzornega odbora za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 z dne 19. 10. 2007.

NO je bil v letu 2010 tudi aktivno vključen v pripravo predloga 4. spremembe PRP 2007-2013 in sicer tako, da so bili člani NO v okviru javne razprave, ki je potekala med 19. aprilom in 15. majem 2010 posebej pozvani, da podajo pripombe in predloge na osnutek predloga 4. spremembe PRP 2007-2013.

NO PRP 2007-2013 je v letu 2010 zasedal dvakrat. Najpomembnejše obravnavne vsebine so bile:

➤ 4. seja 9. 6. 2010:

NO se je seznanil z rezultati izvajanja ukrepov PRP 2007-2013, s poročilom o aktivnostih informiranja in obveščanja javnosti, o aktivnostih Mreže za podeželje, z informacijo o letnem sestanku z EK ter o poteku vmesnega vrednotenja. Potrdil je letno poročilo za PRP 2007-2013 za leto 2009 te potrdil predlog 4. spremembe PRP 2007-2013, ki je bil junija 2010 posredovan v obravnavo EK. Na ta predlog je v oktobru 2010 OU prejelo zahteve s strani EK po dodatnih pojasnilih. V letu 2011 bo MKGP v funkciji OU člane NO PRP 2007-2013 seznanilo s pripombami EK na poslan predlog in o spremembah predloga 4. spremembe PRP 2007-2013, ki so nastale na podlagi usklajevanj z EK.

➤ 5. seja 24. 11. 2010

NO je obravnaval Poročilo o vmesnem vrednotenju, predsednica NO pa je člane NO seznanila tudi z informacijo EK glede prihodnosti SKP po letu 2013.

5.2 POVZETEK VEČJIH TEŽAV, KI SO NASTALE PRI VODENJU PROGRAMA, IN VSI SPREJETI UKREPI

Večje težave pri vodenju programa, ki jih je ugotovil OU

OU v letu 2010 ni zaznal bistvenih težav pri vodenju programa, ki bi vplivale na tekoče izvajanje programa.

Ena izmed težav, ki jo je OU ugotovil pri izvajanju programa, se nanaša predvsem na prehod iz odprtega tipa javnih razpisov na zaprti tip javnih razpisov pri nekaterih ukrepih. Za prehod iz odprtih tipov javnih razpisov na zaprti tip se je OU odločil na podlagi pisma EK, z dne 2. 7. 2009, s katerim je EK Organ upravljanja opozorila na neustrezen sistem izvajanja javnih razpisov v smislu uporabe izbirnih meril v primerih, kjer razpisana sredstva ne zadoščajo za kritje vseh potreb po financiranju. Po mnenju EK morajo imeti vsi potencialni kandidati enake možnosti, da se prijavijo v naprej določenem obdobju, vzpostavljen pa mora biti tudi ustrezen sistem rangiranja vlog. OU je v tretji spremembi PRP 2007-2013 leta 2009 uvedel tudi sistem izvajanja zaprtega tipa javnih razpisov. Javni razpisi zaprtega tipa so se prvič začeli izvajati leta 2010. Po letu izvajanja zaprtega tipa javnih razpisov OU ugotavlja, da je zaradi spremenjenega tipa javnega razpisa prišlo do večjih zaostankov pri obravnavi vlog na teh javnih razpisih. Postopki zaprtega tipa javnih razpisov zahtevajo (v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo, ki obravnava obravnavo vlog na javne razpise) sočasno obravnavo vseh prispelih vlog (pozivi na dopolnitev, pregled dopolnjenih vlog, ocenjevanje popolnih vlog, izdaja pozitivnih in negativnih odločb). To v praksi pomeni, da od oddaje vloge do izdaje odločbe o dodelitvi sredstev pri velikem številu prejetih vlog na javni razpis lahko mine več mesecev. V kolikor vlagatelj med prvimi odda vlogo na javni razpis in je njegova vloga ob prejemu popolna, mora kljub temu čakati do zaključka javnega razpisa, ko se vse vloge odpre, preveri njihovo popolnost ter nepopolne vloge pozove na dopolnitev. Šele po izteku roka za dopolnitev vseh vlog, lahko ARSKTRP popolne vloge oceni in izda odločbe o dodelitvi sredstev. Pri odprtem tipu javnega razpisa pa bi bila lahko odločba o dodelitvi sredstev izdana najkasneje v dveh mesecih po prejemu popolne vloge.

OU je za hitrejšo obravnavo vlog v letu 2010 pripravil pilotni projekt e-vloga. V prvi fazi projekta e-vloga se je pripravila možnost izpolnjevanja e-prijavnega obrazca v aplikaciji e-PRP. V letu 2010 se je izpolnjevanje e-prijavnega obrazca poskusno izvedlo na javnih razpisih ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev. Prijavni obrazec, ki je izpolnjen in oddan v elektronski sistem, se še ne šteje za vlogo. Za vlogo se šteje iz aplikacije natisnjen prijavni obrazec z izpisom identifikacijske kode skupaj z vsemi sestavnimi deli vloge, ki jih določa javni razpis in razpisna dokumentacija.

Z izpolnjevanjem e-prijavnega obrazca v aplikaciji e-PRP se zmanjšuje obseg dela ARSKTRP in s tem skrajšuje čas obdelave vlog. V letu 2011 se bo e-vnos postopoma razširil tudi na druge ukrepe, ki se izvajajo preko zaprtega tipa javnih razpisov. Prav tako se v letu 2011 načrtuje tudi vnos zahtevka za izplačilo v aplikacijo e-PRP. MKGP pa pripravlja tudi ustrezne zakonske podlage za uvedbo elektronskega pošiljanja vlog na javne razpise.

OU prav tako ugotavlja, da pri ukrepih 4. osi LEADER prihaja do zaostanka črpanja sredstev zaradi prestrogih kontrolnih pravil, ki jih za to področje določa Uredba 1975/2006/ES. Kot večina držav članic se tudi Slovenija srečuje s težavami pri izvajanju ukrepov LEADER. Kot največja se kaže uporaba enakih kontrolnih zahtev tako za projekte, ki so sofinancirani iz ukrepov LEADER, in ti so povečini manjše vrednosti, kot tudi za večmilijonske naložbe, podprte preko drugih ukrepov PRP 2007-2013. Povprečno je posamezen projekt LEADER sofinanciran z 8.000 €. Za tak znesek pa je potrebno izvesti popolnoma enake kontrole (in situ, na kraju samem, administrativne,...), kot za projekte, ki so sofinancirani v milijonskih zneskih. Pojavi se vprašanje

sorazmernosti, ekonomičnosti in časovne učinkovitosti takih postopkov. S tehničnimi prilagoditvami in odpravami administrativnih ovir se skuša v največji možni meri postopke časovno skrajšati in vsaj iz tega vidika omogočiti hitrejše povračilo sredstev.

Druga težava je otežena fleksibilnost znotraj projekta in s tem inovativnost. Vsakršno odstopanje od prvotno načrtovane projektne ideje pomeni neizpolnitev obveznosti, kar se pojavlja kot problem predvsem, kadar gre za t. i. "mehke" projekte, ki so včasih odvisni od vremena (npr. prireditve), interesa prebivalcev (npr. izobraževanja), pa tudi pri naložbah, kjer tako zaradi podražitev, stečajev dobaviteljev, gospodarske krize ali podobno, pride do manjših vsebinskih razlik med projektno idejo (vlogo) in realizacijo, še vedno pa je dosežen cilj in rezultat projekta.

Težave pri obravnavanju zahtevkov predstavljajo tudi nejasnosti glede uporabe določil 54. člena Uredbe 1974/2006/ES (upravičenost prispevka v naravi v primeru neinvesticijskih dejavnosti). Spremembo uredbe v tem delu pričakujemo v letu 2011.

V letu 2010 je EK OU opozorila na pravilnost interpretacije petega odstavka 23. člena Uredbe 1698/2005/ES in sicer v povezavi z možnostjo dedovanja rente v okviru ukrepa 113 Zgodnje upokojevanje kmetov, ki je bila vključena v PRP 2007–2013. EK je zahtevala umik te določbe iz programa, saj je, kot je pojasnila, renta v okviru zgodnjega upokojevanja izključno osebna pravica prenosnika kmetije, ki ni prenosljiva in preneha s smrtjo prenosnika kmetije. Pogoji, ki omejuje upravičenost podpore na osebe, ki so se pred vstopom v ukrep aktivno ukvarjale s kmetijsko dejavnostjo, bi izgubil pomen, če renta ne bi bila vezana na določeno osebo in bi bila prenosljiva. Dedovanje rente je, po mnenju EK, možno le v primeru, ko sorodnik upravičenca prav tako izpolnjuje kriterije za pridobitev rente in kjer skupno preneseta kmetijo. OU je v predlogu 4. spremembe programa predlagal ustrezno spremembo besedila tega ukrepa.

EK je OU prav tako obvestila, da zaradi sprememb slovenske zakonodaje na področju uporabe fitofarmaceutskih sredstev na vodovarstvenih območjih iz naslova kmetijsko okoljskega podukrepa 214-III/6 Pokritost tal na vodovarstvenih območjih ni več možno enako izplačevanje nadomestil za omejitve porabe fitofarmaceutskih sredstev za zaščito rastlin, kot pred uvedbo te zakonodaje. EK je pojasnila, da se kmetijsko-okoljsko plačilo lahko nameni le za prostovoljno izpolnjevanje tistih zahtev, ki presegajo zahteve po nacionalni zakonodaji. Ker so se s spremembo nacionalne zakonodaje določene zahteve spremenile v obvezne, te sedaj ni več možno kompenzirati iz naslova kmetijsko okoljskega podukrepa 214-III/6. OU je v predlogu 4. spremembe predlagal ustrezno spremembo besedila tega podukrepa.

Letni sestanek z EK

Predstavniki OU in EK so na letnem sestanku, ki je 25. novembra 2010 potekal v Ljubljani, pregledali napredek pri izvajanju PRP 2007-2013.

Predstavniki EK so OU predlagali, da:

- analizira razloge za nizko porabo sredstev na nekaterih ukrepih (111, 113, 125, 132, 322 in 323), izboljša črpanje in uravnoteži porabo sredstev PRP 2007-2013;
- se za ukrepe iz programskega obdobja 2004-2006 podaljšajo obstoječe petletne kmetijsko okoljske pogodbe za dodatno leto ali dve, vendar najkasneje do 31. 12. 2013, če v PRP 2007-2013 obstaja identičen podukrep. Za pogodbe iz programskega obdobja 2007-2013 so predlagali, da se za dlje kot do 31. 12. 2015, podaljša čim manj pogodb, da se s tem ne bi omejil obseg programov v naslednjem programskem obdobju.
- mora OU nacionalni mreži za podeželje zagotoviti zadosti sredstev za izvedbo vseh aktivnosti, ki so določene v Uredbi 1698/2005. Za izvedbo teh aktivnosti mora tudi zagotoviti dobro delujoče telo, ki predstavlja nacionalno mrežo za podeželje.

Aktivnosti, ki jih je/bo izvedel OU na podlagi ugotovitev EK:

1. Nizka poraba sredstev na nekaterih ukrepih (111, 113, 125, 132, 322 in 323)

Ukrep 111 - Usposabljanje za delo v kmetijskem gozdarskem in živilskem sektorju

V pripravi je sprememba Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 v letih 2011-2013. Na podlagi dopolnjene uredbe bodo v javnem razpisu kot upravičenci nastopali izvajalci izobraževanj. Kot izvajalci izobraževanj so opredeljene izobraževalne organizacije s področja kmetijstva, gozdarstva in živilstva. Te bodo pripravile programe usposabljanja, ki ji bo ARSKTRP ocenila in potrdila. Programi izobraževanja bodo za udeležence brezplačni. Izvajalci bodo lahko sredstva za izvedene aktivnosti uveljavljali po končanem programu usposabljanja in podelitvi veljavnega potrdila o uspešno zaključenem programu udeležencu. Zaradi opisanih spremembam upravičencev pričakujemo, da bo poraba sredstev učinkovitejša, ter da bodo izvajalci zagotavljali kvalitetna usposabljanja, kar je najpomembnejše.

Ukrep 113 – Zgodnje upokojevanje kmetov

Ukrep je specifičen, saj izplačila za posameznega upravičenca trajajo dlje kot pa posamezno programsko obdobje. V okviru PRP 2007-2013 se izplačujejo tudi obveznosti, ki so nastale v okviru Programa razvoja podeželja 2004-2006. Skupaj je bilo do 31. 12. 2010 poravnanih 20,4 % vseh sredstev tega ukrepa, pri čemer so všteta tudi plačila za obveznosti, sprejete v programskem obdobju 2004–2006. Glede na 10-letno obdobje trajanja rente, se ugotavlja, da na podlagi javnih razpisov, ki so bili objavljeni v prvih letih izvajanja programa, načrtovana izplačila že ustvarjajo finančne obveznosti za naslednje programsko obdobje v višini 2,8 milijona € ter da se bo ta znesek z vsakim novim javnim razpisom še povečeval. Z namenom, da ne prevzemamo novih finančnih obveznosti, ki bi dodatno obremenjevale prihodnje programsko obdobje 2014–2020, OU razmišlja o zmanjšanju razpoložljiva sredstev na tem ukrepu. Sredstva bodo prerazporejena na ukrep 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, kjer bomo prav tako zasledovali cilj izboljšanja starostne strukture na kmetijskih gospodarstvih.

Ukrep 125 – Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

V letu 2010 je OU pripravil analizo o tem, kakšne so realne možnosti sofinanciranja projektov v okviru tega ukrepa do konca leta 2012, koliko potencialnih projektov bi lahko prispelo na javne razpise. Boljše koriščenje sredstev se izkazuje v okviru aktivnosti »komasacije, infrastruktura in agromelioracije«. V okviru aktivnosti »izgradnja velikih namakalnih sistemov« pa sta bili zaradi dolgotrajnih postopkov pri pridobivanju soglasij in zahtevnih okoljskih dovoljenj za izgradnjo namakalnih sistemov do sedaj vloženi le dve vlogi. Za financiranje izgradnje velikih namakalnih sistemov pričakujemo še 5 vlog, precej večji interes pa je na področju izvajanja komasacij. Manjši interes se je izkazal pri tehnoloških posodobitvah namakalnih sistemov. Za slednje sta bili vloženi dve vlogi. MKGP aktivno spremlja pripravo dokumentacije za izgradnjo velikih namakalnih sistemov in vlagateljem podaja potrebne informacije in nudi pomoč. S predlogom 4. spremembe PRP 2007-2013 je bil predlagan dvig priznanih stroškov z 1,5 na 3 milijonov €/vlogo, kar bo omogočilo lažjo izvedbo naložb v izgradnjo velikih namakalnih sistemov. V zadnjem javnem razpisu so se pri agromelioracijah povečali priznani stroški urejanja poti, ki so usklajeni z dejanskimi stroški. Izkazan je interes za urejanje poljskih poti, zato se pričakuje boljši odziv. MKGP se je prav tako usklajevalo z Agencijo RS za okolje za hitrejše pridobivanje vodnih dovoljenj za velike namakalne sisteme.

Na podlagi analize pričakovanih vlog OU razmišlja o znižanju sredstev za ta ukrep v tem programskem obdobju.

Ukrepa 132 – Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti in 142 – Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

Sheme kakovosti se v slovenskem prostoru uveljavljajo šele 10 let, kar je relativno kratko obdobje za vzpostavitev močnih tržnih verig in spremembo razmišljanja proizvajalcev. Ukrepa 132 in 142 sta v PRP 2007-2013 nova in zajemata manjši segment proizvajalcev, ki so vključeni v sheme kakovosti. Vsekakor opažamo spremembe v razmišljanju potencialnih vlagateljev, vendar so premiki in spremembe majhne. Drug razlog, ki vpliva na slabše črpanje sredstev, je tudi slabše poznavanje vsebine in ciljev obeh ukrepov, tako pri potencialnih vlagateljev kot pri svetovalcih na terenu.

Pri ukrepu 132 so dodaten razlog za slabo črpanje sredstev nizki zneski upravičenih stroškov (v povprečju 400 € na kmetijsko gospodarstvo), pri ukrepu 142 pa tudi nizek odstotek podpore (največ 5% skupne tržne proizvodnje) v primerjavi s celotno tržno proizvodnjo skupine proizvajalcev. Najbolj se to opaža pri skupinah ekoloških proizvajalcev, kjer bi marsikje znesek pomoči znašal okoli 3000 € do 4000 €. Iz tega razloga se le-te tudi ne odločajo za kandidiranje na ukrep.

Zaradi vseh naštetih razlogov se je MKGP odločilo, da se bo do maja 2011 izvedlo pet regionalnih izobraževanj, kjer bomo potencialnim vlagateljem (kmetijskim gospodarstvom, predelovalnim obratom) in kmetijskim svetovalcem predstavili vsebine in cilje ukrepov 132, 133 in 142. Z izvedenimi izobraževanji želimo zagotoviti večje poznavanje omenjenih ukrepov med kmetijskimi svetovalci in potencialnimi vlagatelji. V okviru novega javnega razpisa za ukrep 132 se bo vključila tudi dodatna shema kakovosti (integrirana pridelava), kar bo povečalo interes za črpanje sredstev tega ukrepa.

Ukrepa 322 – Obnova in razvoj vasi in 323 – Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja

V okviru ukrepov 3. osi se aktivnosti na odobrenih projektih lahko začnejo šele po izdaji odločbe o dodelitvi sredstev. Prav tako se izplačila izvedejo po zaključku vseh aktivnosti, zato prihaja do razkoraka med dodeljenimi in izplačanimi sredstvi (na dan 31. 12. 2010 je bilo na ukrepu 322 dodeljenih dobrih 52 % razpoložljivih sredstev, izplačanih pa je bilo okoli 10 %).

Prvi projekti na teh dveh ukrepih so se začeli izvajati šele v letu 2008. Ker gre za večje in dolgotrajnejše projekte (npr. gradnja objektov, infrastrukture, ipd.), je obdobje izvajanja teh projektov daljše in lahko med potrditvijo in zaključkom projektov mine tudi do dve leti. Prva izplačila so se tako začela izvajati šele konec leta 2009. Veliko projektov, ki so bili odobreni v letu 2009, je v zaključni fazi izvedbe, izplačila za te projekte pa se pričakujejo v letu 2011. OU ugotavlja, da je bilo na ukrepu 322 do sredine programskega obdobja dodeljenih več kot polovica sredstev, ki se sicer izplačujejo z zamikom, vendar so se vsa prizadevanja, povezana s promocijo tega ukrepa, izkazala kot zelo uspešna, ravno tako tudi zvišanje deleža podpore, saj beležimo veliko večje zanimanje med potencialnimi vlagatelji v primerjavi z javnimi razpisi, ki so bili objavljeni v letu 2008 oziroma 2009.

Ker je bila v začetku izvajanja ukrepa 323 vsebina med potencialnimi vlagatelji slabo poznana, saj se tak ukrep v tem programskega obdobja izvaja prvič, se je le-to odražalo v majhnem številu prejetih vlog. Zato je OU preko izobraževanj in promocijskih dogodkov pristopil k resnejši promociji tega ukrepa ter zvišal delež podpore. Rezultat se je že pokazal na zadnjem javnem razpisu na katerega je prispelo 93 vlog, kar je 56 % vseh prejetih vlog na ta ukrep. Ker se je javni razpis zaključil konec leta 2010 in postopki obravnave vlog še potekajo, trenutno ni mogoče predvideti, koliko od prejetih vlog bo dejansko odobrenih.

Organ upravljanja bo še naprej aktivno izvajal promocijo teh dveh ukrepov.

2. Kmetijsko okoljska plačila

Obveznosti za kmetijsko okoljska plačila iz programskega obdobja 2004-2006 so se zaključile z letom 2010 in se ne bodo podaljševale. Za upravičence, ki so v ukrep kmetijsko okoljskih plačil iz PRP 2007-2013 vstopili v letu 2007, se bodo petletne obveznosti zaključile z letom 2011. Tem upravičencem bo dana možnost, da te obveznosti podaljšajo do leta 2013. Upravičenci, ki so v ukrep kmetijsko okoljskih plačil vstopili kasneje in bi se jim petletne obveznosti zaključile po 31. 12. 2015, pa se bodo obravnavali v skladu s takrat veljavnimi zadevnimi predpisi EU.

3. Nacionalna mreža za podeželje

OU se zaveda pomena Mreže za podeželje za učinkovitejše izvajanje PRP, povezovanje deležnikov in za informiranje javnosti. Predvidene so okrepljene in nove aktivnosti Mreže. Izvajanje aktivnosti Mreže ostaja v okviru Organa upravljanja, bodo pa z namenom večje učinkovitosti, inovativnosti in kakovosti nekatere aktivnosti prenesene na zunanje izvajalce. Aktivnosti mreže bodo usmerjene v promocijo in informiranje javnosti ter potencialnih upravičencev o ukrepih PRP, zlasti bo poudarek na tistih ukrepi, ki imajo slabše črpanje.

5.3 UPORABA TEHNIČNE POMOČI

Tehnična pomoč zagotavlja podporo učinkovitejšemu izvajanju PRP 2007–2013. Z aktivnostmi, ki so se izvajale v okviru tehnične pomoči, se je povečala prepoznavnost programa, kakovost izvedbe, spremljanje in nadzor nad izvajanjem.

V okviru tehnične pomoči so se financirale izdelave različnih študij, vrednotenje izvajanja PRP 2007–2013, aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti ter zagotavljala ustrezna kadrovska podpora za izvedbo aktivnosti.

Razpoložljiva finančna sredstva za tehnično pomoč so se s 3. spremembo PRP 2007-2013 z dne 17. 11. 2009 povečala s 6.001.779 € na 12.003.557 €. Do konca leta 2010 je bilo komulativno porčrpanih 4.648.587,87 € (38,73 % razpoložljivih sredstev), od tega 1.646.044,95 € v letu 2010..

Aktivnosti tehnične pomoči so razdeljene na naslednje sklope:

- 1 - obveščanje javnosti in aktivnosti Mreže za podeželje
- 2 - študije in vrednotenja
- 3 - upravljanje programa
- 4 - informacijski sistemi

Obveščanje javnosti in druge aktivnosti Mreže za podeželje

Organ upravljanja je izvajal aktivnosti obveščanja in informiranja javnosti preko Mreže za podeželje, aktivnosti so podrobneje navedene v ločenem podpoglavju 5.3.1.

Za aktivnosti obveščanja in informiranja javnosti ter za aktivnosti Mreže za podeželje smo v letu 2010 porabili 60.583,38 € oziroma 3,68 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2010.

Študije in vrednotenja

Študije in vrednotenja so za izvajanje programa zelo pomembne, saj usmerjajo implementacijo in opozarjajo na morebitne težave. Sofinancirali smo raziskave, strokovne podlage in ocene, ki so jih izvedle izobraževalno-raziskovalne institucije. S pomočjo sredstev Tehnične pomoči smo tako sofinancirali:

- Izdelava modelnega izračuna za ukrep EKO TRAVINJE 0,2-0,5 GVŽ/ha (Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo);
- Modelni izračun za določitev višine plačila za kmetijsko okoljski podukrep Strmi vinogradi (Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo);
- Dodatni podatki tal za določitev območij z omejenimi dejavniki za kmetijsko pridelavo v Sloveniji (Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta);
- Izdelava kazalnika za Kras - Kras kot kazalnik manj ugodnih območij za kmetijstvo (Znanstvenoraziskovalni center slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika);
- Izdelava strokovne naloge glede emisije toplogrednih plinov pri predelavi oljne ogrščice, sončnic, koruze in pšenice v biogoriva (Kmetijski inštitut Slovenije);
- Priprava podatkov za simulacijo uporabe kriterijev za redefinicijo območij z omejenimi dejavniki za kmetijstvo (Kmetijski inštitut Slovenije) in
- Izdelava karte neprimernih območij za ekološko kmetovanje (Kmetijski inštitut Slovenije).

Potekale so tudi aktivnosti sprotnega in vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013. V mesecu decembru 2010 je bilo s strani izvajalca vrednotenja oddano Poročilo o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007–2013 in Poročilo o vmesnem vrednotenju Programa razvoja podeželja 2007–2013, izstavljeni računi pa so bili plačani v letu 2011.

Za stroške izdelav različnih študij smo v letu 2010 izplačali 34.747,68 € oziroma 2,11 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2010.

Upravljanje programa

Na področju upravljanja programa tehnične pomoči so bile izvedene naslednje aktivnosti, ki se nanašajo na:

- sodelovanje z zunanjimi strokovnjaki na področju ocenjevanja vlog, prispelih na javne razpise v okviru PRP 2007–2013, opravljena izvedeniška dela v postopkih reševanja pritožb upravičencev, svetovanja pri vodenju postopkov javnih naročil ter tolmačenja na mednarodnih dogodkih, organiziranih na temo PRP 2007–2013,
- plačilo kotizacij za udeležbo na konferencah in seminarjih,
- nakup potrebne opreme za upravljanje programa – nakup ognjevarnih arhivskih omar, terenske opreme za delo Skupine za kontrolo sistema upravljanja in nadzora PRP 2007–2013.

Za tekoče upravljanje in izvajanje programa so preko projekta tehnične pomoči zaposleni tudi strokovni delavci. Na dan 31. 12. 2010 je bilo 67 zaposlenih na projektu tehnične pomoči, od tega na ARSKTRP 26 in na MKGP 41.

Za aktivnosti upravljanja programa smo v letu 2010 porabili 1.544.523,22 € oziroma 93,83 % vseh sredstev tehnične pomoči. Od tega zneska znašajo sredstva za plače 1.475.406,06 € oziroma 90,68 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2010.

Informacijski sistemi

Na področju informacijskih sistemov smo izvajali naslednje aktivnosti:

- prilagoditev aplikacije LAS za potrebe namestitve na Linux server – predstavitev lokalnih akcijskih skupin na zaslonu na dotik;
- tehnološka posodobitev spremljanja zadev v programu SPIS 4 – uvoz zadev in vhodnih dokumentov z uporabo črtnih kod za potrebe PRP 2007-2013.

Za aktivnosti informacijskih sistemov smo v letu 2010 porabili 6.190,67 € oziroma 0,38 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2010.

Preglednica 37: Porabljena javna sredstva za financiranje aktivnosti Tehnične pomoči in Mreže v obdobju 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 (v €)

Vrsta aktivnosti Tehnične pomoči	Tehnična pomoč	Mreža	SKUPAJ
Obveščanje	0	60.583,38	60.583,38
Študije in vrednotenja	34.747,68	0	34.747,68
Upravljanje	1.523.479,54	21.043,68	1.544.523,22
Informacijski sistemi	6.190,67	0	6.190,67
SKUPAJ	1.564.417,89	81.627,06	1.646.044,95

Vir: MKGP

Revizija izvajanja tehnične pomoči s strani Službe za notranjo revizijo

V letu 2010 je bila izvedena notranja revizija izvajanja tehnične pomoči. Preverjali so se notranji kontrolni sistem in postavljeni cilji, ki izhajajo iz namena tehnične pomoči, to je zagotoviti učinkovito izvajanje PRP 2007-2013.

Notranja revizija ni ugotovila pomembnih neskladnosti. Ostala priporočila revizije pa so se upoštevala pri dopolnitvah postopkov in ustreznih navodil.

5.3.1 Delovanje nacionalne Mreže za podeželje

Nacionalna mreža za podeželje je v letu 2010 nadaljevala s spodbujanjem sodelovanja med posamezniki in organizacijami, ki sodelujejo pri razvoju podeželja. Na ta način smo zagotavljali ustrezno zastopanje interesov podeželja in pretok informacij na vseh ravneh. Izvajali smo aktivnosti za povezovanje deležnikov, ki si na različnih ravneh prizadevajo za razvoj slovenskega podeželja. Mreža je zlasti skrbela za informiranje ter usposabljanje deležnikov in zainteresirane javnosti. Zastopala pa je tudi interese članov in članic na državni ter mednarodni ravni.

Najpomembnejši sklopi aktivnosti mreže za podeželje so bili:

- **Komuniciranje**
Informiranje in obveščanje podeželskega prebivalstva in ostalih organizacijskih struktur na podeželju o ukrepih razvojnih politik za podeželje

Glavne aktivnosti informiranja podeželskega prebivalstva in ostalih organizacijskih struktur na podeželju o PRP 2007-2013 sta izvajala Služba za odnose z javnostmi in promocijo (v nadaljevanju: SOJP) in Mreža za podeželje. Služba za odnose z javnostmi in promocijo je medijem in javnostim zagotavljala informacije o delu MKGP ter na ta način tudi o dejavnostih, ki se navezujejo na PRP 2007-2013. Splošne informacije je dopolnjevala Mreža za podeželje z Obvestili Mreže za podeželje, različnimi publikacijami, informiranjem na različnih prireditvah in z objavljanjem člankov v medijih.

K obveščanju in informiranju javnosti o aktivnostih PRP 2007-2013 in o možnostih pridobitve sredstev iz EKSRRP prispevajo tudi druge organizacije, tako na regionalni in lokalni ravni. To so ARSKTRP, KGZS s svojimi območnimi zavodi, Zavod za gozdove s svojimi območnimi zavodi, Gospodarska zbornica Slovenije, lokalne akcijske skupine in nevladne organizacije kot npr. Društvo za razvoj slovenskega podeželja.

Učinkovitost obveščanja oziroma odzive javnosti smo spremljali s kazalniki:

- število strokovnih gradiv, zgibank in brošur: 6
- število promocijskih aktivnosti (sejmi): 1
- število promocijskih aktivnosti (oglasov v tiskanih medijih): 4
- število seminarjev in delavnic: 3

Več o ukrepih, namenjenih zagotavljanju, da je javnost obveščena o programu, sledi v poglavju 5.4.

• Sodelovanje

Spodbujanje sodelovanja deležnikov razvoja podeželja na medobmočnem in meddržavnem nivoju ter usposabljanje s prenosom znanja in informacij

Akterje razvoja podeželja smo spodbujali k sodelovanju na medobmočnem in meddržavnem nivoju. Za ta namen deluje baza članov mreže, v kateri je bilo na dan 31. 12. 2010 registriranih 307 članov. Posodablajo se tudi spletne strani s predlogi za sodelovanje, zlasti na področju ukrepa LEADER, kjer vključujemo predloge za sodelovanje, ki jih zbira Kontaktna točka Evropske mreže za podeželje.

V letu 2010 smo na področju sodelovanja in usposabljanja izvedli naslednje aktivnosti:

- gostili smo predstavnike Madžarske mreže za podeželje, Ljubljana, 26. 3. 2010;
- sodelovali smo v javni razpravi na temo prihodnosti Skupne kmetijski politike po 2013;
- sodelovali smo na mednarodnem srečanju lokalnih akcijskih skupin, Pivka, 23. 6. 2010;
- sodelovali smo na Mednarodnem kmetijskem sejmu AGRA 2010, Gornja Radgona, 20.–25. 8. 2010;
- sodelovali smo na EU Rural Cooperation Fair, Edinburg, 23.–24. 9. 2010 in
- gostili smo predstavnike Estonske mreže za podeželje, 22. 11. 2010.

Preko celega leta smo tudi delovali v odborih Evropske mreže za razvoj podeželja (EMRP), katere člani smo. EMRP deluje v okviru Evropske komisije in združuje vse nacionalne mreže držav članic. V okviru EMRP delujeta dva odbora, organizirane pa so tudi redna srečanja nacionalnih mrež.

EMRP je za podporo delovanju nacionalnim mrežam v letu 2010 pripravila številna orodja za izboljšanje informiranja in komuniciranja med EMRP in nacionalnimi mrežami in za spremljanje aktivnosti nacionalnih mrež na podlagi izkušenj in obstoječih praks posameznih mrež:

- Baza relevantnih primerov izvedbenih projektov (<http://pikse.enrd.eu/>) in
- Baza lokalnih akcijskih skupin (http://enrd.ec.europa.eu/leader/local-action-groups/en/local-action-roups_home_en.cfm).

• Usposabljanje

Delavnice / javne predstavitve

Organizirali smo več delavnic na temo izvajanja ukrepov PRP 2007–2013. Za lokalne akcijske skupine v povezavi z ukrepi LEADER, ki so bili v letu 2010 v procesu posodabljanja in odpravljanja administrativnih ovir sta bili organizirani dve delavnici in sicer 30. 3. in 8. 4. 2010. Dne 21. 6. 2010 pa je bila širša predstavitev javnih razpisov vsem zainteresiranim potencialnim upravičencem, drugim deležnikom razvoja podeželja in zainteresirani javnosti.

EK je dne 10. 12. 2010 organizirala seminar na temo Javne dobrine in javne intervencije v kmetijstvu (Public goods and Public intervention in agriculture). Na seminarju so bili predstavljeni rezultati dela Tematske delovne skupine "Public goods and public intervention" širšemu občinstvu. Predstavljeno je bilo tudi na kakšen način se lahko koncept javnih dobrin uporabi v razpravah o Skupni kmetijski politiki in razvoju podeželja. Na konkretnih primerih so bila predstavljena različna področja javnega dobra (okolje, varna hrana, izboljšanje zmogljivosti podeželskih območij ipd.). Seminarja sta se v imenu Mreže za podeželje udeležili dve članici Mreže za podeželje, ki prihajata iz Društva za celostno bivanje MULE.

5. 3. 2 Učinkovitost delovanja Mreže za podeželje glede na kazalnike iz Akcijskega načrta (Priloga 15 PRP 2007–2013)

1. Kvantitativni

- Število izdanih publikacij (zloženke, brošure ipd.): 4;
- Število obiskov internetne strani: 44.000 obiskov (Google Analytics, 10. 3. 2011);
- Število delavnic in povprečno število udeležencev: 3 delavnice; povprečno 60 udeležencev;
- Število povpraševanj (obiskov, klicev, e-mailov): 131 elektronskih poizvedb in vabila na različne dogodke članov Mreže na elektronski naslov Mreže za podeželje (mreza-podezelje.mkgp@gov.si);
- Učinkovitost orodij za iskanje projektov sodelovanja.

Na spletnih straneh MKGP za področje PRP 2007-2013 in v obvestilih Mreže za podeželje so se objavljali predlogi za različne oblike sodelovanja. Stiki za sodelovanje pa so se vzpostavljali tudi na organiziranih prireditvah (EU Rural Cooperation Fair), kjer smo sodelovali z lokalnimi akcijskimi skupinami.

Projekti sodelovanja se izvajajo v okviru ukrepa 421 - Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Do konca leta 2010 je bil zaključen en projekt medregijskega sodelovanja (med LAS-i v Sloveniji), dva projekta sta še nezaključena. V zaključenem projektu sta sodelovala dva LAS-a, v ostalih nezaključenih dveh pa pet LAS-ov. Še nezaključeni so tudi trije čezmejni projekti sodelovanja, pri katerih so sodelovali trije različni slovenski LAS-i.

2. Kvalitativni:

- ocena organizacije dogodkov, kakovosti pripravljenih informacij, svetovanja in animacije:

Različna promocijska gradiva (zloženke, publikacije) izdajamo že nekaj let in jih oblikovno ter vsebinsko sproti prilagajamo, tako da so uporabnikom čim bolj prijazni in informativni.

Del promocijskega gradiva – zloženka Mreže za podeželje, služi tudi kot prijaven obrazec za včlanitev v Bazo Mreže za podeželje.

Dober odziv je zlasti na elektronska obvestila Mreže za podeželje, saj se odzivnost s terena povečuje v smislu, da prejemo povratne informacije s terena o lokalnem dogajanju – različna vabila in poročila.

- odziv javnosti na izdelano promocijsko gradivo (ocena kvalitete informativnega tiskanega gradiva in internetne strani): n.p.

Preglednica 38: Porabljena javna sredstva za financiranje delovanja in aktivnosti mreže za podeželje (v €)

Vrsta stroškov za nacionalno mrežo za podeželje	Skupaj	Prispevek EKSRP
Za delovanje mreže	21.043,68	15.782,76
Za izvajanje aktivnosti v okviru akcijskega načrta mreže	60.583,38	45.437,53
SKUPAJ	81.627,06	61.219,29

Vir: MKGP

5.4 SPREJETI UKREPI, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU, DA JE JAVNOST OBVEŠČENA O PROGRAMU

Učinkovito obveščanje in informiranje javnosti je pomembno za povečanje splošne ozaveščenosti javnosti in preglednosti delovanja EKSRP ter povečanje zanimanja za koriščenje finančne pomoči, ki jo ponuja. OU obvešča javnost glede možnosti financiranja v okviru PRP 2007–2013 in zagotavlja, da se širša javnost obvešča s podrobnostmi glede finančnega prispevka EKSRP.

S spletno stranjo, elektronskim forumom in INFO točkami smo vsem ciljnim skupinam (upravičencem, strokovnim službam, medijem) ves čas zagotavljali nemoten dostop do vseh informacij in omogočali tekoče odgovarjanje na njihova aktualna vprašanja. Na ta način smo sproti odpravljali nejasnosti v zvezi z možnostmi koriščenja sredstev EU in javnimi razpisi, hkrati pa smo poskušali zagotoviti čim bolj enotno posredovanje informacij.

5.4.1 Spletna stran

Informacije o PRP 2007–2013 in informacije o izvajanju ukrepov PRP 2007–2013 so se zbirala in objavljala na spletnih straneh MKGP za področje PRP 2007–2013 (http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/program_razvoja_podezelja_2007_2013/), kjer se nahaja program razvoja podeželja z vsemi spremembami, predstavitev posameznih ukrepov, predstavitev, publikacije, javni razpisi kot tudi forum AKTRP kot MKGP z vprašanji in odgovori v povezavi z javnimi razpisi PRP 2007–2013. Stran je v letu 2010 beležila preko 44.000 obiskov (Google Analytics, 10. 3. 2011).

V okviru PRP 2007–2013 delujejo tudi štiri e-naslovi, na katere lahko zainteresirani pošiljajo vprašanja:

- prp.mkgp@gov.si,
- leader.mkgp@gov.si,
- mreza-podezelje.mkgp@gov.si in
- info.aktrp@gov.si

5.4.2 Obvestila Mreže za podeželje

Obvestila Mreže za podeželje se pripravljajo dvakrat mesečno v elektronski obliki in se preko elektronskih naslovov posredujejo članom Mreže. Obvestila so vsebovala informacije o aktualnem dogajanju na MKGP, različna vabila na organizirane dogodke, poročila o že izvedenih dogodkih in o zanimivih publikacijah. Obvestila so prejeli vsi člani Mreže – v Mrežo je bilo 31. 12. 2010 registriranih 307 članov. Vir informacij so bili EU, službi za odnose z javnostjo MKGP in AKTRP, različne spletne strani ter sami deležniki s terena. Na ta način je Mreža skušala zagotavljati informacije tako z ravni EU, nacionalne ravni kot tudi z lokalnega nivoja. Tok informacij pa je tekel tako od zgoraj navzdol kot od spodaj navzgor.

5.4.3 Forum

Na spletni strani je vsem zainteresiranim na voljo elektronski forum, preko katerega lahko pridobijo odgovore na zastavljena vprašanja s področja PRP 2007–2013.

5.4.4 Info točke

Info točke so informacijske pisarne, kjer zainteresirani lahko dobijo najrazličnejše informacije o koriščenju sredstev PRP 2007–2013. Centralna info točka je na Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, kjer strokovnjaki odgovarjajo na vprašanja povezana z javnimi razpisi. Seznam vseh info točk je objavljen na spletni strani PRP 2007–2013.

5.4.5 Promocija v tiskanih medijih

V tedniku Kmečki glas, ki objavlja prispevke s področja kmetijstva, gozdarstva in razvoja podeželja in z branostjo približno 100.000 ljudi smo objavili tri celostranske prispevke, in sicer prispevek z naslovom Razvoj podeželja – skupna skrb kmetov, prebivalcev podeželja in države, Kaj je LEADER in Slovenski predstavniki LAS so se udeležili 5. seje LEADER pododbora v Bruslju.

V prilogi Posel & Denar časnika Delo, ki dosega dnevno 134.000 bralcev, je bil objavljen prispevek ob izdaji tematske številke te priloge, ki je bila namenjena razpisom za EU sredstva. Prispevek je vseboval informacije o objavljenih javnih razpisih PRP 2007-2013.

5.4.6 Izdaja publikacij

Izdali smo več vrst publikacij, katere smo uporabljali na različnih predstavitev PRP 2007-2013, kot so seminarji, delavnice in sejmi. Izdali smo Tehnološka navodila za integrirano pridelavo sadja, grozdja, zelenjave in poljščin za leto 2010 in v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave pa tudi zgibanki "[Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov](#)" in "[Travniški sadovnjaki](#)".

5.4.7 Zbiranje in posredovanje relevantnih/dobrih praks

Sodelovali smo pri tematski četrti številki publikacije Kontaktne točke Evropske mreže za razvoj podeželja EU Rural Review na temo klimatske spremembe. Zaposili so nas za predlog projekta dobre prakse z obravnavane teme. Posredovani predlog (Ocean Orchids) so v 4. številki tudi objavili (maj 2010):

(http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=0F838E23-A8D8-C33B-08AB-29E2D17C09F7).

Sodelovali smo tudi pri tematski brošuri Evropske mreže za razvoj podeželje 'Examples of Information and Communication technology (ICT) Projects', kjer so med drugimi primeri dobrih praks s področja uporabe Informacijskih-komunikacijskih tehnologij (IKT), ki so sofinancirani s sredstvi EKSRRP, predstavili tudi primer prakse iz Slovenije: 'Sophisticated ICT services are becoming synonymous with high quality rural tourism' - Postavitev informativnih tabel in info monitorjev ob kulturnih znamenitostih v zaledju Mestne občine Koper (MO Koper): http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=CD6B0148-B279-3275-F1B3-3F5546B06C5C.

MKGP je za potrebe predstavitev dobrih praks na Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni (20.-25. 8. 2010) pripravila predlog devetih primerov dobrih praks, ki so se na sejmu tudi predstavili.

Mreža za podeželje je na Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA sodelovala tudi z Evropsko komisijo in Evropsko mrežo za razvoj podeželja ob pripravi »Rural Development Day«, dne 22. 8. 2010. Za njih smo pripravili enajst predlogov dobrih praks, od katerih so izbrali devet, ki so jih predstavili na sejmu.

Evropska mreža za razvoj podeželja je pripravila Bazo projektov Programa razvoja podeželja 2007–2013, ki so sofinancirani iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Baza projektov se nahaja na naslovu: <http://pikse.enrd.eu/>. Za vnos projektov EN RD sodeluje z nacionalnimi mrežami za razvoj podeželja. V ta namen smo pripravili in v bazo posredovali prvih pet relevantnih izvedbenih projektov. To so Izgradnja objekta ter nakup strojev in tehnične opreme za sortirno – pakirni center za sadje (Eurosad d.o.o.), Lopa - modularna nadgradnja spletnega časopisa Bajta.si (Društvo za širjenje kulture na svetovnem spletu), Postavitev informativnih tabel in info monitorjev ob kulturnih znamenitosti v zaledju Mestne občine Koper (MO Koper), Podeželje na spletu (Ljudska univerza Slovenska Bistrica), Trženje turističnih kmetij Brkinov in Krasa (LAS Društvo za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom in LAS Krasa in Brkinov).

Podjetje ECORY Nederland je v sodelovanju s partnerji pripravilo »Study on Employment and Growth in Rural Areas«. Ker so v študijo vključili tudi primere dobrih praks z obravnavanega področja, so nas kontaktirali, da pripravimo 10 predlogov, od katerih so izbrali tri. Konec leta 2010 je bila publikacija tudi objavljena:

<http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/employment/>

Slovenija od 2009 do 2011 predseduje Alpski konvenciji, Ministrstvo za okolje in prostor pa je koordinator aktivnosti. V tem času se je pripravila tudi brošura Alpska konvencija na lokalni ravni: primeri dobrih praks v Sloveniji. Za poročilo so zbrali primere dobre prakse s področja razvoja podeželja in inovacij za Slovenijo oziroma za tisti del, ki sodi v okviru Alpske konvencije. Za poročilo je Mreža za podeželje predlagala pet projektov posameznih LAS:

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/alpska_konvencija/alpska_izvajanje_lokalni_ravni_primeri_dobrih_praks.pdf

5.4.8 Informiranje s strani Evropske mreže za podeželje (EMRP)

EMRP je skupaj z nacionalnimi mrežami pripravila posodobitev spletnih strani (EMRP): na spletu so tako na voljo podatki o vseh nacionalnih in regionalnih programih razvoja podeželja 2007–2013, predstavljene so posamezne nacionalne mreže, koledar prireditev, publikacije kot sta Newsletter in Rural review idr.:

http://enrd.ec.europa.eu/en-rd-library/en-rd-publications/en/enrd-publications_home_en.cfm

6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE

MKGP kot OU za EKSRP skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES izjavlja, da je podpora, ki je dodeljena v okviru PRP 2007–2013, skladna z dejavnostmi in politikami Skupnosti. Ta skladnost med drugim vključuje upoštevanje pravil o konkurenci, javnih naročilih, varstvu in izboljšavi okolja ter spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacijo. Prav tako ta skladnost zajema razmejitev podpor EKSRP s podporami drugih finančnih instrumentov Skupnosti.

6.1. USKLAJENOST S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PRAVIL O KONKURENCI, JAVNIH NAROČILIH, VARSTVU IN IZBOLJŠAVI OKOLJA TER SPOŠTOVANJA ENAKOSTI SPOLOV IN NEDISKRIMINACIJO

Upoštevanje pravil o konkurenci

V okviru izvajanja PRP 2007-2013 Slovenija upošteva zgornje meje zneskov oziroma stopenj podpor, ki so navedene v Prilogi 1 Uredbe 1698/2005/ES. Zgornje meje zneskov in podpor so opredeljene v okviru vsakega posameznega ukrepa in so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov.

A) Za ukrepe, ki se izvajajo po 42. členu Pogodbe o delovanju EU: Dodatnega nacionalnega financiranja iz 88. člena Uredbe 1698/2005/ES kot dopolnila podpori Skupnosti za ukrepe in aktivnosti, ki sodijo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU, v Sloveniji ne izvajamo.

B) Za ukrepe in aktivnosti PRP 2007-2013, ki ne spadajo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU in predstavljajo javni finančni prispevek Slovenije kot dopolnilo podpore Skupnosti, Slovenija v korist aktivnosti ali ukrepov na podlagi točk (a) (i), (ii) in (b) (ii), (iii) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES, uporablja določila Uredbe 1998/2006/ES o pomoči de minimis. Ukrep pod točko (b) (i) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES se izvaja na podlagi sheme državne pomoči N 172/2009 – Slovenija Razvoj širokopasovnega omrežja v Sloveniji, ki jo je EK potrdila s pismom o odobritvi številka C(2009)8127, z dne 19. 10. 2009.

Za ukrepe na podlagi 28. člena Uredbe 1698/2005/ES so za namen sofinanciranja splošnih stroškov naložb uporabljena določila Uredbe 1998/2006/ES. V primeru sofinanciranja gradnje in nakupa objektov, stroškov nakupa zemljišč in nakupa novih strojev in opreme pa se uporabljajo določbe Uredbe 1628/2006/ES o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri državni regionalni pomoči za naložbe. Regionalna shema državnih pomoči je bila ustrezno priglašena in se v Sloveniji izvaja od 4. 8. 2007 (številka pomoči: XR 144/2007).

S tem ko se na nacionalni ravni podatki o dodeljenih pomočeh po shemah državnih pomoči poročajo Ministrstvu RS za finance oziroma organu, pristojnemu za regionalni razvoj ali upravljavcu regionalne sheme, se zagotavlja transparentnost dodeljevanja tovrstnih podpor in preprečuje izkrivljanje skupnega trga EU.

Upoštevanje pravil o javnih naročilih

Na področju upoštevanja pravil o javnih naročilih se je ureditev, ki velja v okviru slovenskega PRP 2007–2013, glede na predhodno poročilo o napredku spremenila. Z aprilom 2010 so začele veljati spremembe, ki urejajo javno naročanje. Javna naročila se izvajajo v okviru Tehnične pomoči PRP 2007-2013. Pri izvedbi javnih naročil mora biti – tako kot doslej – dosledno upoštevan Zakon o javnem naročanju (Ur. l. RS, št. 128/2006, spremembe: Ur. l. RS, št. 16/2008, 19/2010, 18/2011).

Določila Zakona o javnem naročanju so vsebovana tudi v javnih razpisih. Upravičenci, ki se štejejo za naročnike iz 3. člena Zakona o javnem naročanju, morajo naročila blaga in storitev, ki so enaki ali višji od 20.000 € (brez DDV), za gradnje pa 40.000 € (brez DDV) pridobiti primerljive pisne ponudbe najmanj treh med seboj neodvisnih ponudnikov. Prav tako pri izvedbi naložbe ne smejo sodelovati s podjetji ali posamezniki, s katerimi bi zaradi sodelovanja lahko prišlo do konflikta interesov. Ponudbe morajo biti, ob vložitvi zahtevka za izplačilo sredstev, vključene v poročilo tako, da je razvidna odločitev za nakup, povpraševanje, prejete ponudbe in utemeljitev izbora. Izvirniki ponudb morajo biti na voljo za revizijo in pregled na kraju samem. Končni prejemnik mora predložiti sklep o začetku postopka oddaje javnega naročila in ostala bistvena dokazila o izvedenem postopku javnega naročanja ter kopijo ponudbe izbranega izvajalca/dobavitelja s kopijo pogodbe.

Upoštevanje pravil o varstvu in izboljšavi okolja

Pravila o varstvu in izboljšavi okolja so v izvajanje PRP 2007-2013 vgrajena na več različnih ravneh: na ravni upravljanja (t.j. priprave spremembe PRP 2007–2013, nacionalnih predpisov, spremljanja in vrednotenja PRP 2007-2013 - predstavniki okoljskega ministrstva so bili kot člani NO vključeni v pregled vmesne evalvacije PRP 2007–2013) in izvajanja PRP 2007-2013.

Z Ministrstvom RS za okolje in prostor potekajo pogosta usklajevanja, predvsem ko gre za pripravo in sprejemanje tistih nacionalnih predpisov s področja varovanja okolja, ki imajo lahko vpliv na izvajanje PRP 2007-2013. Gre predvsem za predpise s področja varovanja voda, ki med drugim urejajo tudi vnos gnojil in fitofarmaceutskih sredstev. V minulem letu 2010 so bila takšna usklajevanja še posebej intenzivna v povezavi z uporabo fitofarmaceutskih sredstev na ožjih vodovarstvenih območjih, kjer je zaradi sprejetja nacionalnih predpisov prišlo do prekrivanja z zahtevami kmetijsko-okoljskega podukrepa 214-III/6 »Pokritost tal na vodovarstvenih območjih«. Sodelovanje poteka tudi na drugih vsebinskih področjih, ki se dotikajo obeh resorjev, npr. na področju ohranjanja biodiverzitete, priprave osnutka nacionalnega načrta upravljanja voda za obdobje 2009–2015, ki je sestavni del izvajanja t.i. vodne direktive v Sloveniji (Direktiva 2000/60/EC) itd.

Zahteve nacionalne zakonodaje s področja varovanja okolja in narave so upoštewane tudi pri izvajanju javnih razpisov, kar se kaže na več ravneh: pri temeljnih zahtevah javnega razpisa, merilih za izbor, ko gre za upravičene aktivnosti iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, pa tudi pri finančnih določbah.

- **Temeljne zahteve javnega razpisa:** Za vse naložbe, ki so podprte v okviru PRP 2007-2013, velja, da morajo biti izvedene v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in narave, kar mora upravičenec do sredstev dokazati s predložitvijo ustrezne dokumentacije.
- **Merila za izbor:** Z merili za izbor želimo spodbujati izvedbo tistih naložb, ki tudi z okoljskega (ne le ekonomskega) vidika izkazujejo večje pozitivne učinke.
- **Višja stopnja javne podpore:** Dodatno so naložbe, ki prispevajo k uresničevanju izbranih prednostnih nalog iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, deležne višje stopnje

javne podpore (+ 10 odstotnih točk). Kot primer navedimo ukrep 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, v okviru katerega so naložbe v izboljšanje učinkovitosti uporabe dušikovega gnojila ter izboljšanje skladiščenja hlevskega gnoja, proizvodnji bioplina z uporabo organskih odpadkov, preventivne mehanizme proti škodljivim učinkom ekstremnih podnebnih razmer, tehnologije za varčevanje z vodo in shranjevanje vode upravičene do 10-odstotnih točk višje stopnje podpore glede na stopnjo pomoči, določeno v Prilogi 1 Uredbe 1698/2005/ES.

Spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije

Od predhodnih letnih poročil o napredku PRP 2007–2013 se ureditev na področju spoštovanja enakosti spolov in nediskriminacije ni spremenila. Enakost in nediskriminacija sta pravici, zagotovljeni z Ustavo RS (UL RS, št. 33I/1991-I), ki je vrhovni pravni akt v državi. Pri izvajanju PRP 2007–2013 se to ustavno določilo udejanja na ravni javnih razpisov, na katere lahko kandidirajo vsi potencialni upravičenci ne glede na spol, narodnost, vero ali katero koli drugo pripadnost oziroma osebno okoliščino. Sredstva torej lahko dobijo vsi, ki izpolnjujejo razpisne pogoje. Ti so objektivno določeni in enaki za vse.

Medtem ko so razpisni pogoji enaki za vse, smo pri točkovanju in izbirnih merilih predvideli »pozitivno diskriminacijo« žensk, s katero želimo spodbuditi uresničevanje načela integracije enakosti spolov in spodbujanje enakih možnosti na podeželju.

6.2 USKLAJEVANJE Z DRUGIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI SKUPNOSTI

Skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES MKGP kot OU za EKSRP z rednimi formalnimi in neformalnimi stiki z organi upravljanja drugih operativnih programov zagotavlja, da so podpore iz PRP 2007–2013 razmejene in usklajene s podporami, ki se dodeljujejo iz drugih evropskih skladov, to je iz obeh strukturnih skladov (Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR, Evropskega socialnega sklada – ESS), Kohezijskega sklada (KS) in Evropskega sklada za ribištvo (ESR).

Čeprav je razmejitev med skladi opredeljena na programski ravni, se ob pripravi kakršnihkoli nacionalnih predpisov opravi medresorsko usklajevanje, s čimer se zagotovi, da so tudi na izvedbeni ravni podpore posameznih skladov medsebojno razmejene. Ko gre za raven izvajanja programa pa omenimo, da skladno z Uredbo 1975/2006/ES, ki jo je z letom 2011 nadomestila Uredba 65/2011/ES, v okviru administrativnih pregledov vlog in zahtevkov preverjamo možnost nepravilnega dvojnega financiranja iz drugih shem Unije ali nacionalnih shem in iz drugih programskih obdobj.

Glede na predhodna letna poročila o napredku se razmejitev med zgoraj omenjenimi skladi v letu 2010 ni bistveno spremenila. Omeniti pa bi veljalo manjšo spremembo razmejitve pri ukrepu 322 – Obnova in razvoj vasi, in sicer v delu, ki se nanaša na projekte, ki se izvajajo v teritorialnem območju znotraj 10 km obmejnega pasu z Republiko Hrvaško. Ti projekti se do spremembe razmejitve v okviru PRP 2007-2013 niso podpirali. Na podlagi preučitve težav, ki so jih imeli upravičenci s tamkajšnjega območja pri kandidaturi na javne razpise Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013 (v nadaljevanju: OP RR) in PRP 2007-2013, je bil v letu 2010 sprejet dogovor med obema Organoma upravljanja, ki te težave odpravlja. Nova razmejitev med programoma je bila narejena glede na vrednost naložbe, ki se izvede v tem obmejnem pasu. V okviru OP RR (razvojne prioritete »Razvoj regij«, prednostne usmeritve »4.2 Razvoj obmejnih območij s Hrvaško«) se odslej financirajo projekti, katerih vrednost je 600.000 € (bruto) in več, medtem ko se v okviru PRP 2007-2013 (ukrepa 322 – Obnova in razvoj vasi) financirajo projekti, katerih vrednost je nižja od 600.000 € (bruto).

Vsebinsko razmejitev tako predstavlja vrednost projekta in ne več območje izvajanja projekta. Temu ustrezno je bil prilagojen OP RR, medtem ko sprememba PRP 2007-2013 ni bila potrebna.

Druga manjša dopolnitev razmejitve se je opravila med PRP 2007-2013 in Operativnim programom razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 (v nadaljevanju: OP ROPI) na področju obnovljivih virov energije (v nadaljevanju: OVE), in sicer pri opisu ukrepov 311 – Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti in 312 - Podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij. Obstoječi razmejitvi, ki velja na področju proizvodnje energije iz obnovljivih virov za prodajo, t.j. da predračunska vrednost projekta, podprtega iz naslova PRP 2007-2013, v primeru proizvodnje električne energije ne sme presegati 1 milijon € (brez DDV), se je dodalo določilo, da predračunska vrednost tovrstnega projekta ne sme presegati 400.000 € (brez DDV), če gre zgolj za proizvodnjo toplotne energije. Novost te razmejitve je, da uvaja razlikovanje med naložbami v proizvodnjo električne energije za prodajo iz OVE in naložbami, kjer gre le za proizvodnjo toplotne energije za prodajo iz OVE. Sprememba se bo uveljavila v letu 2011 s potrditvijo 4. spremembe PRP 2007-2013.

Drugih sprememb razmejitev med skladi v letu 2010 ni bilo.

7. PONOVA UPORABA VRNJENE POMOČI

V Sloveniji so do konca leta 2010 prejemniki sredstev iz naslova PRP 2007-2013 morali vrniti pomoč v višini 840.619,31 € sredstev, od tega 663.761,62 € evropskih sredstev in 176.857,69 € nacionalnih sredstev.

Preglednica 39: Pregled popravkov/izterjave po ukrepih za leto 2010 ter za obdobje od 1.1. 2007 do 31. 12. 2010 (v €)

UKREPI	IZTERJAVA v 2010		IZTERJAVA od 2007 - 2010	
	JAVNI IZDATKI	EKSRP	JAVNI IZDATKI	EKSRP
112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	-88.493,60	-66.389,26	-89.500,73	-67.144,96
113 Zgodnje upokojevanje kmetov	-1.091,47	-818,6	-2.386,57	-1.789,92
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	-4.052,03	-3.039,02	-31.973,56	-23.980,16
122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	-13.480,65	-10.110,47	-13.480,65	-10.110,47
131 Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti	1.511,74	1.135,16	-98.525,53	-73.876,16
211 Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih	-80.596,30	-67.203,27	-157.193,19	-128.480,61
212 Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso hribovsko gorska območja	-31.136,82	-24.909,46	-91.460,55	-74.207,29
214 Kmetijska okoljska plačila	-141.963,96	-114.506,22	-311.243,81	-250.441,59
311 Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti			-15.318,51	-11.488,88
511 Tehnična pomoč			-29.536,21	-22.241,58
Skupna vsota	-359.303,09	-285.841,14	-840.619,31	-663.761,62

Vir: ARSKTRP

Sredstva dolžniki vračajo na podračun ARSKTRP, odprt posebej za ta namen. Vrnjena sredstva so ponovno razpisana za ukrepe PRP 2007-2013 in sicer do višine razpoložljivih sredstev v programu.

Gledano s strani Evropske unije, se vsako vračilo upošteva v zahtevkih za plačilo sredstev Republiki Sloveniji in sicer se za vrednost vračil posamezni zahtevek za plačilo zniža.

Na dan 31.12.2010 je bilo do prejemnikov sredstev odprtih še 381.995,14 € terjatev (evropskih in nacionalnih sredstev). Od tega obsegajo terjatve iz 2 osi skupaj 142.094,73 € sredstev (110.833,98 € evropskih in 31.260,75 € nacionalnih sredstev). Iz naslova ukrepa 112 dolgujejo prejemniki skupaj 21.086,44 € sredstev (15.795,42 € evropskih in 5.291,02 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 311 skupaj 95.728,07 € sredstev (71.796,05 € evropskih in 23.932,02 € nacionalnih sredstev) ter iz naslova ukrepa 121 skupaj 123.085,90 € sredstev (92.314,43 € evropskih in 30.771,47 € nacionalnih sredstev).

Terjatve se zapirajo s postopkom kompenzacije (to pomeni z bodočimi izplačili) in z izvršbo preko Carinskega urada Celje. Glede na to, da so običajno prejemniki sredstev na 1. in 3. osi drugi, kot pri neposrednih plačilih, je možnost kompenziranja med terjatvijo in bodočim izplačilom manjša, tako da gre večino teh primerov na izvršbo preko Carinskega urada Celje.

Glede na evropske pravne podlage, ki omogočajo ARSKTRP peljati postopek terjatve 4 oz. 8 let, če je primer na sodišču, na ARSKTRP trenutno ne beležijo problemov zaradi neizterjanih terjatev.

V zvezi z izdatki, financiranimi iz EKSRP v okviru PRP 2007-2013, po podatkih ARSKTRP evropskemu Uradu za boj proti goljufijam (OLAF - Office européen de lutte antifraude) do konca leta 2010 nismo poročali še nobenega primera goljufije.

Vodja OU
Branko Ravnik
Generalni direktor